

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

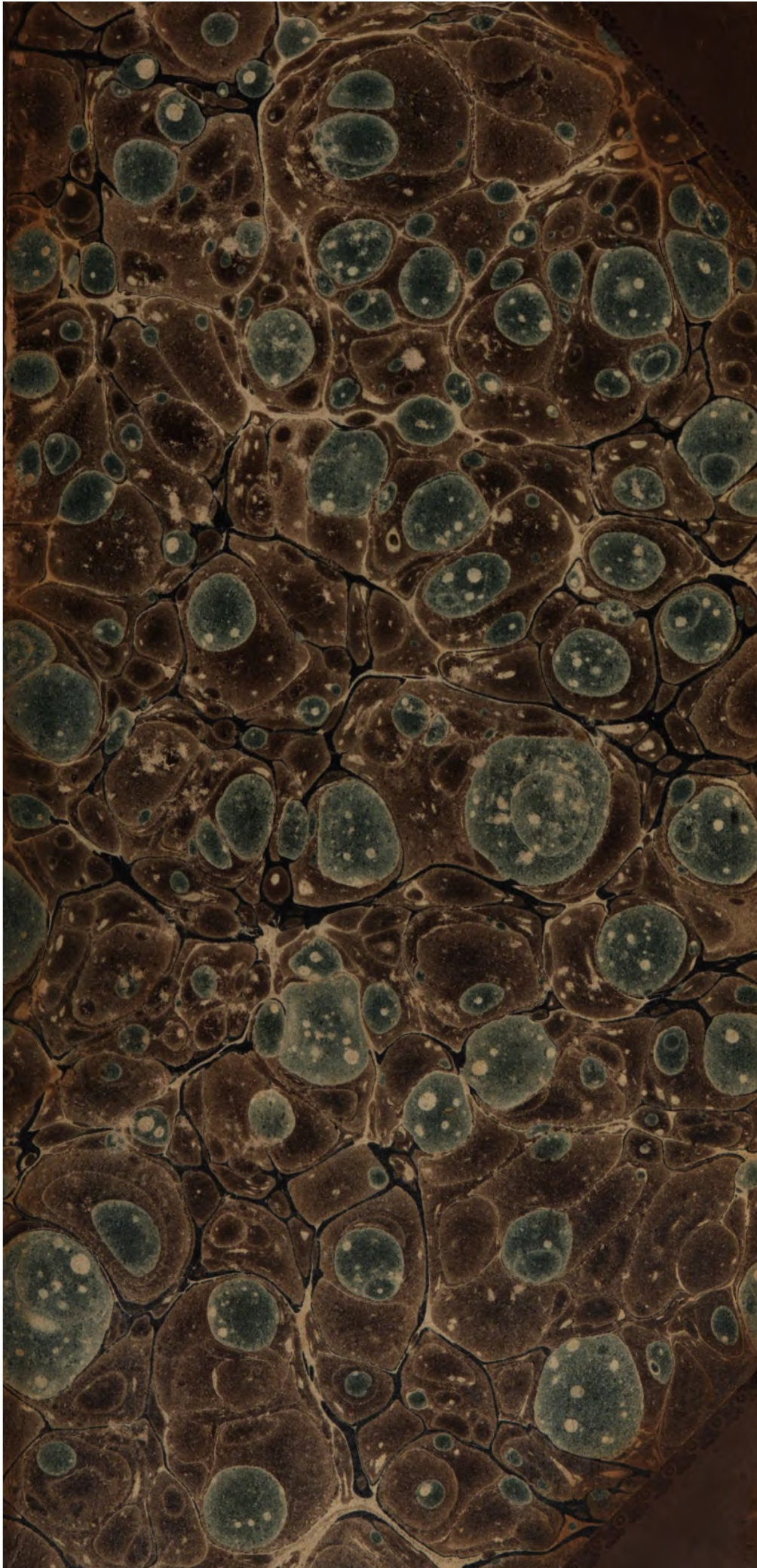
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

600006537R

31.

367.

**CALLINI EPHESII
TYRTAEI APHIDNAEI ASII SAMII**

C A R M I N U M

QUAE SUPERSUNT.

DISPOSUIT EMENDAUIT ILLUSTRAVIT

NICOLAUS BACHIUS.

LIPSIÆ 1831

SUMTIBUS FRID. CHR. GUIL. VOGELII.

367.

UNIVERSITY OF OXFORD
PRINTED BY RICHARD CLAY AND COMPANY, BUNGAY, SUFFOLK

OXFORD

THE CLARENDON PRESS

DISPOSITUM EMERITUS

NICOLAUS BACHINUS

PRINTED BY RICHARD CLAY AND COMPANY, BUNGAY, SUFFOLK

LIPSIÆ 1831

SEMPER PRINCEPS CHR. GEBL. VORRELL

307.

PHILOLOGIS INGENIOSISSIMIS

FRANCISCO PASSOVIO

ET

IOANNI SCHULZIO

VIRIS

INTIMO AMICITIAE VINCULO

INTER SE CONIUNCTIS

DEDICAT

SCRIPTOR.

Accipietis hoc parvum opusculum, viri clarissimi, Vratislaviae quidem lucubratum et subactum, sed ab Rheno Patre ad vos mittendum et hacce epistola benevolentiae vestrae commendandum. Iucundum enim pietatis officium idemque durissimum ex Silesia me revocavit ad Taborem montem, patrium oppidulum, haud procul ab Rheno et Mosella confluentibus situm. Durissimum dico officium, quia patris dilectissimi lugeo interitum, qui d. V. a. Idus Ianuarias sub dio inambulans, septem diebus post te, Passovi, apoplexi arreptus, non velut tu, amicissime, feliciter restitutus est, sed (proh dolor!) subito periit, neque uxori piissimae neque liberis suis, quos modo salvus domi reliquerat, bona faustaque verba apprecatus, id quod ipsi iam vivo, olim morituro, semper erat in votis. Sed nobis (ut Taciti verbis meum quoque dolorem exprimere liceat) praeter acerbitatem parentis arrepti auget maestitiam, quod assidere valetudini, fovere defi-

cientem, satiari vultu, complexu non contigit: excepissemus certe mandata vocesque, quas penitus animo figeremus. Noster hic dolor, nostrum vulnus: mihi tam longae absentiae conditione ante quinquennium amissus es. Omnia sine dubio, optime parentum, superfuere honori tuo, paucioribus tamen lacrimis compositus es, et novissima in luce desideravere aliquid oculi tui. — Ipse paullo ante diem supremum litteras ad me scripserat pater quam hilarissimas, in iisque omni quo solebat desiderio illud potissimum amplexus erat temporis momentum, quo me una cum uxore suavissima, quam nunquam oculis erat conspiciaturus, praesentem ad patrios Penates familiaresque salutaret. Nunc me quidem praesentem intuentur Penates, patrem vero una mecum aegre desiderant ac deplorant ex ipsorum penetralibus abreptum, virum, dum esset in vivis, non minus iuris peritissimum, quam omnis humanitatis maximeque poesis ac philosophiae usque ad senectutis vestibula studiosissimum, quippe qui olim Gottingae Bürgeri, Gattereri, Pütteri, Spittleri aliorumque virorum perillustrium non solum lectionibus, sed etiam familiaritate uteretur, deinde a Püttero commendatus, apud Joannem Müllerum, rerum gestarum censorem subtilissimum, tunc temporis Vindobonae Tirolensium rationes procurantem, scribae munere perfungeretur eius-

que colloquiis et consuetudine ultra totius anni spatium gauderet. Mox per Helvetiam in patriam reversus, ad breve tempus in Gallorum quam dixerunt re publica Notarii provinciam suscepit: cuius regiminis fragilitatem ac debilitatem quam penitus perspexisset, trans Rhenum in Germaniam rediit seque in patrio oppidulo caussarum patronum professus est. Talis autem pater quanto amore atque cura me educandum complexus sit, quam scite prudenterque naturae imprimis et honesti studium in pueri iam animo excitaverit idemque per omnem iuvenilem aetatem foverit ac servaverit, mente potius perspicere quam verbis exprimere possum: πατήρ δ' ὡς ἥπιος ἦεν.

Sed iam, ut eo redeam, unde deflexit oratio mea, animum vobis declarare volui quem habeo erga vos gratissimum, et primum quidem tibi, Schulzi, vir amplissime, utpote qui mihi non solum, dum Berolini commorarer, sapienti consilio omni-que praesidio opitulatus sis, sed eidem postea quoque in Silesiam delato continua benevolentiae specimina dare haud iniquum existimaveris. Tu autem, Passovi candidissime, cuius consuetudine nihil in vita carius, nihil iucundius mihi obtigit, statim ab initio, quo primum te adii et magis etiam postea, ubi animum tuum ad veram ac sinceram amicitiam natum esse cognovi, me integerrima

VIII

quaque prosequutus es humanitate ac familiaritate, neque unquam et studiis et rebus meis favere desiisti.

Insignis huius benevolentiae meritam vobis gratiam, optimi viri, iusta pietate memorique mente persoluturus, sincerum hocce vobis offero pignus amoris — *δόσιν δ' ὀλίγην τε φίλην τε* — quod ut hilari vultu excipiatis, utrumque vestrum rogatum esse volo.

Datum mense Septembri a. MDCCCXXX.

INDEX VOCABULORUM.

(Littera K. denotat *Callinum*, T. *Tyrtaeum*, A. *Asium*.)

A.

- ἀγαθὸς ἀροῦν, φντεύειν T. 3, 3.
 Ἀγκαῖος A. 8.
 ἀγλαός K. 1, 6. T. 6, 9. 28. 8, 36.
 ἄγρος πίων T. 6, 3.
 ἄδρητος T. 8, 8.
 ἄδντον πῖον T. 2, 4.
 ἄεθλον T. 8, 13.
 Ἀθάμας A. 9.
 αἰδεῖσθαι ἀμφοπερικτίονας K. 1, 2.
 αἰδηλος T. 7, 7.
 αἰδοῖα αἱματόεντα T. 6, 25.
 αἰδώς T. 6, 12. 8, 42.
 αἰθων λέων T. 10.
 αἱματόεις T. 8, 11.
 αἰσχύνειν γένος T. 6, 9.
 αἰχμη δουρός T. 7, 20. 8, 36.
 αἰχμητής T. 4, 3.
 αἰωρεῖν A. 2, 4.
 ἄκλητος A. 1, 3.
 ἀκοντίζειν K. 1, 5. T. 7, 37.
 ἄκρον ἀρετῆς T. 8, 43.
 ἀλάσθαι T. 6, 11.
 ἀλήτης A. 1, 1.
 Ἀλιθέρης A. 8.
 ἄλκιμος K. 1, 1. 10. T. 6, 17.
 Ἀλκιμήνη A. 11.
 ἄμα, οἶων ἄμα T. 1, 3.
 Ἀμφιάραος A. 11.
 * ἀμφιβραχιονίζειν A. 2, 7.
 ἀμφοπερικτίονες K. 1, 2.
 Ἀμφίων A. 3, 1.
 ἀναγκαίη λυγρή T. 5, 2.
 ἀνέχεσθαι ἔγχος K. 1, 10.
 ἄνθος ἀγλαόν ἐρατῆς ἤβης T. 6, 38.
 ἀνηρός T. 6, 4.
 ἀνίκητος T. 7, 1.
 ἀνταπαμείβεσθαι ῥήτρην T. 2, 8.
 Ἀντιόπη A. 3, 1.
 ἄξια πολλῶν K. 1, 21.
 Ἀπόλλων T. 2, 3.
 ἀποφαίνειν T. 2, 12.
 ἀργαλέος T. 7, 8. 17. 8, 28.
 ἀργυρότοξος T. 2, 3.
 ἀρετὴ ποδῶν T. 8, 2.
 Ἄρης πολυδάκρυτος T. 7, 7.
 * ἀριπρεπῆς A. 2, 6.
 ἀρίσημος T. 8, 29.
 ἀροῦν T. 3, 3.
 ἄρουρα T. 5, 3.
 ἄρχειν βουλῆς T. 2, 5. φυγῆς —
 φόβου T. 6, 16.
 Ἀστυπάλαια A. 8.
 Ἀσωπός A. 3, 2.
 ἀτάρ K. 1, 4.
 ἀτιμῆ T. 6, 10.
 ἀυγαὶ ἠελίου T. 7, 6.

X

αὐτοσχεδίη T. 7, 12.
 αὐδοσχεδόν T. 7, 29.
 αὐτως A. 2, 1.
 αὐχὴν λοξός T. 7, 2.
 ἀφικνεῖσθαι T. 1, 7.
 ἄχθος T. 5, 1.

B.

βαθυδινήεις A. 3, 2.
 βασιλεὺς θεοτίμητος T. 2, 5.
 — — θεοῖσι φίλος T. 3, 1.
 βασιλεύτερος T. 8, 7.
 βλέπτειν αἰδοῦς T. 8, 42.
 Βοιωτός A. 5.
 βόρβορος A. 1, 4.
 Βορέης Θρηῖμιος T. 8, 4.
 βουλεύειν T. 2, 10.
 βουλή T. 2, 4.

Γ.

Γαῖα μέλαινα A. 4, 2.
 γαστήρ ἀσπίδος T. 7, 24.
 γένειον παλιόν T. 6, 23.
 γεραῖός T. 6, 20.
 γέροντες προβαγενεῖς T. 2, 7.
 γούνατα ἐλαφρά T. 6, 19.
 γυμνής T. 7, 35.
 γυμνοῦν T. 6, 27.

Δ.

δαΐζειν μετάφρενον T. 7, 17.
 δάκνειν χεῖλος ὀδοῦσι T. 6, 32.
 7, 22.
 δειμαίνειν πληθύν T. 7, 3.
 δεσμός χρύσεος A. 2, 4.
 δεσπόσυνος T. 5, 2.
 δεσπότης T. 5, 4.
 δὴ γὰρ T. 2, 3.
 δῆλιος πόλεμος T. 7, 18. ἀνήρ T.
 7, 30.
 δημοτής K. 1, 14.
 δημότης ἀνήρ T. 2, 7.

δήμου πλήθος T. 2, 11.
 διαβαίνειν T. 6, 31. 7, 21. 8, 16.
 Δίος A. 5.
 δοῦπος ἀκόντων K. 1, 14.
 δυσμενής K. 1, 8. T. 8, 21.

E.

εἶδος ἀγλαόν T. 6, 9.
 εἶκειν χρησμοσύνη T. 6, 8.
 — — ἐκ χώρης T. 8, 40.
 εἰμαρμένον ἀνδρὶ K. 1, 12.
 εἰρήνη K. 1, 3.
 εἰσπίσω T. 6, 12.
 εἶτα T. 6, 11.
 ἐκάεργος T. 2, 3.
 ἐλαίνειν εἰς κόρον T. 7, 10. ἐλη-
 λαμένος νῦτον ὄπισθ' αἰχμῆ
 T. 7, 20. πολλὰ πρόσθεν ἐλη-
 λαμένος T. 8, 26.
 ἐλαφρός T. 6, 19.
 ἐλαίειν Σμύρναίους K. 4, 1.
 ἔλσαι ἦτορ ὑπ' ἀσπίδος K. 1, 10. 11.
 ἔμπης K. 1, 16.
 ἐνοπλος T. 12.
 Ἐνρυδός A. 8.
 ἐξαναδύειν A. 1, 4.
 ἐξοπίσω T. 8, 30.
 ἔπτα τελέεντα T. 2, 2.
 Ἐπειός A. 7.
 ἔπεσθαι T. 2, 11. 6, 10.
 ἐπὶ πάγχυ T. 8, 17.
 ἐπικλώθω K. 1, 9.
 Ἐπωπής A. 3, 3.
 ἐρατός T. 6, 28.
 ἔργα πλοῖνα T. 4, 4.
 ἔρδειν πολλῶν ἄξια K. 1, 21.
 — — πάντα δίκαια T. 2, 9.
 — — ὄβριμα ἔργα T. 7, 27.
 ἐρείδειν ἐπ' ἀσπίδος ἀσπίδα T.
 7, 31.
 Ἐρινεός ἠνεμόεις T. 1, 3.
 Ἐριφύλη A. 11.
 εὐάνδρος T. 11, 1.

εὐειδής A. 5.
 εὐθύς T. 2, 8.
 εὐκλείζειν T. 8, 24.
 εὐρύχορος T. 3, 2.
 Εὐρώπη A. 8.
 εὔτε — νίχοι T. 5, 5.
 εὐτολμος T. 11, 4.
 εὖχος ἀγλαὸν αἰχμῆς T. 8, 36.

Z.

Ζεὺς T. 1, 2, 7, 2. A. 3, 3.
 Ζωμός A. 1, 3.

H.

ἦβη ἑρατή T. 6, 28.
 ἦλθεαι K. 1, 19.
 ἦμισσ T. 5, 3.
 ἦνεμόειε T. 1, 3.
 Ἡρακλείδαι T. 1, 2.
 Ἡρακλῆς T. 7, 4.
 Ἡρῆ καλλιστέρανος T. 1, 1. A. 2, 2.
 ἦσαι K. 1, 4.
 Ἡσιονῆες K. 5.

Θ.

θαροεῖν T. 7, 2.
 θαροεῖν T. 8, 19.
 θεμιστώ A. 9.
 θεόπομπος T. 3, 1.
 θεοτίμητος T. 2, 5.
 * θηητὸς ἰδεῖν T. 6, 29.
 θνήσκειν περὶ παιδῶν T. 6, 14.
 θοῦρις ἀλκή T. 8, 9.
 θοῦρος Ἄρης T. 8, 34.
 θυμὸς ταλασίφρων T. 4, 2.
 θυμὸν μέγαν ποιῆσαι ἐν φρεσὶ
 T. 6, 17.
 — τλήμονα παρατίθειναι T. 8,
 18.
 — ἀποπνεῖν ἐν κοίτῃ T. 6, 24.
 — ὀλλύναι T. 8, 23.
 θυμῷ μάχεσθαι T. 6, 13.

θυμῷ πειρᾶσθαι T. 8, 44.
 θῶκος T. 8, 39.

I.

ἰθὺς ἴτω K. 1, 9.
 — ἀσπίδ' ἀνήρ ἐχέτω T. 7, 4.
 Ἴθωμαῖος T. 4, 5.
 Ἰκάριος A. 6.
 ἰμερόεις T. 2, 6.
 ἴτος T. 11, 3.

K.

κακότης T. 6, 10.
 καλλιόστεφανος T. 1, 1.
 Κάλχας K. 7.
 κάρη λευκόν T. 6, 23.
 καρπός T. 5, 3.
 κάρτος T. 2, 11.
 κατακίεσθαι K. 1, 1.
 καταλείπειν T. 6, 20.
 κατελέγειν T. 6, 9.
 κήδειν T. 8, 28.
 κίεσθαι T. 6, 22.
 κῆρ τανηλεγέος θανάτου T. 8, 35.
 κῆρες μέλαιναι θανάτου T. 7, 5.
 Κιμῆριοι ὄβριμοεργοί K. 2, 5.
 κίνασις Ἄρεως T. 12.
 Κινύρας T. 8, 6.
 κικάνειν K. 1, 15. T. 5, 5.
 κνισσοκόλαξ A. 1, 2.
 κοίτη T. 6, 24. 7, 19.
 κορύμβη χρυσή A. 2, 5.
 κόττε K. 1, 1.
 κοτέ K. 1, 8. 4, 2.
 κορυδίη ἄλοχος K. 1, 7. T. 6, 6.
 κρατερόφρων K. 1, 18.
 Κριῖος A. 7.
 Κρονίων T. 1, 1.
 κτενίζεσθαι A. 2, 1.
 κίεσθαι Ζηνί A. 3, 3.
 Κύνκλωπες T. 8, 3.
 κῆμα μάχης T. 8, 22.

XII

κώπη ξίφος T. 7, 34.
κώς K. 1, 12.

A.

Αέλιος A. 8.
λίην K. 1, 3.
λοξός T. 7, 2.
λυγρός T. 5, 2.
Λυκομήδη A. 8.

M.

Μαίανδρος A. 8.
μαντῖαι T. 2, 2.
μάρνασθαι περὶ πατρὶδι T. 6, 2.
— ἀνδράσι T. 6, 18.
μάχεσθαι ἀμφὶ Μεσσήνην T. 4, 1.
— γῆς περὶ τῆσδε T. 6, 13.
Μέδη A. 6.
μεθιέναι K. 1, 3.
μελιχόγηρος T. 8, 8.
Μελανίππη εὐειδής A. 5.
μέλειν T. 2, 6.
Μέλης A. 1, 2.
μένειν παρ' ἀλλήλοισι T. 6, 15.
Μεσσήνη εὐσπάρτος T. 3, 2.
μετάφρασον T. 7, 17.
μεταπρέπειν T. 8, 41.
μετεῖναι T. 6, 7.
μέχρις τῶν K. 1, 1.
μηρία καλά βοῶν K. 4, 2.
μιγνύσθαι, μιγνυμένου πολέμου
K. 1, 11.

Μίδας T. 8, 6.
Μοῖρα θανάτου K. 1, 15.
— οὐλομένη θανάτου T. 5, 5.
Μοῖραι ἐπικλήθονται K. 1, 9.
μυθεῖσθαι τὰ καλά F. 2, 9.

N.

νεμοσητός T. 6, 26.
Νυκτεὺς A. 10.
νωλεμῆως T. 4, 2, 8, 17.

Ξ.

ξυός T. 8, 15.

O.

ὄβριμον ἔγχοσ T. 7, 25.
ὄβριμα ἔργα T. 7, 27.
ὄβριμοεργός K. 2.
οἶκαδε T. 2, 1.
οἰμώζειν T. 5, 4.
Οἰνεὺς A. 8.
* οἰκότες K. 1, 8.
ὀλίγος καὶ μέγας K. 1, 17.
ὀλοφύρεσθαι T. 8, 27.
ὀμφαλόεις T. 8, 25.
ὄνοι ἀχθεῖσι τειρόμενοι T. 5, 1.
ὄραν ἐν ὀφθαλμοῖσιν K. 1, 20.
ὀρέγεσθαι δῆλιων T. 8, 12.
οὐλόμενος T. 5, 5.
οὐτάζειν ξίφει T. 7, 30.

Π.

πάγην T. 8, 17.
παῖδες μικροὶ T. 6, 6.
παλαιμοσύνη T. 8, 2.
πάλλειν δόρου T. 11, 4.
Πανοπεύς A. 7.
πανοπλίτης T. 7, 38.
Παρθενόπη A. 8.
πάσχειν, ἦν τι πάθη K. 4, 17.
— αἰσχρά T. 7, 16.
— τερπνά T. 8, 38.
πάτριον τῆς Σπάρτης T. 11, 6.
Πέλασγός ἀντίθεος A. 4, 1.
Πέλοψ Τανδαλίδης T. 8, 7.
Πέλοπος εὐρεῖα νῆσος T. 1, 4.
Πενελόπεια A. 6.
πενή στυγερά T. 6, 8.
Περίλαος A. 8.
Περσική A. 8.
πίπτειν T. 6, 1, 21, 30, 8, 23.
πίων T. 2, 4, 4, 4, 6, 3.
πλάζεσθαι T. 6, 5.
πλήθος δήμου T. 2, 11.

πληθὺς ἀνδρῶν T. 7, 3.
 ποσεινός K. 1, 16.
 πόθος K. 1, 18. T. 8, 28.
 πολήτης T. 11, 2.
 πολυγήραος A. 1, 1.
 πολυδάκρυτος T. 7, 7.
 πόσις T. 1, 1.
 προσβυγενεῖς γέροντες T. 2, 7.
 προβάλλεσθαι ἴππῳ T. 11, 3.
 πρόγονοι ἀθάνατοι K. 1, 13.
 προλείπειν Ἑρῴσιον T. 1, 3.
 — πόλιν T. 6, 3.
 πρόμαχος T. 6, 1. 21. 30. 7, 4.
 12. 8, 16. 23.
 Πτώος A. 9.
 πτώσσειν ἐπ' ἀσπίδος T. 7, 36.
 πτωχεύειν πάντων ἀνηρότατον
 T. 6, 4.
 Πυθωνόθεν T. 2, 1.
 πυκάζειν εἴμασιν A. 2, 2.
 πύργος K. 1, 20.
 P.
 ῥήτης T. 2, 8.
 Σ.
 Σαμία A. 8.
 Σάμος A. 8.
 * σκολιός T. 2, 10.
 Σμυρναῖοι K. 4, 1.
 Σπάρτα εὐάνδρος T. 11, 1. 6, 12.
 Σπάρτης ἡμερόεσσα πύλις T. 2, 6.
 σπουδή T. 8, 22.
 στενάχειν K. 1, 17.
 στηρίζειν ποσὶν ἐπὶ γῆς T. 6, 32.
 7, 22.
 στιγματῆς A. 1, 1.
 στυγερός T. 6, 8.
 T.
 ταλασίφρων T. 4, 2.
 ταηλεγῆς T. 8, 35.
 τελέεις T. 2, 2.
 τελίθειν T. 6, 12.
 τελρεσθαι ἄχθεσι T. 5, 1.

τέμενος Ἴρης A. 2, 2.
 τέτιξ A. 2, 5.
 τεῦ; K. 1, 1.
 Τεῦκροι K. 6.
 τίθεσθαι ψυχὴν ἐχθρῶν T. 7, 5.
 τιμήεις K. 1, 6.
 τινάσσειν ὄβριμον ἔγχος T. 7, 25.
 Τιθωνός T. 8, 5.
 τὸ πρῶτον μινυμένον πολέμου
 K. 1, 11.
 τρέπειν φάλαγγα T. 8, 21.
 τρέσαντες ἄνδρες T. 7, 14.
 Τρήρες ἄνδρες K. 3.
 τρηχίς T. 8, 22.
 τύμβος T. 8, 29.

ὑπασπίδιος πολεμιστῆς A. 2, 7.
 ὑψικόμος A. 4, 1.
 Φ.
 φάλαγξ τρηχίη T. 8, 22.
 φείδεσθαι ψυχῶν T. 6, 14.
 — τὰς ζωὰς T. 11, 5.
 φιλοψυχῆν T. 6, 18.
 Φάβος T. 2, 1. 12.
 Φοίνιξ A. 8.
 φοιτέσκων A. 2, 1.
 φόνος αἱματόεις T. 8, 11.
 φντεύειν T. 3, 3.
 Φῶκος A. 7.

X.

χαρίεις φνὴν T. 8, 5.
 χερμάδιον T. 7, 36.
 χιτῶν χιόνεος A. 2, 3.
 χλιδῶν δαιδάλεος A. 2, 6.
 χρᾶν T. 2, 4.
 χρησιμοσύνη T. 6, 8.
 χρῶα γυμνωθέντα T. 6, 27.
 χρυσοκόμης T. 2, 4.
 χυλός A. 1, 1.

Ψ.

ψυχή T. 6, 14. 7, 5. 8, 18.

Ω.

ὄρη T. 6, 11.

INDEX LOCORUM

EX QUIBUS FRAGMENTA COLLECTA SUNT.

I. CALLINI.

Stephanus Byz. p. 422. ed. Dind.
Stobaei Florilegium LI, 19.
Strabo XIII, 1, 48. XIII, 4, &
XIV, 1, 4. XIV, 1, 40. XIV,
4, 3.

II. TYRTAEI.

Dio Chrysost. I. p. 92.
Diodori Excerpt. Vat. p. 3.
Galenus Oper. I. p. 267. ed. Basil.
Hephaestio Enchirid. p. 46.
Lycurgus in Leocrat. c. 28.
Pausanias IV, 6, 2. IV, 14, 3.
IV, 15, 1.
Plato de Legibus I. p. 629. 630.
II. p. 660. 661.

Plutarch. Lycurg. c. 6.
— — de Stoicorum repugnantis
c. 14.
Scholiasta ad Platon. Legg. p. 448.
— — — Alcibiad. I. p. 388.
Stobaei Florileg. L. 7, LI, 1. 5.
Strabo VI, 3, 3. VII, 4, 10.
Tzetzae Chil. I, 26, 692.

III. ASII SAMPLI.

Apollodorus III, 6, 2.
Athenaeus III, 99. XII, 30.
Pausanias II, 6, 2. II, 29, 4. III,
13, 5. V, 17, 4. VII, 4, 2. VIII,
1, 2. IX, 23, 3.
Scholiasta. ad Odysa. p. 170. ed.
Buttmann.
Strabo VI, 1, 15.

Κ

Ψ

Ω

Τ

CALLINUS EPHESIUS.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

BY

JOHN BURNET

OF

SCOTLAND

IN

SEVEN VOLUMES

THE SECOND

VOLUME

AND

THE SECOND PART

OF

THE HISTORY

OF

THE

CALLINUS¹⁾, poeta elegiacus, quanquam Ephesius fuisse traditur²⁾, pari tamen iure Smyrnaeus vocari possit. Etenim Strabo (XIV, 1, 4.) memoriae prodidit Ephesios atque Smyrnaeos olim fuisse *συνολικούς*, unde Ephesus Smyrnae quoque nomine designata esset et Callinus ipse Ephesios appellasset Smyrnaeos. Praeterea idem Strabo Smyrnam quandam Amazonem in medium profert, quae Ephesum cepisse eiusque incolis nomen Smyrnaeorum imposuisse perhibetur. Postea autem contigit, ut metropolis nomen principale retineret, Smyrnaeque agnomen transferret ad coloniam, quam deduxit in septentrionalem Ioniae partem.

1) Ruhnkenius in hist. crit. orator. Gr. p. XLII. sq. exemplis demonstravit triplicem extitisse formam eorum nominum, quae in *-ῖνος* desinerent: *-ῖνος*, *-ίνοος*, *-ίνοος*. Favet Terentianus Maurus de Metris 1721. *Quidam non dubitant dicere Callinoum*. Ubi cf. Santen. p. 284. Praeterea Mar. Victorin. Art. gramm. III. p. 2555. laudat *Callinoum Ephesium*. Ruhnkenium sequuti sunt grammatici recentiores, Buttmannus I. p. 156, 3. Matthiae I. p. 152. Thierschius p. 79, 3. statuentes altera littera *o* elisa syllabam penultimam esse productam. Quod tamen quomodo et quibus legibus fieri potuerit quum nemo comprobaverit, forma genuina ac vetustissima fuisse videtur *Καλλῖνος*, cuius explicandae causa posteriore demum aetate accessitae sint formae recentiores *Καλλίνοος* atque *Καλλίνους*.

2) Photii Bibl. p. 319. b. 11. ed. Bekker. Mar. Victorin. l. c.

Iam in ipso Callini nomine explicando viam satis lubricam ingredi mihi videre, si id ex vocabulis κάλλος atque νόος sive νοῦς compositum esse statueris, inductus potissimum forma, quam seriori aetati assignandam esse censemus, Καλλίνος vel Καλλίνους. Neque eum probabilem rationem etymologicam sequutum esse dixeris, qui Καλλῖνον sibi finxerit καλὸν esse Λῖνον, sive Linum, poetam antiquissimum, cognomine honorifico ornatum. Huic nimirum prodiret necesse erat aut Καλλίλιος³⁾, quemadmodum καλλίκομος, καλλικράτης, καλλίξενος, καλλιμαχος, καλλίνικος κ. τ. λ. aut Καλόλιος, ut καλογνώμων, καλοήθης, καλόμορφος. Ponamus etiam in nomine Καλλῖνος elisam esse syllabam λι, tamen refragatur syllabae penultima ratio, quae in vocabulo Λίνος⁴⁾ corripitur, in Καλλῖνος autem producitur. Itaque scribendum esset Κάλλινος, quod vulgo legitur apud Athenaeum XII. p. 225. C. ut αἰλινός, αἰνόλιος, ἀκρόλιος et οἰτόλιος, non Καλλῖνος, quod exhibent scriptores plerique, Strabo aliquot locis, Clemens Alexandrinus Strom. I. p. 398. Orion Thebanus p. 58, 9. Photius Bibl. p. 319. b. 12. Eustathius ad Homeri Odys. p. 1885. 51. Unicum Etymologicum Gud. p. 180, 8. habet Καλλῖνον, quod tamen propius accedit ad scripturam Καλλῖνον, quam Κάλλινον.

Via autem longe facilior nobis videtur ea, qua regredientes ex substantivo κάλλος derivamus appellativum Καλλῖνος⁵⁾, quod denotet quasi pulcritudinis ac

3) Ita Welckerus in Zimmermanni Diario Scholast. a. 1830. num. 4. p. 30. „Der Name des ältesten bekannten elegischen Dichters Kallinos, d. i. Kallinos, erinnert an die herrschende Vorstellung von diesem persönlichen Linos.“

4) V. Homeri Il. σ. 570. cf. Heynii Annot. T. VII. p. 553.

5) Similes formas suppeditant nomina propria Ἀρκῖνος, Ἀρχῖνος, Ἐργῖνος, Εὐπαλῖνος, Ἰκῖνος, Κραῖνος, Σταῖνος, Φιλῖνος, Χαρμῖνος, Χαροπῖνος, alia. Quibus aptissime conveniunt feminina Ἐκαλίη, Εὐκολίη, Μυρίη, Φιλίη, quorum syllaba penultima identidem producta est. v. Naekii dissertation. de

venustatis ministrum vel coryphaeum, qualem admirari solemus quum in poetarum tum in artificum operibus. Eius generis appellativa in antiquissima Graecorum historia sunt frequentissima, *Δαίδαλος*, *Μοῦσαῖος*, *Ὀμηρος*, *Ἡσίοδος*, *Σησίλοχος* atque alia permulta, quae ad artem spectantia hoc loco recitare longum est. Sic constat Mimnermo fuisse cognomen Ligyrtae, haud dubie ad artem sive poeticam sive musicam, quam aut ipse aut universa eius familia exercebat, referendum⁶⁾, veluti patronymica notissima Homeridarum et Daedalidarum. Quamquam Callinidae nusquam memorantur, proprie tamen Callini nomen appellativum fuisse videtur familiae cuiusdam poeticae, quae elegiacis potissimum carminibus operam suam dedicaverit, ad instar Homericæ et Hesiodicæ, epicorum imprimis poetarum feracissimæ. Iam vero ex illa poetarum familia, ut ita dicam, elegiaca circa Olympiadum primordia prodisse statuendus est Callinus Ephesius, cuius nomen atque gloria ceteros iam ante Callinum de eadem arte et fovenda et excolenda meritissimos tantopere obscuravit, ut illorum nomina oblivione ac tenebris obruerentur. Hinc factum, ut Callinus elegiacæ non solum princeps, sed etiam inventor haberetur; qua de re plura a nobis exposita sunt in commentatione Germanice scripta de origine atque

Callimachi Hecale p. 8. Accedunt gentilia *Ἀκραγαντίος*, *Ἀμοργίνος*, *Ἐρυνθῖος*, *Δαίτιος*, *Λεοντίος*, *Ῥηγῖνος*, *Ταραντίος* κ. τ. λ. Denique adiectiva *ἀγχιστίος*, *μυρίνος*, *προμνηστίνοι* et substantivum *ἰκτίος* praeter formam vulgarem *ἰκτί*. Itaque hoc statuendum mihi videtur, nomina vetustissimæ notae desinentia in *-ίος* non esse composita ex duobus vocabulis, quorum alterum fuerit *γός*, sed primitus ad unum tantummodo redisse vocabulum cum terminatione *-ίος*, unde postea demum fictæ sunt formæ exeuntes in *-ίωος* vel *-ίωος*, quales apud Homerum extant in nominibus *Ἀλκίωος*, *Ἀντίωος*, *Ἀποιωος*, *Ἰκίωος*.

6) V. ad Mimnerm. p. 7. sq.

notione Graecorum poesis elegiacae, Zimmermanni Diario scholastico inserta a. 1829. num. 133 — 136.

Quum igitur Callinum Ephesi floruisse certissimum sit, restat, ut circumspiciamus, quonam temporis spatio carminibus elegiacis cives suos ad virtutem ac fortitudinem excitaverit. Res sane quam difficillima, ab aliis diu multumque iam tractata. Sed agendum novum faciamus periculum. Apud veteres ipsos de Callini aetate non satis certa testimonia extitisse videntur, propterea quod dubitarunt, uter natu maior fuisset, Callinus an Archilochus. Iam vero constat inter omnes Herodoto⁷⁾ auctore Archilochum fuisse sub Gyge Lydorum rege, vel, ut Cicero⁸⁾ testatur, Romulo regnante, vel denique eundem, ut alii scriptores⁹⁾ memoriae prodiderunt, floruisse circa Olympiadem XXIII. Hinc autem, nisi veterum de Callini et Archilochi aetate prorsus ineptas fuisse dubitationes concesseris, luce clarius convincitur Callini florem haud ita multum ab Olympiadum initio abfuisse. Atque Strabo (XIV, 1, 40.) Callinum ait Magnetum mentionem fecisse opibus iam vigentium, Archilochum vero cladem cognitam habuisse, quam Treres Magnetibus inflixissent; unde ipse conclusit Archilochum fuisse

7) Herodot. I, 12. Candaulem a Gyge interfectum esse narrans ita pergit: τοῦ [Γύγω] καὶ Ἀρχιλόχου ὁ Πάριος, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γενόμενος, ἐν ἰάμβῳ τριμέτρῳ ἐπεμνήσθη. Sed fac etiam interpolatum esse hunc Herodoti locum, rem tamen ibi expositam verissimam esse sequitur ex ipsius Archilochi fragmento II. p. 60. sq. ed. Liebel. Vindob. cf. p. 5. sq.

8) Tusculan. I, 1, 3. „Nam quum apud Graecos antiquissimum sit e doctis genus poetarum, si quidem Homerus fuit et Hesiodus ante Romam conditam, Archilochus regnante Romulo, serius poeticam nos accepimus.“ —

9) Tatian. ad Graecos p. 109. Ὁ δὲ Ἀρχιλόχου ἡμᾶς περὶ Ὀλυμπιάδα τρίτην καὶ εἰκοστὴν κατὰ Γύγην τὸν Λυδὸν [ὑστερον] τῶν Ἰλιακῶν ἔτσι πενταμοσίαις. cf. Eusebii praeparat. evang. p. 492. Cyrill. c. Julian. p. 12. Syncell. Chron. p. 180. Liebel. ad Archiloch. p. 8.

Callino iuniozem: Καὶ τὰ παλαιῶν δὲ συνέβη τοῖς Μαγνησίῳ ὑπὸ Τρηῶν ἄρδην ἀναιρεθῆναι, Κιμμερικῶν ἔθνους, εὐτυχῆσαντος πολὺν χρόνον· τῷ δ' ἐξῆς ἔτει Μιλησίους κατασχεῖν τὸν τόπον. Καλλίνος μὲν οὖν ὡς εὐτυχοῦντων ἔτι τῶν Μαγνητίων μέμνηται καὶ κατορθούτων ἐν τῷ πρὸς Ἑφρασίους πολέμῳ· Ἀρχιλόχος δὲ ἤδη φαίνεται γινώσκων τὴν γενομένην αὐτοῖς συμφορὰν,

κλαίειν θαλασσῶν, οὐ τὰ Μαγνητίων κακά.¹⁰⁾ ἐξ οὗ καὶ τὸ κειώτερον εἶναι τοῦ Καλλίνου τεκμαίρεσθαι πάρεστιν. ἄλλης δὲ τιμῆς ἐφόδου τῶν Κιμμερίων μέμνηται προεσβυτέρως ὁ Καλλίνος, ἐπὶ τῇ φη·

Νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὄβριμοεργῶν.

ἐν ἣ τὴν Σαρδέων ἄλωσιν δηλοῖ. — Eodem argumento usus est Clemens Alexandrinus Strom. I. p. 398. Μέμνηται γοῦν, [Ἀρχιλόχος] καὶ τῆς Μαγνητίων ἀπωλείας προς-

10) Falsum est, quod Franckius Callin. p. 89. annotavit, constantem fere Codicum lectionem esse hanc: *κλαίειν τὰ θαλάσσω, οὐ τὰ Μαγνητίων κακά.*

Primum enim articulus ante *θαλάσσω* omnino deest, deinde pro *οὐ* scribitur *οὔ*. Pro vulg. *θαλάσσω* in Codd. Paris. 1. Bre. Mosc. extat *θάσσω*, in Med. 3. *θειών*. Lectio prorsus diversa reperitur apud Heraclid. Pont. fragm. XXII. p. 15. ed. Koeler

κλαίω θαλασσῶν, οὐ τὰ Μαγνητίων κακά.

Varia tentarunt viri docti, quae omnia recoquere longum est. Franckii coniectura: *κλαίοντα θάσσω, οὐ τὰ Μ. κ.* fundamento imposita est ficto, non vero. Recte autem vidit Koelerus p. 67. τὸ *κλαίειν* in Strabonis loco non esse Archilochi, sed Strabonis, illud praecedenti *φαίνεται* aptantis. Itaque Archilochi versus probabiliter incepit ab indicativo *κλαίω*. Deinde facilius est explicatu, quomodo ex *θαλασσῶν* librariorum oscitantia effecerit *θάσσω*, quam vice versa. Nihil igitur impedit, quominus Archilochi verum talem fuisse statuamus, qualem scriptum reliquit Heraclides. Explica: *Deploro marium* (subintellige *κακά*, *tempestates*), non *Magnetum calamitates*. Magnesia scilicet excidium in proverbium abierat, quo Archilochus usus est, ut suorum malorum descriptionem etiam auget.

φάτως γεγενημένης. Σμωονίδης [ὁ Ἀμοργίνος] μὲν οὖν κατὰ Ἀρχίλοχον φέρεται. Καλλίνος δὲ πρᾶβύτερος τοῦ μακρῶ· τῶν γὰρ Μαγνήτων ὁ μὲν Ἀρχίλοχος ἀπολωλότων, ὁ δὲ εὐήμεροντων μέμνηται.

Iam primum quod attinet ad Magnetum excidium, quaeritur, utrum Magnesia ad Maeandrum an ad Sipyium sita hoc loco intelligenda sit: cui quaestioni Ruhnkenius ad Velleium Paterculum I, 4. p. 14. ita respondit, ut omnibus fere locis, ubi Magnesia sine cognomine commemoretur, Magnesiam Maeandri significari ostendit. Huic autem Magnesia simpliciter dictae plaga illa a Treribus iniecta esse videtur aliquot annis ante Olympiadem XVIII., quo quidem tempore Candaules, Lydorum rex, interisse dicitur, Plinio auctore: „Quid, inquit, quod in confesso perinde est Bularchi pictoris tabulam, in qua erat Magnetum proelium, a Candaule, rege Lydiae Heraclidarum novissimo, repensam esse auro? Tanta iam dignatio picturae erat. Id circa aetatem Romuli acciderit necesse est: duo enim de vicesima Olympiade interiit Candaules, aut, ut quidam tradunt, eodem anno quo Romulus.“¹¹⁾ Dubitari quidem potest, utrum Bularchi pictura cladem a Treribus, an ab alia quadam gente Magnetibus inflictam repraesentaverit. Iam praeter Trerum invasionem nulla Magnetum ante Candaulis regnum memoratur clades, nisi in bello contra Ephesios accepta, quae tamen non paravit Magnetum excidium, in Bularchi tabula pictum, sed ita potius se habuit, ut Magnetes, Strabone quidem auctore, κατορθοῦντες permanerent ἐν τῷ πρὸς Ἐφεσίους πολέμῳ. Itaque Magnetum excidium non ad Ephesios referendum est, sed ad Treres, qui antiquitus (τὸ παλαιὸν) Magnesiam funditus sustulisse narrantur (ὑπὸ Τρηρῶν

11) Hist. nat. XXXV, 8, 34. cf. VII, 38. „Candaules res Bularchi picturam Magnetum excidii mediocris spatii pari rependit auro.“
cf. Clintoni Fast. Hellen. p. 310. ed. Lips.

ἄρδην ἀνααιρεθῆναι). Et quoniam aetas Candaulis con-
venit etiam tempori, quo floruit Archilochus, vero si-
millimum esse videtur Bularchum illud Magnetum ex-
cidium pinxisse, quod a Treribus illatum Archilochus
in carminibus commemoravit.

Quae quum ita sint, hoc saltem pro comperto habeas
necesse est, Callinum iam ante Candaulis imperium
vixisse; sed restat indagandum, quod tandem fuerit illud
temporis spatium, quo Callinus Ephesi floruerit. Supra
iam vidimus Callinum in carminibus Cimmericorum men-
tionem iniecisse, qui Sardes deleverant. Sardes autem
ter captas esse narrat Callisthenes apud Strabonem
XIII, 4, 8. φησὶ δὲ Καλλισθένης ἁλῶναι τὰς Σάρδεϊς
ὑπὸ Κιμμερίων πρῶτον, εἶθ' ὑπὸ Τρηρῶν καὶ Αἰολίων,
ὅπερ καὶ Καλλῖνον δηλοῦν, τὸν τῆς ἐλεγείας ποιητὴν. ὕστατα
δὲ τὴν ἐπὶ Κύρου καὶ Κροίσου γενέσθαι ἁλώσιν. Idemque
Strabo Cimmericos refert iam circa vel paullo ante Ho-
meri aetatem in Ioniam et Aeolidem invasisse¹²⁾; unde

12) Strabon, lib. I. p. 6. Καὶ μὴν καὶ τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον
οἶδε [Ὅμηρος], τοῖς Κιμμερίους εἰδῶς, οὐδέ που τὸ μὲν ὄνομα
τῶν Κιμμερίων εἰδῶς, αὐτοὺς δὲ ἄγνοῶν, οἱ κατ' αὐτὸν ἢ μακρὸν
πρὸ αὐτοῦ μέχρις Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γῆν τὴν ἐκ Βοσπόρου
ἅπασαν. Eandem famam repetit lib. II. p. 149. καὶ γὰρ καθ'
Ὅμηρον ἢ πρὸ αὐτοῦ μικρὸν λέγουσι τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφο-
δον γενέσθαι, τῶν μέχρι τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Ἰωνίας. Inte-
gritatem huius narrationis refutare studet Fridericus Thier-
schius in dissertatione de Gnomis carminibus Graecorum,
Actis philologorum Monacensium inserta Vol. III. p. 574. sq.
„Nam si Homerus Cimmericorum expeditiones cognitae habuisset,
non sane eis inter Manes et aeternas tenebras sedes assignasset.
Sunt enim apud eum:

ἤέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἥλιος φαέθων ἐπιλάμπεται ἀκτίνεσσιν,
ἀλλ' ἐπὶ νύξ' ὅλοῃ τέταται δειλοῖσι βροτοῖσιν.

Od. λ, 15. sqq.

Patet non populum armis potentem et Asiae isto tempore fere
dominum describi, sed fabulosa omnia, homines miseros, solis

conficitur hanc primam fuisse Sardinum expugnationem, alteram Callini aetate factam a Treribus, gente Cimmerica.¹³⁾ Sed inter secundam et tertiam Sardinum expugnationem a Callisthene laudatam quarta est inserenda, ab illo quidem nescio quam ob rem prorsus ommissa, sed ab Herodoto (I, 15.) memoriae mandata, qui de Ardye, Gygis filio, agens; ἐπὶ τούτου τε, inquit, τρωαν-
 νεύοντος Σαρδίων Κιμμέριοι ἐξ ἡθέων ὑπὸ Σκυθέων τῶν Νομάδων ἐξαναστάντες, ἀπικέσθητο ἐς τὴν Ἀσίην, καὶ Σάρδις πλὴν τῆς Ἀκροπόλεως εἶλον. Iam Dodwellius quidem in Exercit. II. de aetate Pythagorea p. 109. sq. alteram illam Sardinum expugnationem a Callisthene memoratam eandem esse, quam Herodotus sub Ardyis imperio factam esse tradit. Sed huic coniecturae adversantur ea, quibus antea demonstratum est Callinum iam ante Candaulis imperium floruisse. Itaque quum Cimmericos sive Treres saepius in Asiam minorem impetus fecisse nar-

luce carentes, aeterna caligine oppressos.“ — Primum quod attinet locum illum ex Odyssea prolatum, quaeritur, num ab eodem poeta profectus sit, qui Iliadem et omnino vetustissimas carminum Homericorum rhapsodias condidit, an ad serio-rem aetatem detrudendus. Deinde dubia etiam est lectio *Κιμμερίων*, quoniam Aristarchus atque Crates *Κεοβερτίων* scripsisse dicuntur. V. Schol. Harlei. et Eustath. ad. h. l. Etym. M. p. 513. Schol. ad Aristophan. Ran. 187. Denique si vere tradidit Strabo Homeri aetatem in ea tempora incidisse, quibus Cimmerici primum in Asiam impetum fecissent, hinc minime sequitur, eundem huius expeditionis descriptionem carminibus suis inserere oportuisse, quippe qui ne Heraclidarum quidem in Peloponnesum descendentium ullam in carminibus fecerit mentionem. Itaque Thierschius sine iusta ratione Strabonis narrationem impugnavit neque recte sibi persuasit Cimmericorum irruptionem ex Homeri aevō esse tollendam.

13) Strabo XIV, 1, 40. ὑπὸ Τρηῶν, — Κιμμερικῶν ἔθνος. Idem I. p. 61. Κιμμέριοι, οὓς καὶ Τρηῶς ὀνομάζουσι, ἢ ἐκείνων τε ἔθνος.

retur,¹⁴⁾ facile accidere potuit, ut Callisthenem eam Sardiū expugnationem, in qua acropolim non ceperunt, aut prudenter aut imprudenter praeteriret.

Ex omnibus, quae haecenus sunt disputata, nihil probabilius consequitur, quam Callinum neque primam neque tertiam (a Callisthene praetermissam), sed eam, quae inter utramque in medio posita est, Sardiū expugnationem in carminibus elegiacis respexisse. Huic sententiae confirmandae accedit argumentum haud sane levissimum, quod Callisthenes in prima incursione Cimmericos, totius populi nomen, in altera autem Treres, peculiarem Cimmericorum gentem, Sardiū expugnatores designavit, et Callinus ipse gentem illam non solum communi Cimmericorum, sed etiam peculiari Trerum nomine significavit, ut apparet ex fragmento 3. *Τρήρεας ἄνδρας ἄγων*. Iam si quaeritur, quonam tempore Sardes iterum a Treribus sint captae, nihil sane in promptu est, quod certe numerisque absolutis respondeatur. Itaque media quaedam ingredienda est via, quae, etiamsi non ad finem ipsum perducatur, ei tamen magis nos possit appropinquare. Ac si cum iis, qui minimum dicunt, Homeri aetatem centum et triginta annis Olympiadum initio anteponamus, atque Ardyis extremum vitae tempus, quo Sardes tertium a Treribus captae sunt, circa Olympiadem XXXVI. collocemus; vero haud prorsus absimile fuerit alteram Sardiū expugnationem circa Olympiadum primordia aut etiam paullo superius constituere. Huic enim coniecturae opem fert Orosius I, 21. p. 79. ed. Havercamp. qui anno ante urbem conditam trigesimo: „Amazonum gentis, inquit, et Cimmericorum in Asiam repentinus incursus plurimam diu late vastationem stragemque edi-

14) Strabo I. p. 61. *Οἱ τε Κιμμέριοι, — πολλάκις ἐπέδραμον τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Πόντου καὶ τὰ σιναχῆ αὐτοῖς, ποτὲ μὲν ἐπὶ Πιπυλαγόναι, ποτὲ δὲ καὶ Φρύγαι ἐμβαλόντες.*

dit.“ Quod quidem temporis spatium optime quadrat in Strabonis ratiocinationem, utpote Archilochum iuniorum iudicantis, quam Callinum. Archilochus autem ad minimum iam vixit circa Olympiadem XX. Quid? si ponamus Magnetes aut circa initium regni Candaulis aut paullo ante a Treribus esse extinctos, an non probabile videatur eosdem Treres, antequam ad Magnesiam usque processerant, brevi ante tempore Sardes iam expugnasse; unde ad plerasque Asiae minoris regiones devastandas castra moverent? Iam vero Callinus, qui antea Ephesios in bello cum Magnetibus gesto carminibus elegiacis ad virtutem excitasse videtur, maiori etiam impetu omniumque virium nisu civium suorum animos commovisse putandus est, ut contra Cimmeriorum sive Trerum invasionem, qui iam Sardes aliasque Asiae regiones delevisent, arma pararent:

Nῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβριμοεργῶν.

Nimirum hunc versum spectare ad Cimmeriorum incursionem nemo est fere qui non concedat. Sed utrum amplius illud fragmentum, a Stobaeo servatum, ad hanc Cimmeriorum expeditionem, an ad bellum, quod Ephesii Magnetibus intulerunt, referri liceat, adhuc sub iudice lis est, semperque, nisi nova prodierint monumenta, permanebit. Sed possit etiam aliquis opponere, siquidem Treres eodem fere tempore, quo manus cum Ephesiis conseruerunt, Magnesiam quoque funditus delevisent, Callinum huius rei testem fuisse, neque iure ideo Strabonem eiusque auctores provocasse Callinum Magnesiae adhuc vigentis memorem, ut demonstrarent illum fuisse Archilochi superiorem. Bene. Atqui eodem modo contendere licet, quamvis Callinus Magnetes *εὐτύχοῦντας* multisque rebus florentes descripsisset, eundem tamen postea, ubi Treres omnem paene Asiam minorem obruturi erant, cives suos, ut antea, carmine adversus hostes concitasse, ipsum vero aut in proelio esse occisum, aut in posterum senectutem egisse quietam, neque distichis

amplius inclusisse animi furorem atque impetum; ita ut neque Magnesiae excidium, eodem fere tempore a Tre-ribus factum, in Callini carminibus laudari posset.

Iam si posueris Magnesiam aliquot annis ante initium regni Candaulis (Olymp. XV.) a Cimneriis esse eversam, Callini aetatem iterum habebis haud ita procul ab Olympiadum primordiis remotam: in quo quidem numero, ut ita dicam, rotundo cautissimum sane fuerit acquiescere, praesertim in re tam incerta atque ipsa vetustate obscurata.

Haec quidem, quam sequuti sumus, ratio nobis videbatur simplicissima atque vero simillima veterum scriptorum de Callini aetate testimonia minus perspicua ad summam quandam iudicii redigendi. Aliis aliter est visum, quorum sententias diligenter examinavit Ioannes Valentinus Franckius in libro doctissimo, qui inscribitur: *Callinus sive quaestionis de origine carminis elegiaci tractatio critica, Altonae et Lipsiae 1816.* Attamen quum Franckius ipse viam ingressus sit ab nostra diversissimam, operae quidem pretium esse videtur illius argumenta oculis quam acerrimis perlustrare.

Iam primum Athenaeus (XII. p. 525. C.) in arenam descendit, Straboni adversa fronte repugnaturus: Ἀπόλωντο δὲ καὶ Μάγνητες οἱ πρὸς τῷ Μαϊάνδρῳ διὰ τὸ πλεον ἀνεθῆναι, ὡς φησι Καλλῖνος ἐν τοῖς ἐλεγείοις καὶ Ἀρχιλόχος. ἔάλωσαν γὰρ ὑπὸ Ἐφεσίων. Franckius autem p. 92. recte perspexit Athenaeum ob oculos habuisse eorum grammaticorum interpretationem, qui Archilochi versum supra laudatum referrent ad Magnetum plagam ab Ephesiis, non a Cimneriis vel Tre-ribus acceptam. Quam ob rem probabiliter etiam suspicatus est inde omnem istam Grammaticorum profectam esse contentionem de utroque poeta, carminis elegiaci quem perhibebant inventore, ita ut nonnulli, ex quorum partibus Strabo et Clemens Alexandrinus stetissent, Callinum, alii Archilochum elegiae inventorem censerent; sed alteram hanc partem

Grammaticorum ait ad alia fortasse argumenta provocasse, quibus Archilochum inventorem ideoque Callini certe aequalem fuisse doceret, eosque ex temporum ratione ostendisse Archilochum antiquiorem esse Callino. Atque hoc etiam Franckius recte perspexit, τὰ Μαγνητικῶν κακά, quae in Archilochi versu proverbii instar usurpentur, ad calamitatem spectare ingentem, qualis illa fuerit, quam Treres, non quam Ephesii Magnetibus intulissent. Neque ideo Theognidis disticha v. 603. sq.

Τοιάδε καὶ Μάγνητας ἀπώλεσεν ἔργα καὶ ἕβρις,
οἷα τὰ νῦν ἱερὴν τήνδε πόλιν κατέχει.

et v. 1103. sq.

Ἕβρις καὶ Μάγνητας ἀπώλεσε καὶ Κολοφῶνα
καὶ Σμύρνην. πάντως, Κίρνε, καὶ ἔμμε' ἀπολεῖ.

Welckero quidem (p. 114.) et Webero (p. 416.) interpretibus, ad Ephesios, sed nobis ad Treres potius, qui Magnesiam funditus deleverunt, referenda esse videntur.

Deinde Franckius p. 114. sqq. merito refutavit Burretum, qui, ut Magnetum illud quod diximus excidium sub Ardye demum factum esse ostenderet, Bularchi pictoris tabulam, de qua supra iam disputatum, omnino unquam fuisse contra Plinii auctoritatem negare ausus est. Neque hanc Buretti arrogantiam solam explosit Franckius, sed addit etiam ignorantiam: „Quid? inquit, quod Magnesia ab ea Cimmericorum vel, si mavis, Trerum turba, quae Herodoto auctore sub Ardye Asiam occupavit, ne potuit quidem everti. Memineris enim post deletam Magnesiam, ut e Strabone ante vidimus, proximo anno agrum esse a Milesiis occupatum. Hos vero ex Herodoto (I, 17. 18.) constat, Cimmericis nondum fugatis, per sex annos a Sadyatte et deinceps per proximos quinque ab Alyatte, qui expulit istam Cimmericorum turbam, esse vexatos. Atqui nequaquam est verisimile cepisse eos, neglecta contra Lydos defensione, Agrum Magnetum, vixdum a Cimmericis relictum, quum praesertim, narrante eodem Herodoto, omni Ionum ca-

rerent auxilio. Chiis tantum, quibus ante ipsi tulerant opem, exceptis. Contra circa initium imperii Candaulis copias habebant Milesii, quibus tenerent agrum, et otium, ut colerent a Cimmericis devastatum. Quodsi nihil obstat Plinianae sententiae, alteram autem opinionem non modo nihil tuetur, sed etiam evertit haec Strabonis narratio de agro Magnetum postero anno a Milesiis occupato: necessario credendum est, quod in confesso esse Plinius dicit, in illa Bularchi tabula, a Candaule repensa auro, excidium expressum fuisse Magnetum.“ —

Callisthenem supra iam vidimus tradidisse Sardes a Treribus atque Lyciis iterum esse captas. Quem quidem locum Franckius opinatur, si integer esset, Dodwellii sententiam confirmare. Esse enim unam eandemque Sardinum expugnationem sub Ardye factam, quam Herodotus Cimmericis, Callisthenes Treribus Lyciisque tribuisset, ultimam ante Cyrum et Croesum.¹⁵⁾ Iam Franckius p. 111. quoniam sibi demonstrasse videtur Callinum Archilochi, Gygis aequali, multo esse antiquiorem, non dubitat sic transponere locum Strabonis: *φησὶ δὲ Καλλισθένης, ἀλλῶσαι τὰς Σάρδεας ὑπὸ Κιμμερίων πρῶτον, ὅπερ καὶ Καλλῖνον δηλοῦν, τὸν τῆς ἐλεγεῖας ποιητὴν, εἰθ' ὑπὸ Τρῆρων καὶ Λυκίων· ὕστατα δὲ τὴν ἐπὶ Κύρου καὶ Κροίσου γενέσθαι ἔλωσιν.* Quis autem, quaeso, mi Francki, tibi concedet puros atque integros antiquitatis fontes ita conturbare, ut tuis faveant coniecturis

15) In eandem sententiam nuper pedibus ire placuit Thierschio in dissertatione laudata p. 569. sqq. qua demonstrare conatus est Callinum et Archilochum aetate suppare Gyga et Ardye Lydis imperantibus vixisse inter Olymp. XVI. et XXXVI. quae Olympiades octoginta annorum spatium efficiant. „Iam si Archilochus, inquit, Gygâ, Callinus Ardye, Gygae filio Lydis imperante vixit, apertum est, utriusque poetae tempora eadem fere fuisse, et Callinum non multis annis interpositis post Archilochum sequi.“ Sed multa obstant, quominus huic sententiae assentiri possimus.

atque opinionibus? Hoc est adornare testes, ut tuis rationibus faveant, non explicare, sicut veritas flagitat. Sed videamus, quid porro. Primam illam Cimmeriorum invasionem circa Homeri tempora fuisse constat. Sed: „Mitto, inquit, Homerum, qui Callino antiquior simul et recentior esse potuit, siquidem collectivum est nomen Homeri. Sin vero antiquissima quaeque apud Homerum spectamus, haec nemo negabit aetatem referre Calliniana aliquanto antiquiorem. Sed hoc iam nunc nemo amplius negabit, Callinum Archilochi, Gygis aequali, multo esse superiorem, et hactenus omnino proximum Homero, quatenus propior nemo fuit.“ Iam primum Franckius id, quod Strabo atque Wolfius de Homero senserint, utinam commiscere noluerit! Deinde quum veteres ipsi inter se contenderent, utrum Callinus an Archilochus superior fuisset, quomodo id omnino fieri potuisset, si quidem vel remotissima in promptu fuissent indicia, quae Callini aetatem Homero appropinquarent? — Atque eodem iure, quo Franckius Strabonis verba: *Ἄλλης δὲ τινος ἐφόδου τῶν Κιμμερίων μέμνηται πρεσβυτέρας ὁ Καλλῖνος*, ita interpretari vult, ut Cimmeriorum incursionem Homeri tempore factam intelligat, nihil impedit, quominus Callinum nobis cogitemus civium suorum animis non solum praesens periculum proposuisse, sed veteris quoque stragis caedisque a Cimмериis paratae mentionem iniecisse.

Mirum sane, quod Franckius contra gravissima rerum monumenta non erubescit Hesiodum medium collocare inter Callinum et Tyrtaeum. Insomnia autem habenda sunt, non argumenta omnium certissima, quibus paradoxon illud confirmare conatus est. Susplicari quidem aliquis possit gnomicum Tyrtaei elegiarum argumentum opportunitatem dedisse ad gnomicum elegiarum genus colendum eadem ratione, qua carminum gnomiorum omnium in Hesiodo semina lateant; novam vero inde ac peculiarem poetarum constituere aetatem admodum est ridiculum: „Hoc genus, inquit, argu-

mentorū perinde atque alterum illud poterit etiam ad constituendam Hesiodi aetatem transferri, si quidem is HomERICA carmina Ascrae non potuit nisi diu post Homerum cognita habere, Hesiodi autem Opera et Dies indole sua gnomicae simili magis etiam ab Odyssea, quam haec ab Iliade, discrepant. Veterum iudicia de aetate Hesiodi non plus quam nostra valere, monuisse sat est. Medius fuit, nisi omnia fallunt, inter Callinum et Tyrtaeum, cuius carmina illum gnomicum colorem duxisse videntur ex ipso Hesiodo. Cuiusmodi argumenta omnino sunt omnium certissima. — Nescio, maiore in his verbis insit arrogantia, an stupenda quaedam fiducia, praesertim in rebus tam incertis aliterque omnino antiquitus traditis. Dolendum est sane Franckii acumen, quod exquisitis potius subitisque commentis, quam veris firmisque rationibus dirigatur. Franckius in quaestionibus haud dubie Fr. Aug. Wolfii Prolegomena HomERICA, opus immortale, exemplar sibi proposuerat. Laudo. Sed quoniam nimis intempestivis ac praeposteris indulsit notionibus iisque omni fundamento historico plane destitutis, id quod voluerat nec consequutus est nec potuit consequi. Etenim si quis nova et inaudita in medium proferre conatur, argumenta, quibus illa confirmentur, ex monumentis historicis sunt petenda, non ex meris ingenii hariolationibus, quanquam satis subtiliter excogitatis.

In Callini carminum elegiacorum reliquiis omnia fere ad bellicam virtutem respiciunt. In fragmento 1. adolescentes hortatus est, ut fortiter cum hoste pugnarent. Sed quaeritur, quosnam Ephesiorum hostes in animo habuerit. Franckius quidem non dubitat illos fuisse Cimmericos, propterea quod in illo fragmento ad defensionem spectent omnia, praecipue versu 4. et versu 6. sqq., ut appareat de bello ab Ephesiis illato Magnetibus cogitari nullo modo posse. Sed cur nullo modo? Ex ipso fragmento id tantum perspicue intelligitur, fuisse

iuvenes quosdam Ephesios, a bello iam inchoato turpiter absistentes, quos Callinus ad officium revocare studet. In omni autem bello, nisi civili, apud Graecos potissimum milites pugnant cum hostibus (*δυσμενέσιν*) γῆς πέρι καὶ παίδων κορυδῆς τ' ἀλόχου, sive ipsi impetum facientes, sive semet defendentes. Itaque in medio relinquitur, utrum poeta hoc loco Cimmericos an Magnetes proposuerit repugnantes; quanquam verisimilius videtur Callinum hostes denotare vehementiores, quales Cimmericos atque Treeres fuisse constat.

Ioachimus Camerarius in oratione de bello Turcico hoc fragmentum imprudenter assignavit Callimacho, eodemque usus est ad principes Christianos adhortandos, ut signa sacra crucis adversus barbaros inferrent. Deinde H. Stephanus, quem temere sequenti sunt alii, hoc fragmentum, nescio quam ob causam, Tyrtaei reliquiis annumeravit. Porro Valckenarius ad Herodotum IX. p. 696. propter significationem vocabuli ἀμφιπερικτῶνες (versu 2.) ad Lacedaemonios referendi totum fragmentum alii cuicumque Alexandrino, forsitan Tyrtaei imitatori, potius quam Callino, Ephesios suos ad fortitudinem animumque capiendum excitaturo, tribuendum esse putat. Haec quidem refutatione non indigent; nuper autem Frid. Thierschius (Act. Monac. Vol. III. p. 577. sqq. cf. 637. sqq.) novis argumentis demonstrare conatus est quatuor tantum priores huius fragmenti versus ad Callinum referendos esse, reliquos Tyrtaeo assignandos vel potius reddendos. Post versum quartum extare lacunam satis amplam manifestum est. Iam interrogat Thierschius, si maior hic lacuna inter Callini versus et eos, qui sequuntur, appareat, quo iure sumas Callini nomen ultra eam extendi et ad postrema quoque pertinuisse; atque ipse sibi respondet hoc modo: „Nullo sane. Nam ex eo, quod proximi versus praecepta bellica distichis comprehensa exhibent, nihil pro Callino efficies, nisi talia ab eo solo scripta esse et scribi po-

tuisse probaveris. Nil igitur in eo loco praeter prima duo disticha tuto ad Callinum referri potest. Reliqua alius poeta esse possunt, cuius nomen cum ipsius loci initio interciderit. Iam si nullo artificio efficias, ut Callini nomen ultra lacunam illam extendatur, et si de alio poeta, cui versus post lacunam et ipsi tribui possint, quaestio institui potest, necessario is Tyrtaeus fuerit. Nullum enim alium poetam praeter hos bellicis distichis clarum fuisse scimus.“ Haec quidem ipse sibi respondit Thierschius; sed licet etiam respondere in hunc fere modum: Quoniam Stobaeus, qui servavit totum fragmentum in Florilegio LI, 19., singulis quas excerpit eclogis auctorum nomina praemittere solet; etiam in altera fragmenti parte factum esse necesse fuerit, nisi ab eodem poeta profectum sit, cuius quatuor priores versus esse dicuntur. Quum autem in omnibus Stobaei libris utrique distichorum parti idem praefixus sit titulus *Καλλίνου*, hinc necessario sequitur utramque etiam fragmenti partem ad eundem poetam referendam esse, nisi forte firmiores rationes aliud comprobaverint. Itaque si Stobaeus cognitum habuisset posteriorem fragmenti partem Tyrtaei, non Callini fuisse, hoc certe, velut ubique facere solet, singulari *Τυρταέου* lemmate indicasset. Quod quum factum non sit, Callino vindicanda sunt disticha, quae ab antiquitate ipsi attributa esse videmus. Quum igitur omnis Thierschii ratiocinatio suffulta sit fallacibus, quas artifices logici vocant, praemissis, ipsam quoque coniecturam illis praecipue innisam corruere certissimum est. Deinde Thierschius comparationem instituit distichorum, quae Callino abiudicanda esse censet, et Tyrtaei quorundam distichorum, inter quae quum similitudo quaedam intercedat, praepostere colligit Tyrtaeum illorum quoque esse auctorem. Nimirum istius similitudinis causa eo potius explicanda esse videtur, quod eadem res ab eodem poeta descripta communes quosdam suppeditat locos, neutri fere prae-

terminandos. Accedit, quod similes sententiae in carminibus Homericis, communi utriusque poetae elegiaci fonte, reperiuntur, atque etiam Tyrtaeus natu minor facile cognita habuisse potuit Callini carmina.

Elegantissime Gu. Ern. Weberus in poetarum elegiacorum interpretatione p. 418. descripsit elegiae virtutes et argumentum hisce verbis: „Das verhältnissmäßig kurze Stück, welches wir vom Kallinos übrig haben, lässt uns die hohe Vortrefflichkeit seiner Poesie hinlänglich erkennen: es ist der Ton eines Helden in der Stunde der Gefahr, der mit der unabweisslichen Berufung auf die heiligsten Gefühle alle Herzen mit sich reisst; das kürzeste wie das zweckmässigste, was die augenblickliche Begeisterung kriegerischer Beredsamkeit eingeben kann.“ —

Fragmenta 2. 3. 5. procul dubio ad Cimmeriorum incursionem spectant. Fragmentum 4. Strabo reliquit decerptum ἐκ τοῦ πρὸς Δία λόγον, quem Franckius (p. 32.) recte iudicavit elegiam fuisse, in qua Iovem precaretur poeta, ut civibus opem ferret adversus Trerum impetum. Fortasse etiam λόγος ille non singularis fuit elegia, sed amplioris elegiae particula aut peroratio potius, qua poeta civium suorum animos ad virtutem atque bellum inflammaret. Neque inepte Franckius p. 32. λόγον πρὸς Ἀπόλλωνα dici posse contendit Theognidis versus 773—782; attamen quod addit Franckius, in his versibus scribendis Theognidem ob oculos habuisse Callini πρὸς Δία λόγον, parum probabile esse videtur. — In fragmento 6. et 7. agitur de Teucris Creta advectis et de Calchante Clari (Ioniae oppido Apollinisque oraculo) defuncto.

Ex his exiguis ingenii Calliniani monumentis certissime evincitur, quam verum atque integrum fuerit Grammaticorum Alexandrinorum iudicium, quippe qui Callinum in poetarum quem condiderunt canonem receperint; si quidem re vera huc spectat Procli locus

ἐκ τῆς Χρηστομαθίας γραμματικῆς in Photii Bibl. p. 319. b. λέγει δὲ καὶ ἀριστεῖσαι τῷ μέτρῳ [τῷ ἐλεγείῳ] Καλλίνου τε τὸν Ἐφέσιον καὶ Μίμνερον τὸν Κολοφώνιον, ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ Τηλέφου Φιλητᾶν τὸν Κῶιον καὶ Καλλίμαχον τὸν Βάτιον. ¹⁵⁾ ἰστορικὸν βοήθημα καὶ εἰδος.

A Callino, poeta elegiaco, distinguendi sunt alii eiusdem nominis, ut Callinus, philosophus peripateticus, Theophrasti amicus vel discipulus, cuius mentio fit apud Diogenem Laert. V, 52. quo quidem iunior fuit Callinus eiusdem sectae philosophus, Lyconis amicus, apud eundem Diogenem V, 70. 73. 74. Tertius quidam librarius fuisse dicitur apud Lucian. T. III. p. 10. ed. Hemsterh. ubi conferatur Schol. et p. 100. Quartum Callinum, Seleuci Callinici tempore apud Smyrnaeos aerarii praefectum, laudat Marmor Oxon. II, 31. p. 8. 72. p. 12. 75. Sequitur Eustathii locus ad Odys. p. 1885, 51. ubi Franckius p. 24. pro vulg. Καλλῖνος legendum esse censet Καλλίμαχος, haud dubie propter Philetæ vicinitatem. Sed optime perspexit Meineckius pro Φιλητᾶς reponendum esse Φιλτέας. V. Philetæ, Hermesianactis et Phanoclis Reliqq. p. 272. — Denique a Pausania IX, 9, 3. laudatur Καλαῖνος (ita enim in omnibus Codd. scribitur) quidam, vel potius Κάλαινος, quod Sylburgius restituit propter ἀνάλογον Κόλαινος apud Pausan. I, 31, 3. Sed quinam fuerit, aliunde non liquet. Cf. Wüllner de cyclo epico p. 59. 64. Post Sylburgium fuerunt, qui Καλλῖνον coniicerent. Ruhnkenius autem ad Callimachi

16) Ex eodem fonte deductus est rivulus in Bibl. Coislin. p. 587. Ἐλεγειοποιηταὶ δὲ Καλλῖνος, Μίμνερος, Φιλητᾶς, Καλλίμαχος. cf. Tzetzes ad Lycophr. Vol. I. p. 257. Philetæ cett. Rell. p. 12. Callinus et Mimnermus ab Aristarcho et Aristophane, poetarum iudicibus, in ordinem venisse, Philetas et Callimachus seriore demum tempore aggregati esse videntur. V. Franck. p. 29. Commentat. de origine poesis eleg. in Diario Scholast. a. 1829. num. 136.

1.

Stobaei Florileg. LI, 19. p. 355. 56.

Καλλίνου.

Μέχρις τεῦ κατάκεισθε; κότ' ἄλκιμον ἔξετε
θυμόν,

ὦ νέοι; οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπερικτίονας,

ὣδε λίην μεθιέντες, ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκεῖτε

ἦσθαι, ἀτὰρ πόλεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει;

Addidi interpretationem Germanicam eamque et poetae sententiis et metro Graeco, quam maxime fieri potuit, astrictam, in qua quidem adornanda prae ceteris opem mihi tulit saluberrimam Franciscus Passovius in Büschingii et Kannegiesseri Diario, quod inscribitur *Pantheon* Vol. II. p. 93. sq. quem plerumque sequutus est etiam Gu. Ern. Weberus in praestantissima poetarum elegiacorum Graecorum supellectile.

Vs. 1. μέχρις τεῦ; i. e. μέχρις τίνος, quo usque? sicut Phronto in Anth. Palat. XII, 174. μέχρι τίνος πολεμεῖς μ', ὦ φίλτατε Κύρε; τί ποιεῖς; cf. XI, 346. XII, 218. τεῦ proprie ortum ex τοῦ, quod contractum ex τέο ap. Homer. II, β, 225. — Verbum κατακεῖσθαι maiorem etiam in se completitur desidiae notionem quam simplex κεῖσθαι ap. Homer. II, β, 688.

κεῖται γὰρ ἐν νήεσσι ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς.

Eandem significationem habet καθῆσθαι, apud Demosthen. Philipp. I, 9. de Philippo, qui Athenienses μέλλοντας καὶ καθημένους περιστοιχίζεται. Olynth. I (II), 23. καθήμεθα οὐδὲν ποιοῦντες.

Vs. 2. Pro αἰδεῖσθ' in Cod. A. αἰδεῖ δ', nullius sane pretii lectio. — Vocabulum ἀμφιπερικτίονας notatu dignissimum, quippe quod compositum sit ex duabus praepositionibus

Bis wann rastet ihr noch? wann werdet ihr
kräftiges Muths sein,
Jünglinge? Schämet ihr euch vor den Um-
wohnenden nicht,
Also lässig zu ruhen, und wähnt im Frieden zu
leben,
Während doch ringsum der Krieg decket
das heimische Land?

idem fere significantibus, ἀμφὶ et περὶ. Redit apud Theognidem 1058 cf. Welcker. p. 128. Similiter in Homeri Il. β, 305. ἡμεῖς δ' ἀμφὶ περὶ κρήνην ἱεροῦς κατὰ βωμοὺς ἔρδομεν κ. τ. λ. Ubi Schol. BL. p. 69. ed. Bekker. recte annotavit: οὐ διὰ τὸ μέτρον αἱ δύο προθέσεις, ἀλλὰ τὴν περὶ τὸν αὐτὸν τόπον συναγωγὴν παντὸς τοῦ στρατοῦ ἐσημαίνει. cf. Il. φ, 10. ψ, 191. Odys. λ, 609. Hoc loco intelligendi sunt omnes, qui circa Ephesum habitabant, ringsherumwohnende possis etiam Germanice dicere. Fortasse Callinus tales fere sibi cogitavit homines, quales apud Lacedaemonios fuerunt περιόικοι, quorum eo magis etiam puderet cives liberos, quales poeta intellexisse videtur τοὺς νέους. Sed hinc minime sequitur Callino ipsos Lacedaemoniorum περιόικους, quos vix novisse potuit, obversatos esse; verum enimvero proposuit ἀμφιπερικτίονας, qui Ephesiorum fuerant vicini, velut apud Homer. Odys. β, 65 sq.

ἄλλους τ' αἰδέσθητε περικτίονας ἀνθρώπους,
οἱ περιναιετάουσι.

Vs. 4. ἦσθαι, verbum desidiam denotans eorum, qui bello absistunt. Similiter Homer. Il. ν, 250. τίπτ' ἦλθεσ, πόλεμόν τε λιπὼν καὶ δημοτῆτα; deinde vers. 253. ἦσθαι ἐνὶ κλισίῃσι λιλαίωμα, ἀλλὰ μάχεσθαι. cf. γ, 134. — Extremo

5 καὶ τις ἀποθνήσκων ὕστατ' ἀκοντισάτω.

τιμῆν τε γὰρ ἔστι καὶ ἀγλαὸν ἀνδρὶ μάχεσθαι
 γῆς περὶ καὶ παίδων κουριδίης τ' ἀλόχου
 δυσμενέσιν. θάνατος δὲ ποτ' ἔσβεται, ὀκνότε
 Μοῖραι ἐπικλώσασθ' ἀλλὰ τις ἰθύς ἴτω,

10 ἔγχος ἀνασχόμενος, καὶ ὑπ' ἀσπίδος ἄλκιμον
 ἔλασε, τὸ πρῶτον μινυμένον πολέμου.

hoc versu signum interrogandi est positum, quod vulgo desideratur. Interrogativa scilicet ut haec quoque evadat sententia, suadet poetae impetus, ut ita dicam, furiosus.

Deest hexameter, quem Camerarius ita reponendum esse putavit:

Ἐν νύ τις ἀσπίδα θέσθω ἐν ἀντιβίοις πολεμίζων.

Sed nobis persuasissimum est non unius versus spatium suppleri huius loci lacunam. Franckius p. 100. statim post versum 4. inserendum putat alterum (fragm. 2.):

νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβριμοεργῶν.

post quem lacunam statuit unius pentametri et hexametri. Sed haec coniectura incertior mihi videtur, nec satis firmis nititur fundamentis, quoniam quaeritur, an non eodem iure versus ille in alio elegiarum deperditarum loco situs esse potuerit. Neque omnino cum praecedentibus ita cohaeret, ut huic loco aptum esse dicas.

Vs. 8. In Cod. B. legitur θ. δὲ τὸ τ' ἔσβεται, ὀκνότε κεν δὴ, pro qua lectione Grotius coniecturam protulit: θ. δὲ ποτ'

Und wenn er dann hinsinkt, schleudr' er
 das letzte Geschoss.
 Ruhmvoll traun für den Mann und erhebend auch
 ist's zu verfechten
 Sein heimathliches Land, Kinder und ehlich
 Gemahl
 Wider des Feinds Andrang; doch einst wird der
 Tod ihm erreichen,
 Wann es die Mören verhängt: jeglicher
 stürme voran,
 Hochher schwingend den Speer, und ein kräftiges
 Herz unterm Schilde
 Regend, sobald anhebt blutiges Schlachten-
 gewühl.

ἔσσεται, ὀπότερον δῆ. Sed neutrum verum esse videtur.
 Nimirum neque ποτέ, neque ὀπότε, neque ὀπότερον con-
 venit rationibus palaeographicis, quia ex versu 1. et 12. et
 fragmento 5. luculenter apparet Callinum formas Ionicas am-
 plexum esse κώς, κῆ, κόθεν, κότε, κοτέ, κότερος κ. τ. λ.
 Quamvis demonstrativum τότε optime respondeat relativo ὀπ-
 πότε, tamen pronomen indefinitum ποτέ aptiorem reddit sen-
 tentiam: mors autem aliquando apparebit, quum Parcae tibi
 moriendum esse cecinerint. Itaque reponendum esse videtur:
 θ. δέ κοτ' ἔσσεται, ὀκότε κεν δῆ. cf. ad Mimnermi fragm.
 10, 1, cui eadem medicina adhibenda est fragm. 12, 5. οὐ-
 κοτε legendo pro οὐποτε.

Vs. 11. ἔλσας scribendum spiritu leni, non ἔλσας, quod
 intherito dedit Gaisfordius. Ceterum ἔλσας hoc loco sicut in
 Iliade significat premere, includere. γ. Büttmanni Lexilog. II,
 p. 142. 2 sqq. et p. 146. Explicat: sub scuto forte pectus pre-
 mens, sive includens. — τὸ πρῶτον — i. e. ut primum ma-
 nus conseruntur.

οὐ γὰρ ὡς θάνατόν γε φυγεῖν εἰμαρμένον ἐστὶν

οὐδ' εἰ προγόνων ἢ γένος ἀθανάτων.

δηιοτήτα φρυγῶν καὶ δοῦπον ἀκόντων

ἐν δ' οἴκῳ Μοῖρα κίχεν θανάτου.

οὐκ ἔμπης δῆμῳ φίλος οὐδὲ ποθεινός·

ὀλίγος στενάχει καὶ μέγας, ἦν τι

πάθῃ.

sq. Antiquissima sententia eaque iam obvia in
488. sq.

οὐδ' οὐτὶνὰ φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,

οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὶν ταπρῶτα γένηται.

interpolatam πῶς exhibet A. genuinam πῶς recte vul-
gata videmus.

Gaisfordius in Stobaei Florilegio edidit οὐδ' εἰ

cum formam εἰ in Codicibus repperisse,

unde Brunekius temere illius vice in ordinem recepit.

etiam apud Homerum saepius cum coniunctivo

v. Hermann. ad Viger. p. 831. Thierschii

625. Sensus: Nemini destinatum est mortem

ab ipsis dīs genus suum deduxerit. Μοῖρα

Homero II. π, 433. sqq. vel ipso Iove potentior de-

σπασίῳ οἴῳ ὀβριε εἰ εἰσας

φρονται, sc. ἀνήρ sive τίς. — Μοῖρα κίχεν θά-

μοῖραν, quod a librario indocto profectum

coniunxit: ὁ ἀνήρ κίχεν μοῖραν θανάτου,

grammaticis atque metricis. Sed si quis ac-

tionem habere voluerit, facile emendabit

Denn zu entfliehen dem Tode ist keinem der
Männer beschieden,
Selbst nicht, wenn sein Geschlecht göttlichen
Ahnen entblüht.

Mancher zwar, feindlichen Schlachten entflohn
und dem Lanzengesause,
Kehret zurück, und daheim fasst ihn die
Möre des Tod's.

Aber nicht wird er geliebt von der Stadt, noch
jemals ersehnet;

Doch fällt jener, so seufzt Kleiner und
Grosser um ihn.

Μοῖραν ἔχει θανάτου, ut apud Solon. γ, 18. Quum autem
multo facilius pro accusativo reponere possimus nominati-
vum, nihil impedit, quominus explicemus: *Μοῖρα θανάτου*
ἔκλεπεν αὐτόν, *Parca mortis deprehendit eum domi*. Similiter
Solo δ, 29. ἦν δὲ φύγῳσιν αὐτοὶ, μηδὲ θεῶν Μοῖρ' ἐπιούσα
κίχῃ, ἤλυθε πάντως αὐτίς. cf. κα', 4. Mimnerm. 6, 2. Tyr-
taeus 5, 5. εὐτέ τιν' οὐλομένη Μοῖρα κίχοι θανάτου.

Vs. 16. Gaisfordius in Florilegio dedit ἔμπας, quod
emendavimus.

Vs. 17. ἦν τι πάθῃ, si quid ei acciderit, i. e. si in pu-
gna ceciderit, euphemistica loquutio inde ab Homeri carmini-
bus propagata, Il. ε, 566 sqq.

περὶ γὰρ διέ ποιμένι λαῶν,
μήτι πάθῃ, μέγα δέ σφας ἀποσφήλειε πόνοιο.

ubi consulendae Heynii annotationes. Postea autem apud At-
ticos potissimum usu valuit. Demosthen. Philipp. I, 11. καὶ
γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσε-
τε. Similiter Cicero orat. Cat. V, 2. Si quid obtigerit, aequo
animo paratoque moriar. cf. Viger. p. 278 sq. Brunck.
ad Aristophanis Eccles. 1105. Pac. 169. Euripid. Andro-
mach. 89.

λαῶ γὰρ σύμπαντι πάθος κρατερόφρονος ἀνδρός,
 ἀνήσχοιτος, ζῶαν δ' ἄξιος ἡμιθέων.

20 ὥσπερ γὰρ μιν πόρον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὄρωσιν·
 ἔρδει γὰρ πολλῶν ἄξια μῦθος εἶν.

Vs. 18. 19. Franckius p. 101. in toto fragmento iudicat nihil otiosum, nihil alieno loco, nihil denique ita positum esse, ut Callino non esse dignissimum videatur, sive consilium poetae, sive res, sive verba spectes et formulas loquendi, sive numeros omnemve orationis colorem et habitum. Concedo. Sed quod addit p. 102. graviolem dubitationem movere ἡμιθέους v. 19. qui quidem sint Hesiodiae aetatis, neque videantur in Callinum cadere, siquidem hic proximus fuerit Homero, nihil est profecto, quod hac argumentatione ineptius possit excogitari. Ponamus etiam, quod nemini unquam ipsorum Graecorum in mentem venit, Callinum Hesiodo fuisse superiorem, cur tandem Callino vocabulum fingere non licebat, quod in Homeri carminibus desideretur, apud Hesiodum primum reperiatur? Sed neque hoc verum, ἡμιθέους esse Hesiodiae aetatis, non item Homericae; nempe in Iliad. μ, 23. memoratur ἡμιθέων γένος ἀνδρῶν. Deinde Franckium offendit γὰρ ter positum duobus in distichis. Sed hoc quoque insulsum, praesertim quum tale quippiam logicis rationibus minus stricte accommodatum, animi affectum atque impetum, qualis per omnem elegiam diffunditur, etiam augeat atque contendat. Neque maioris momenti illud est, quod versu 18. sq. eadem fere exprimitur sententia, atque versu 17. Nimirum talis quoque repetitio vim auget eoque magis impellit auditorum animos ad istam poetae sententiam secum considerandam. Apage igitur inanem Franckii suspicionem, distichum illud Callino ab iudicantis atque rhapsodo cuidam vindicantis.

Vs. 19. ἄξιος ἡμιθέων, i. e. in eodem loco ponitur, quo

Sehnsucht regt sich im Volk nach dem tapfer-
gemuthetem Manne,
Sinkt er, und lebend erscheint göttlicher
Helden er werth,
Gleich wie ein Bollwerk ja so stehet er ihnen
vor Augen;
Denn er, ein einziger, thut, was schon für
viele genügt.

heroes, par est heroibus, sicut paullo post πολλῶν ἄξια, facta multorum, factis paria. V. Matthiae Gramm. Gr. p. 677. Similem sententiam de Hectore pronuntiavit Homer. II. ω, 258. sq. ὃς θεὸς ἔσχε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἔωκει ἀνδρὸς γε θνητοῦ παῖς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῦ. Quales intelligendi sint ἡμίθεοι, explicat Hesiodus 'Eργ. 158. sqq.

*Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ ταῦτα γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
αὐτίς ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ παυλυβοτείῃ
Ζεὺς Κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἄρειον,
ἀνδρῶν ἡρώων θεῶν γένος, οἳ καλέονται
ἡμίθεοι.*

Vs. 20. ὡσπερ γὰρ μιν πύργον. Antiquissimum talis comparationis exemplum obvium est apud Homer. Od. λ, 556. ubi Ulixes alloquitur Aiacem: τοῖος γὰρ σφιν πύργος ἀπώλεο. — Theognis 232. sq.

*Ἀκρόπολις καὶ πύργος ἐὼν κενεόφρονι δήμῳ,
Κύρ', ὀλίγης τιμῆς ἔμμορον ἐσθλὸς ἀνὴρ.*

Vs. 21. πολλῶν ἄξια. Ecce comparationis genus, quod notissimum ex Ioco Homericō II. ρ, 51. κόμαι Χυρτεσσαν ὁμοῖαι. cf. Wyttenbach. ad Plutarch. progress. in virtut. p. 84. C. Biblioth. crit. XII. p. 62.

2.

Strabo XIV, 1, 40.

Τὸ παλαιὸν δὲ συνέβη τοῖς Μάγνησιν ὑπὸ Τρηρῶν ἄρδην ἀναιρεθῆναι, Κιμμερικοῦ ἔθνους, εὐτυχήσαντος πολλὸν χρόνον· τῷ δὲ ἔξης ἔτει Μιλησίους κατασχεῖν τὸν τόπον. Καλ-

λῆνος μὲν οὖν ὡς ἐπιτυχοῦντων ἔτι τῶν Μαγνήτων μέμνηται
καὶ κατορθοῦντων ἐν τῷ πρὸς Ἐφεσίους πολέμῳ. — ἄλλης
δὲ τίνος ἐφόδου τῶν Κιμμερίων μέμνηται προεσφύτερας ὁ
Καλλίνος, ἐπὶ φῆ·

Νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὄβρι-
μοεργῶν.

Und jetzt ziehet heran der Kimmerier furcht-
bare Kriegschaar.

ὄβριμοεργῶν. Ita lenissima medicina reponitur quod extat in
Strabonis Codicibus Par. 1. 4. Bre. Esc. Mosc. ὄβριμος ἔργων.
Contra Med. 3. exhibet ὄβριμοεργῆς, Med. 4. ὄμβριμος ἔργων,
unde Franckius p. 89. temere scripsit ὄμβριμοεργῶν, in qua
quidem coniectura non solum accentus male positus, sed etiam
ipsius vocabuli forma offendit. Nempe apud Homerum et ve-
tustissimos quosque poetas reperitur forma ὄβριμος, non ὄμ-
βριμος. V. Wernsdorf. ad Tryphiodor. p. 197. Etiam apud
Tyrtaeum 7, 25. ex Codd. legendum ὄβριμον ἔγχος, ib. 27.
ἔρδων ὄβριμα ἔργα, ubi idem Franckius perperam scripsit
ὄμβρ. Solon. γ', 3. ὄβριμοπάτρη. Ὀβριμοεργοὶ autem vo-
cantur Cimmerii non solum, quia in Sardium expugnatione fe-
rociter et crudeliter se gesserunt, sed superiore etiam tempore
per Asiam minorem tristem paraverant ruinam, cuius Calli-
nus ipse in carmine meminerat.

3.

Stephan. Byzant. p. 422. ed. Dindorf.

Τρηῆρος, χωρίον Θράκης, καὶ Τρηῆρες Θράκιον ἔθνος.
λέγεται καὶ τρισυλλάβως παρὰ Καλλίνω*) τῷ ποιητῇ·

Τρηῆρας ἄνδρας ἄγων — — — —
Führer des Treerischen Volks — — —

*) In libris Mss. a Salmasio collatis compendio scriptum est κῶ,
in uno autem distinctis litteris καλλίνω. Quamvis ex hac
lectione haud cunctanter reponendum esset Καλλίνω, Salmasio
tamen placuit coniecere Καλλιμάχω, quod ipse in textum rece-
pit; Bentleius autem quin etiam hemistichium in Callimachi
fragmentorum numero CCCXIV. collocavit.

Sed maiorem auctoritatem porrigit Codex Rehdigeranus Vratislaviensis, in quo accuratissime scriptum est *παρὰ Καλλίνω τῷ ποιητῆς*. V. Passovii Var. lect. in Stephan. Byz. e Cod. Rehdig. Programma Vratislav. a. 1824. p. 51. rep. in Dindorfii ed. p. CXLIX.

Hemistichium ipsum in initio versus sive hexametri sive pentametri positum fuisse videtur, sicut Mimnermi fragm. 14. *Παίονας ἄνδρας ἄγων, ἵνα τε κλειτὸν γένος ἵππων*. Franckius p. 111, et Weberus p. 6. alteram pentametri partem eo expleverunt, quod itidem esse possit. — In Cod. Rehdig. pro *Τρήρας* legitur *Τρίρεας*, ex sola pronuntiandi diversitate profectum. — Franckius non dubitat, quin Trerum dux ille fuerit Lygdamis, quem Cimmericorum ducem vocat Callimachus Hymn. in Dian. 251. sqq. ubi de templo Ephesio:

*τῷ ῥα καὶ ἡλαίνων ἀλαπάξεμεν ἠπέλλησεν
 Λύγδαμις ὑβριστῆς· ἐπὶ δὲ στρατὸν ἐπημολγῶν
 ἤγαγε Κιμμερίων, ψαμάθω ἴσον, οἳ ῥα παρ' αὐτὸν
 κεκλιμένοι ναίουσι βοὸς πόρον Ἰναχιῶνης.
 ἃ δειλὸς βασιλέων ὅσον ἤλιτεν· οὐ γὰρ ἔμελλεν
 οὔτ' αὐτὸς Σκυθήνδε παλιμπετὲς οὔτε τις ἄλλος,
 ὅσων ἐν λειμῶνι Καῦστρίῳ ἔσταν ἄμαξαι,
 νοστήσειν· Ἐφέσου γὰρ αἰεὶ τεὰ τόξω προκέται.*

Quae quidem coniectura quamvis non omni destituta sit probabilitate, non magis tamen pro arta confirmari potest, quam altera eiusdem viri suspicio, Callimachum in his rebus enarrandis ipsum Callinum ante oculos habuisse. Huc spectat etiam Strabo I. p. 61. *Λύγδαμις δὲ τοὺς αὐτοῦ ἄγων μέχρι Λυδίας καὶ Ἰωνίας ἤλασε, καὶ Σάρδεις εἶλεν, ἐν Κιλικίᾳ δὲ διεφθάρη.*

4.

Strabo XIV, 1, 4.

Αὗται μὲν δώδεκα Ἰωνικαὶ πόλεις· προσελήφθη δὲ χρόνοις ὕστερον καὶ Σμύρνα εἰς τὸ Ἰωνικὸν ἐναγαγόντων Ἐφεσίων· ἦσαν γὰρ αὐτοῖς σύνοικοι τὸ παλαιόν, ἠνίκα καὶ Σμύρνα ἐκαλεῖτο ἢ Ἐφεσος. καὶ Καλλίνος που οὕτως ὠνόμασεν αὐτήν, Σμυρναίους τοὺς Ἐφεσίους καλῶν ἐν τῷ πρὸς Δία λόγῳ·

Σμυρναίους δ' ἐλέησον — — —
καὶ πάλιν·

Μνήσαι δ', εἴ ποτέ τοι μηρία καλὰ βοῶν
[Σμυρναῖοι κατέκταναν.]

Und der Smyrnäer erbarm dich — — —
Denk ihrer, wenn sie dir je herrliche
Schenkel der Farn

Opferten.

Coraës in Strabonis editione annotavit ad h. l. Γράφε, Μνήσαι, καθὰ φέρουσιν αἱ πρὸ τοῦ Γερμανοῦ ἐκδόσεις. Sed nescio, quid sibi velit III. persona sing. optativi activi μνήσαι, quum huius loci sententia flagitet Imperativum medii μνήσαι. V. Buttmani Gramm. I. p. 464 sq. — Ad sententiam supplendam Casaubonus haud improbabiler propositus verba: Σμυρναῖοι κατέκταναν, aut similia; quemadmodum Chryses in Iliad. α, 40. sq. Apollini supplicat:

ἦ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πίονα μηρί' ἔκηρα
ταύρων ἢ δ' αἰγῶν, τότε μοι κρήνην ἐέλδωρ.

cf. Odys. ρ, 240. sqq.

5.

Strabo XIII, 4, 8.

Ἀέγοντος δὲ τοῦ Καλλίνου τὴν ἔφοδον τῶν Κιμμερίων ἐπὶ τοὺς Ἑσιονῆας γεγενῆσθαι, καθ' ἣν αἱ Σάρδεις ἐάλωσαν, εἰκάζουσιν οἱ περὶ τὸν Σκῆψιον Ἰαστὶ λέγεσθαι Ἑσιονεῖς τοὺς Ἀσιονεῖς.

6.

Strabo XIII, 1, 48.

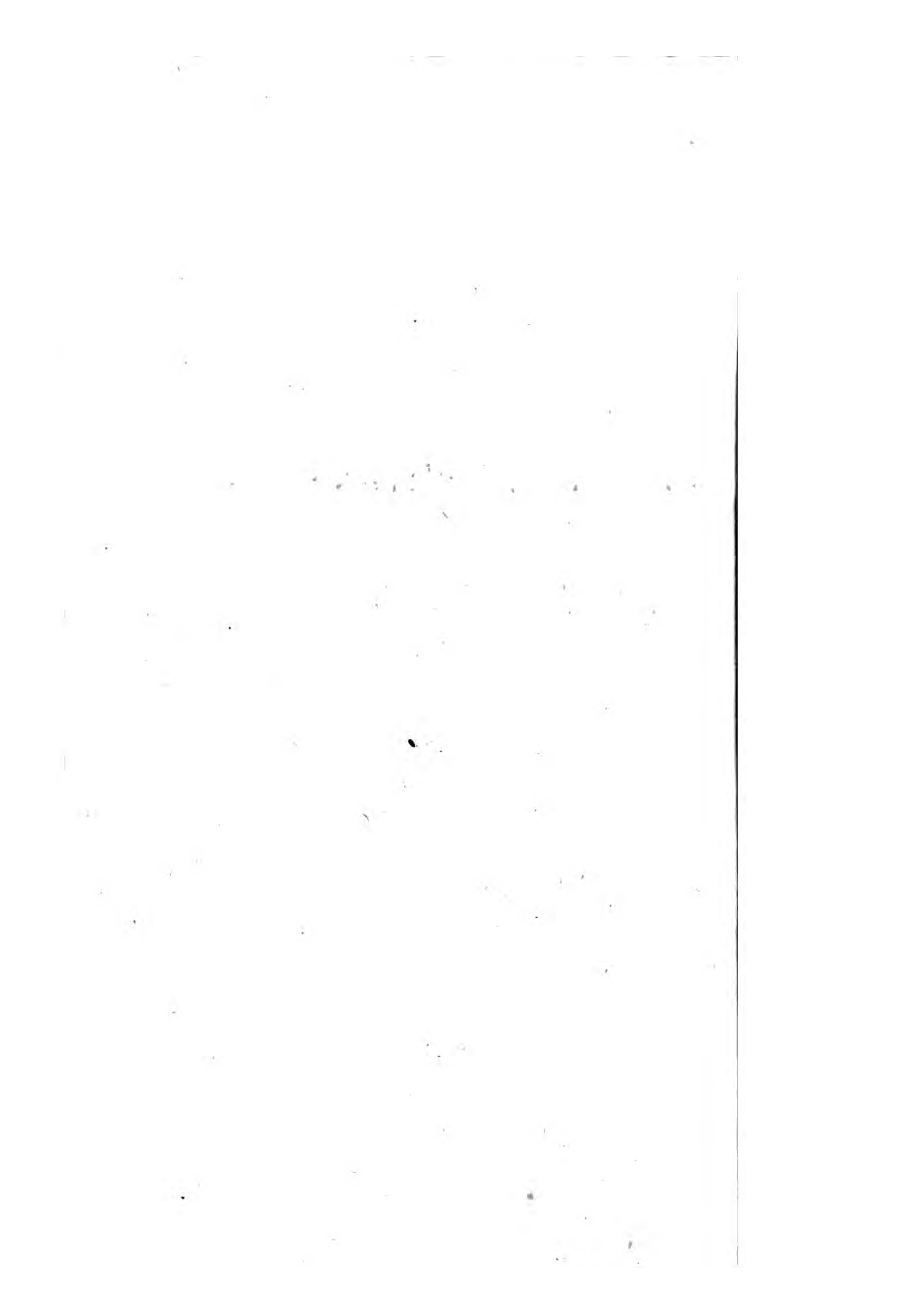
Τοῖς γὰρ ἐκ τῆς Κρήτης ἀφικμένοις Τεύκροις (οὗς πρῶτους παρέδωκε Καλλῖνος ὁ τῆς ἐλεγείας ποιητής, ἠκολούθησαν δὲ πολλοὶ) χρησμὸς ἦν αὐτόθι ποιήσασθαι τὴν μονήν, ὅπου ἂν οἱ γηγενεῖς αὐτοῖς ἐπιθῶνται· συμβῆναι δὲ τοῦτ' αὐτοῖς φασὶ περὶ Ἀμαξιτόν.

7.

Strabo XIV, 4, 3.

Καλλῖνος δὲ τὸν μὲν Κάλχαντα ἐν Κλάρω τελευτῆσαι τὸν βίον φησί· τοὺς δὲ λαοὺς μετὰ Μόψου τὸν Ταῦρον ὑπερθέοντας, τοὺς μὲν ἐν Παμφυλίᾳ μείναι, τοὺς δ' ἐν Κιλικίᾳ μερισθῆναι καὶ Συρία, μέχρι καὶ Φοινικίης.

TYRTAEUS APHIDNAEUS.

TYRTAEUM¹⁾, Archimbroti filium²⁾, alii scriptores aliunde ortum esse tradunt, ita ut eum modo Atheniensem, modo Aphidnaeum, modo Lacedaemonium, modo etiam Milesium appellatum esse reperiamus.

1) Nomen *ΤΥΡΤΑΙΟΣ* apud omnes fere scriptores veteres *προ-περισπώμενον* designatur, *Τυρταῖος*, ut apud Lycurg. p. 226. ed. Bekker., apud Strabonem, Plutarchum et Pausaniam pluribus locis, Schol. Platon. p. 388. 448. et Schol. in Homeri Iliad. p. 428, 6. 18. ed. Bekker. ap. Suidam T. III. p. 520. Pollucem Onom. IV, 107. aliosque suo loco indicandos. Contra apud Platonem omnes Bekkeri et Stallbaumii Codices praeter unum exhibent *προπαροξύτονον Τύρταιος*, ita de Legibus lib. I. p. 188, 7. ed. Bekker. *Τύρταιον*, ib. 20. et p. 189, 22. *Τύρταϊς*, p. 190, 17. 191, 3. *Τύρταιος*; quibuscum ubique consentit Codex Vindobonensis, a C. Schneidero accuratissime, ut solet, nuper collatus. Unicus Vaticanus Bekkeri constanter habet *τυρταῖον, τυρταῖς, τυρταῖος*. Iam quum Plato antiquissimus sit auctor, qui Tyrtaei mentionem facit, atque unus ex eius codicibus ad seculum nonum usque redire censeatur, rarior illa acuendi ratio etiam exquisitior vel potius *Ἀττικωτέρα* esse videtur. Sic enim *Τύρταιος*, nomen proprium, sono distinguitur a gentilibus eiusdem terminationis, qualia sunt *Ἀθηναῖος, Θηβαῖος, Κυμαῖος κ. τ. λ.* et ab adiectivis, *ἀγοραῖος, κορυφαῖος, κρηναῖος, σκοταῖος, τελευταῖος κ. τ. λ.* propiusque accedit ad rariores formas adiectivas usu sancitas, *βίαιος, δικαίος*. Omne discrimen eo redire videtur, ut *Τύρταιος* habenda sit forma Attica, *Τυρταῖος* autem vulgata et forsitan etiam Dorica.

2) V. Suidas T. III. p. 520.

Iam primum Pausanias (IV, 15. sqq.) Lacedaemonios ait, postquam Olympiadis XXIII. anno quarto alterum bellum Messeniacum exortum et primum proelium apud Deras aequo Marte pugnatum esset, Delphos misisse legatos Deum consulturos, quibus responsum, ut Atheniensem consiliarium sibi arcesserent (*τὸν Ἀθηναῖον ἐπέγασθαι σύμβουλον*). Cui quidem Pythiae oraculo quum obtemperassent Lacedaemonii, ea res dubios fecit Atheniensium animos, quippe qui nec sine magno suae civitatis detrimento optimam Peloponnesi partem a Lacedaemoniis expugnari intelligerent, neque deo resistendum esse censerent. Itaque Athenienses hancce commoliuntur machinationem. Tyrtaeum, ludi magistrum (*γραμματέων διδάσκαλον*), virum neque ingenii celeritate excellentem et altero pede claudum, Spartam mittunt; qui, quum ibi advenisset, tum privatim magistratibus, tum publice hominibus quibuscunque in unum locum congregatis carmina recitabat et elegiaca et anapaestica.³⁾ Anno post proelium ad Deras commissum iterum dimicatum ad Apri monumentum, ubi Tyrtaeus non ipse quidem obiit munia belli, sed in extrema acie milites ad pugnandum incitavit. Nihilominus Aristomenes, admirabilis ille et fortissimus dux Messeniorum, cum suis victor decessit. Lacedaemoniis autem, belli finem exoptantibus,

3) Ex Pausania vel ex communi utriusque fonte narratiunculam suam hausit Scholiasta ad Platon. Legg. p. 448. ed. Bekker. Ὁ Τυρταῖος οὗτος Ἀθηναῖος ἐγένετο, εὐτελής τὴν τέχνην· γραμματιστὴς γὰρ ἦν καὶ χαλὸς τὸ σῶμα, καταφρονούμενος ἐν Ἀθήναις. τοῦτον Λακεδαιμονίοις ἔχρησεν ὁ Ἀπόλλων μεταπέμψασθαι, ὅτε πρὸς Μεσσηνίους εἶχον τὴν μάχην καὶ ἐν ἀπορίᾳ κατέστησαν πολλῇ, ὡς δὴ ἱκανοὺς αὐτοῖς εἰσομένου πρὸς τὸ συνιδεῖν τὸ λυσιτελές· αὐτῷ γὰρ ἐπέτρψε χρῆσασθαι συμβούλῃ. ἀφικόμενος δὲ οὗτος εἰς Λακεδαίμονα καὶ ἐπίπλους γεόμενος συμβούλευσεν αὐτοῖς ἀνελεῖσθαι τὸν πρὸς Μεσσηνίους πόλεμον, προτρέπων παντοίως· ἐν οἷς καὶ τὸ φερόμενον εἰπεῖν ἔπος·

Μεσσηνήνην ἀγαθὸν μὲν ἀροῦν, ἀγαθὸν δὲ
φυτεύειν.

Tyrtaeus carmina elegiaca decantando persuasit, ut militibus ex Helotum numero suppletis bellum redintegrarent. Manus conseruntur ad magnam fossam (*ἐπὶ τῇ καλουμένῃ μεγάλῃ τάφρῳ*), ubi Messenios minus fortitudine superant Lacedaemonii, quam muneribus, quibus Aristocratem, Arcadum regem ⁴⁾ illorumque socium, corruerant, ut in ipso discrimine rerum fugam capesseret. Iam quidem Aristomenes, utpote qui hostium et proditorum vim non amplius posset repellere, cum copiarum reliquiis se in Iram montem recepit, unde perpetuo Spartanorum agros circumiacentes depopulabatur. Hinc Spartaе summa annonae caritas simulque seditio consequuta, quam Tyrtaeus itidem sedavit. Quae praeterea eximia virtutis specimina per undecim fere annorum spatium dederit Aristomenes, fusius enarrare non est huius loci.

In hac Pausaniae narratione multa esse ficta, multa ex partium studio profecta, sive Messeniorum, sive Lacedaemoniorum, sive etiam Atheniensium, nemo fere est quin facile perspiciat. Nimirum Lacedaemonios, quippe quibus nihil unquam pluris fuerit, quam mens sana in corpore sano, hominem omnibus et animi et corporis virtutibus destitutum, etiamsi ponamus ab Atheniensibus missum, belli et rei publicae consiliarium moderate clementerque tulisse, quis est qui hoc vel simile quippiam sibi persuaserit? Quod quidem multo minus etiam tibi persuadebis, ubi Iustinum sive Trogum Pompeium aliosque sequutus acceperis Athenienses, quum responsum cognovissent, in contemptum Spartanorum Tyrtaeum poetam, claudum pede, non consiliarium modo, sed belli potissimum ducem ⁵⁾ misisse, qui

4) Immo Orchomeni, oppidi in Arcadia siti. V. Strabon. VIII, 4, 10. cf. Mülleri Aeginetica p. 65. Dorier I. p. 50.

5) *Ἡγεμόνα* Tyrtaeum fuisse praeter Lycurgum tradunt Philochorus apud Athenaeum XIV. p. 630. F. *διὰ τὴν Τυρταίου στρα-*

tribus proeliis fusos eo usque desperationis adduxisset, ut ad supplementum exercitus servos suos manumitterent.⁶⁾ Iam primum hoc saltem pro re ficta et commenticia habeamus necesse est, Athenienses ludi magistrum eundemque insipidum et altero pede claudum Spartam misisse eo tempore, quo Athenis vel duo vel nemo litteras vel sciret vel disceret.⁷⁾ Maiorem vero probabilitatis speciem prae se fert, quod Pausanias narrat Deo Delphico auctore Athenis arcessitum esse Tyrtaeum, ut Spartanorum adversae fortunae succurreret. Hoc enim testatur orator gravissimus, Lycurgus, Oratione in Leocratem c. 28. *Τοιγὰρ οὖν, inquit, οὕτως ἦσαν ἄνδρες σπουδαῖοι καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ οἱ τότε τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ὥστε τοῖς ἀνδρειοτάτοις Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις πολεμοῦσι πρὸς Μεσσηνίους ἀνεῖλεν ὁ θεὸς παρ' ἡμῶν ἡγεμόνα λαβεῖν καὶ νικήσειν τοὺς ἐναντίους. καίτοι εἰ τῶν ἀφ' Ἡρακλέους γεγενημένων, οἳ αἰεὶ βασιλεύουσιν ἐν Σπάρτῃ, τοὺς παρ' ἡμῶν ἡγεμόνας ἀμείνους ὁ θεὸς ἔκρινε, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον χρὴ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν νομίζειν; τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν Ἑλλήνων, ὅτι Τυρταῖον στρατηγὸν ἔλαβον παρὰ τῆς πόλεως, μεθ' οὗ καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν καὶ τὴν περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνετάξαντο, οὐ μόνον εἰς τὸν παρόντα κίνδυνον, ἀλλ' εἰς*

τηγίαν. et Diodor. XV, 66. ὕστερον δὲ δουλεόντων Μεσσηνίων τοῖς Λακεδαιμονίοις, Ἀριστομένης ἐπέισε τοὺς Μεσσηνίους ἀποστῆναι τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ πολλὰ κακὰ διεργάσατο τοὺς Σπαρτιάτας· ὅτε καὶ Τυρταῖος ὁ ποιητὴς ὑπὸ Ἀθηναίων ἡγεμῶν ἐδόθη τοῖς Σπαρτιάταις. cf. Diodori Excerpt. Vat. p. 14. ed. Dindorf. Strabo VIII, 4, 10. Plutarch. Apophthegm. Lac. p. 230. Suidas T. III. p. 520.

- 6) Iustin. III, 5. Similiter fere Suidas T. III. p. 520. *Οἱ Λακεδαιμόνιοι ὤμοσαν ἢ Μεσσηνὴν αἰρήσειν ἢ αὐτοὶ τεθνήξεσθαι. χρῆσαντος δὲ τοῦ θεοῦ στρατηγὸν παρὰ Ἀθηναίων λαβεῖν, λαμβάνουσι Τυρταῖον τὸν ποιητὴν, χαλὸν ἄνδρα· ὅς ἐπ' ἀρετὴν αὐτοῖς παρακαλῶν, εἴλε τῶν ἑταίρων τὴν Μεσσηνίαν.*
- 7) Verba sunt Friderici Thierschii in dissertatione de Gnomiis carminibus Graecorum, Act. Philolog. Monac. T. III. p. 593.

ἀπαντα τὸν αἰῶνα βουλευσάμενοι καλῶς· κατέλιπε γὰρ αὐ-
 τοῖς ἐλεγεία ποιήσας, ὧν ἀκούοντες παιδεύονται πρὸς ἀν-
 δρείαν. Atqui ex hac quoque narratione, licet simplicis-
 sima, luce clarius patescit oratorem auditorum Athe-
 niensium benevolentiam captasse, quorum maiores La-
 cedaemoniis sapientia ac prudentia praestitisse Tyrtaei
 exemplo demonstrare conatus est. Quod quanto magis
 auxisse et exornasse putandi sunt alii oratores δημοκο-
 πικοὶ, sophistae, poetae comici et quicumque circa tem-
 pora belli Peloponnesiaci plebeculam Atheniensem oble-
 ctare atque eludere studebant? E talibus sophistarum,
 rhetorum et poetarum comicorum officinis artificium
 suum deprompsisse videtur Themistius Orat. XV. p. 197.
 Λακεδαιμονίοις τοῖς πάλαι πολέμῳ πιεζομένοις ὑπὸ Μεσ-
 σηνίων ἀνεῖλεν ὁ θεὸς συμμαχίαν αἰτεῖσθαι Ἀθήνηθεν. πρε-
 σβευσαμένοις δὲ τοῖς Λάκωσιν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ συμμαχίαν
 τὴν Πυθόχρηστον αἰτησαμένοις οὐχ ὄπλα τε ἔδοσαν οὐδὲ
 ἱππέας οὐδὲ μὰ Δία ψιλοὺς ἢ γυμνήτας, ἀλλὰ Τυρταῖον
 τὸν ποιητὴν· ἥδεσαν γὰρ ἄτε σοφοὶ ὄντες Ἀθη-
 ναῖοι τοῖς μὲν σώμασι Λακεδαιμονίους Μεσση-
 νίων οὐχ ἥττωμένους, θάρσει δὲ καὶ προθυ-
 μία βελτίους γενέσθαι, — ἀναστῆσαι δὲ τού-
 τους ἐπτηχότας καὶ ἀνεγεῖραι αὐτῶν τὰ φρο-
 νήματα καὶ πρὸς τὸν ἀρχαῖον ζῆλον ἀναγαγεῖν
 ἱκανὸς μὲν ἦν καὶ Τυρταῖος, ἱκανωτέρα δὲ
 φιλοσοφία. Unde conficitur totam rem ab Athenien-
 sibus ita esse inversam, ut omnia ad suam gloriam vir-
 tutemque spectarent, Lacones autem sapientia saltem
 ac prudentia deteriores evaderent. Rectissime igitur
 iudicavit Thierschius p. 595. „Sed omnis haec res ad
 gloriam Atheniensium pertinebat. Itaque ab iis stu-
 diose debuit arripi, qui publicis orationibus, ut populi
 vanitati satisfacerent, veritatis non nimis studiosi, pri-
 scam patriae laudem augere nitebantur. At rhetoribus
 et panegyristis ad rerum Atticarum seu Ἀττικῶν scri-
 ptores cum aliis multis eius generis commentis transiit,

et in libris eorum celebrata est, ut ex Strabonis loco supra posito apparet, qui eius auctorem primo loco Philochorum clarum Atthidos auctorem commemorat. Videant igitur cui fidant, qui hanc lubricam in re gravissima famam sequuntur, ut bellicae poeseos laudem Spartanis eripiant, eamque Atheniensibus gratificentur. Si autem ornatum, quem rhetores et panegyristae fabulae addiderunt, detrahas, remanet sententia Atticorum vanitati atque odio in Spartanos congrua, nempe Atheniensem vel ludi magistrum eumque insipidum sapere inter Lacones eisque belli ducem esse satis idoneum. —

Lycurgi enarratio nobis videbatur omnium verisimillima, quamvis passim ex Atheniensium magniloquentia profecta. Sed ex hac ipsa narratione similibusque, quae rerum gestarum simplicitati et integritati adhuc proximae fuerunt, mirae istae et commenticiae fabellae manasse videntur. Etenim Tyrtaeo duce Lacedaemonii non solum victoriam reportasse sed etiam iuventutis disciplinam instituisse dicuntur (*τὴν περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνέταξαντο*), quod quidem carminibus elegiacis praecipue effectum est, quibus audiendis iuvenes ad virtutem ducuntur et instruuntur. Quanquam vix probabile videtur Tyrtaeum immutasse firmissimam illam Spartanorum disciplinam, a Lycurgo constitutam, hoc tamen pro comperto habere possis illum multa instaurasse vel paulisper inflexisse, quae forsitan per decursum temporis atque rebus adversis erant commutata, ita ut integram atque puram Lycurgi disciplinam revocasse putandus sit, id quod apparet etiam ex Eunomia reliquiis. Tyrtaeus igitur iuventutis Spartanae curam habuisse dicebatur: unde quam facile factum sit, ut dicaces Athenienses sibi fingerent ludi magistrum, nullis omnino indiget argumentis. Iam primum habes ludi magistrum eundemque simplicem et incomptum; alius addidit epitheta ornantia, ita ut mox prodiret altero pede claudus aegraque animi valetudine affectus.

Vidimus a plerisque scriptoribus Tyrtaeum habitum esse Atheniensem, a civibus suis ad Lacedaemonios missum: accedit gravissimum Platonis (de Legibus I. p. 629. A.) testimonium, qui designat *Τύρταιον*, τὸν φύσει μὲν Ἀθηναῖον, τῶνδε [Λακεδαιμονίων] δὲ πολίτην γενόμενον. Cui assentitur Plutarchus Apophthegmat. Lacon. p. 230. Πυνθανομένου δέ τινος, διὰ τί Τυρταῖον τὸν ποιητὴν ἐποίησαντο πολίτην, Ὅπως, ἔφη, μηδέποτε ξένος φαίνεται ἡμῶν ἡγεμῶν. Sed non omnes consentiant in hac re. Suidas enim Tyrtaeum fuisse tradit Laconem vel Milesium: *Τυρταῖος, Ἀρχιμβρότου, Λάκων ἢ Μιλήσιος, ἐλεγειοποιὸς καὶ αὐλητής· ὃν λόγος τοῖς μέλεσι χρησάμενον παροτρύνει Λακεδαιμονίους καὶ πολεμοῦντας Μεσσηνίους ταύτη ἐπικρατεστέρους ποιῆσαι.* Bene Thierschius Suidam hoc loco habuisse auctores satis accuratos ex eo concludit, quod nomen patris Tyrtaei a nullo alio relatum illi cognovissent: „Hoc ipsum autem nomen *Λακωνικὸν κῶμμα* habet. Laconum enim nomina plura a *ΒΡΟΤΟΣ* composita sunt, et in eam terminationem exeunt, ut Thebanorum in *ΩΝΙΑΣ*.“ Sed hoc fortasse minoris momenti, si quidem aliarum quoque gentium Graecarum supersunt nomina desinentia in *ΒΡΟΤΟΣ*, ut *Ἐχέμβροτος Ἀρκάς, Καλλιμβροτος Καλιωνιάτης, Στησίμβροτος Θάσιος*, et fortasse alia apud alias gentes obvia. Laco enim dici poterat Tyrtaeus, propterea quod civitate eum donaverant Spartani; frequentissimum est enim, ut non solum ab loco natali, sed etiam ab urbibus peregrinis, quas postea sedes sibi elegerunt, cives denominentur.⁸⁾ Milesius autem quomodo vocari potuerit Tyrtaeus, parum liquet, quanquam fuerunt, qui hoc ita explicare conati sint, ut Tyrtaeum Mileto, Atheniensium colonia, primum Athenas, deinde in Peloponne-

8) V. Welcker. ad Alcman. p. 4. Passov. ad Theognid. 771. ed. Bekker. 1. C. O. Mülleri Dor. I. p. 122.

sum migrare iubeant. 9) „At hi quidem, ut Thierschius ait, instar veterum scholiastarum in rebus, quas ignorant, explicandis, probabilia sectando historias fingunt, quae pessima exegeseos ratio philologiam fabulis et opinionum commentis oneravit. In his autem rebus diiudicandis omnino facilius est videre, quid falsum, quam invenire, quid verum sit. Ita quod pede claudum finxerunt eum non inconcinne ad carminum genus, quo inclaruit, relatum est. Ipsa enim elegia ob pentametrum, qui hexametri numero duobus in pedibus fracto originem habuit, *clauda* esse et pede clauda incedere dicta est. In hoc igitur allegoriae species manifesta.“—

Alii denique fuerunt inter veteres, qui Tyrtaeum neque Athenis, neque Mileto, sed Aphidnis Spartam venisse dicerent, referente Strabone (VIII, 4, 10.), qui quidem Tyrtaei distichis quibusdam laudatis, quae ipsum male intellexisse postea (ad fragm. 1.) videbimus, haecce verba adiungit: ὥστε ἢ ταῦτα ἀκρωτέον τὰ¹⁰⁾ ἐλεγεία, ἢ Φιλοχόρῳ ἀπιστητέον καὶ Καλλισθένι καὶ ἄλλοις πλείοσιν εἰποῦσιν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Ἀφιδνῶν ἀφικέσθαι, δεηθέντων Λακεδαιμονίων κατὰ χρησμόν, ὃς ἐπέταττε παρ' Ἀθηναίων λαβεῖν ἡγεμόνα. Strabo minus accurate hoc loco dixit Tyrtaeum Philochoro, Callisthene aliisque auctoribus ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Ἀφιδνῶν ἀφικέσθαι, significans nonnullos istorum scriptorum Tyrtaeum Athenis, alios eundem Aphidnis succurrentem Lacedaemoniis proposuisse. Mi-

9) V. Böttiger. in Wielandii Museo Attico I. p. 356. C. Schneider über das eleg. Gedicht der Hellenen in Creuzeri et Daubii Studiis Heidelbergensibus IV. p. 17.

10) Ita scriptum est ex emendatione Porsoni Adversar. p. 39. cf. Franck. Callin. p. 146. sq. In libris enim legitur ἡκίρωται ὄντα, unde quam facile elici potuerit ἀκρωτέον τὰ, neminem fugit. Thierschius p. 601. parum feliciter coniecit ἡκίρωται οὐν τὰ ἐλ.

nime tamen Thierschium¹¹⁾ sequutus illa verba pro corruptis habueris, propterea quod sensum exhibent paullo quidem obscuriorem, minime tamen inexplicabilem. Iam quum binae memorentur Aphidnae, quarum alterae sitae erant in Attica, alterae in Lacedaemonia,¹²⁾ nova exoritur quaestio, unde Tyrtaeus Spartam profectus sit, quippe qui iam natione aut Atticus aut Lacedaemonius appareat. Strabonem in hac re auctores suos nimis festinanter et breviter tantum adumbrasse dolendum est, ita ut neque liqueat, utrum Atticae an Laconicae Aphidnae intelligendae sint, neque an iidem auctores, qui vulgari fabula repugnante Tyrtaeum Aphidnis repetiere, memoriae prodiderint ipsum ducem sive consiliarium a Lacedaemoniis esse arcessitum secundum oraculi responsum. Iam si ponemus Aphidnas illas fuisse in Laconia sitas, nemo unquam expediet, quomodo Athenienses hominem Aphidnis Laconicis ortum suum civem habere potuerint. Nimirum si Athenienses omnem Tyrtaei fabulam conturbasse affirmavimus, istius tamen commenti probabilitatem Sophista vel dicacissimus non magis impetraverit, quam si cui in mentem venerit Leonidam, fortissimum ad Thermopylas pugnatorem, regem Spartanorum, subito commutare in civem Atheniensem. Itaque verisimilius videtur Aphidnas assumere in Attica prope Eleusinem sitas, quas tamen incertum est, utrum eo tempore, quo Tyrtaeus floruit, in Athenarum ditione iam fuerint, necne. Iam vero si statuamus Aphidnas tunc temporis nondum ab Atheniensibus fuisse

- 11) L. c. p. 591. „Non est dubium, quin locus in vocibus ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Ἀφιδνῶν tertiam corruptelam habeat. Nam si Athenis venerat Tyrtaeus, non poterat Aphidnis venire.“ Sane. Sed si non Athenis venerat, poterat Aphidnis venire.
- 12) Stephan. Byz. p. 200. Ἀφιδνα, δῆμος Ἀττικῆς τῆς Λεοντίδος φυλῆς. — ἐστὶ δὲ καὶ πληθυντικὸν Ἀφιδναί. ἐστὶ καὶ τῆς Λακωνικῆς, ὅθεν ἦσαν αἱ Λεωνιπιδες κ. τ. λ. cf. Pausan. I, 17, 6. II, 22, 7. III, 18, 3.

occupatas, facillimum est explicatu, quomodo ex Tyrtaeo Aphidnaeo seriori demum aetate factus sit Atheniensis. Neque, si hoc mihi dederis, Platonis testimonium amplius adversabitur, Tyrtaeum natura quidem Atheniensem, Lacedaemoniorum vero civem appellantis; etenim quicumque ortus erat ex Attica civitate, κατ' ἐξοχὴν gaudebat epitheto Atheniensis, eodem Platone demonstrante de Legibus lib. I. p. 626. E. Ὡς ξένε Ἀθηναῖε — οὐ γὰρ σε Ἀττικὸν ἐθέλωμι ἂν προσαγορεύειν· δοκεῖς γὰρ μοι τῆς θεοῦ ἐπωνυμίας ἄξιος εἶναι μᾶλλον ἐπονομάζεσθαι.

Habes igitur Tyrtaeum proprie quidem Aphidnaeum, sed eundem Platonis saltem tempore etiam Atheniensem, quem C. O. Müllerus in libro de Doriensibus Vol. I. p. 152. magna cum probabilitate coniecit Lacedaemoniorum auxilio venisse belli socium, veluti Corinthios aliosque. Ac tale quippiam re vera spectantem supra iam vidimus Themistium, qui commemorat *συμμαχίαν τὴν Πυθόχορηστον* a Laconibus desideratam, quam quidem Themistius tantum abest, ut ipse finxerit, ut ex rerum monumentis hodie deperditis tradidisse putandus sit.

Restat indagandum, quonam temporis spatio floruerit Tyrtaeus. Iam annum quidem natalem nemo hodie sibi persuaserit posse inveniri; ex Pausania autem supra cognovimus bellum Messeniacum alterum, quo poeta ad summum fastigium pervenerat, initium cepisse ab Olympiadis XXIII. anno quarto et undequadragesimo quidem anno post Ithomae expugnationem.¹³⁾ Pausaniae autem repugnant Iustinus atque Eusebius, quorum non solum uterque spatium quod inter primum et alterum bellum positum fuerit, constituit octoginta annorum, sed alter quoque secundum bellum inchoasse tradit ab Olympiade

13) Pausan. IV, 15, 1. ἀπέστησαν ἔπει τριακοστῷ μὲν καὶ ἐννάτῳ μετὰ Ἰθάκης ἄλωσιν, τετάρτῳ δὲ τῆς τρίτης Ὀλυμπιάδος εἰκοστῆς, ἣν Ἴκαρος Ὑπερβορείῃς ἐνίκα στάδιον.

XXXVI.¹⁴⁾; iisque assentire videtur Suidas, qui Tyrtaeum floruisse scribit circa Olympiadem XXXV.¹⁵⁾ Iam primum bellum Pausania (IV, 13, 4.) auctore finitum est Olympiadis XIV. anno primo, postquam Lacedaemonii undeviginti annos Ithomen oppugnaverant, id quod ex Tyrtaei fragmento 4. apparet.

Ἄμφ' αὐτὴν δ' ἐμάχοντ' ἑννέα καὶ δέκ'
ἔτη —

εἰκόστῳ δ' οἱ μὲν κατὰ πλοῖνα ἔργα λιπόντες
φεύγον Ἰθωμαίων ἐκ μεγάλων ὄρεων.

Notissimum est primi belli ansam dedisse Polycharem Messenium, quem Olympiade quarta stadium vicisse omnes scriptores inter se consentiunt.¹⁶⁾ Iam si ponamus, ut vulgo fieri solet, primum bellum incepisse ab Olympiadis IX. anno secundo, haec quidem ratio Polycharis palmae Olympicae nequaquam refragetur. Intervallum vero, quod inter utrumque bellum intermissum erat, ab ipso Tyrtaeo ita definitur, ut suorum aequalium avos primo bello pugnasce significet: αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες. Quae quidem definitio magis convenit Pausaniae quam ceterorum rationi, licet fortasse aliquot annis post Olympiadem XXXIII. secundum bellum inchoavit. Itaque quum idem hoc bellum

14) Iustia. III, 5, Euseb. Chron. can. p. 327. ed. Mai. ubi ad Olympiad. 36. annotatum est: *Messene deficit a Lacedaemoniis.* Ibiq̄ ad Olymp. XXXVII. *Timaeus Atheniensis cognoscebatur.* Cui suffragatur Syncellus p. 213. C. *Μορταῖος Ἀθηναῖος ποιητῆς ἐγνωρίζετο.* Priore loco corrigendum esse Tyrtaeus, altero *Τυρταῖος* luce clarius perspicitur.

15) Suidas T. III. p. 520. *Τυρταῖος — ἔστι δὲ παλαιτάτος ἀγχορονος τοῖς ἐπὶ κληθεῖσι σοφοῖς ἢ καὶ παλαιτέροις. ἤκμαζε γοῦν κατὰ λδ' Ὀλυμπιάδα.*

16) Pausan. IV, 4, 4. *τετάρτην Ὀλυμπιάδα ἦγον Ἡλεῖοι καὶ ἀγώνισμα ἦν σταδίου μόνον, ὅτε ὁ Πολυχάρης ἐνίκησε.* cf. Euseb. Chron. p. 143. Mai.

usque ad Olymp. XXVIII, 1. productum esse dicatur, temporis spatium, quo floruit Tyrtaeus, eo ipso convincitur. Ceteri, qui Tyrtaei ἀμύην collocant in Olymp. XXXV., cum illa fortasse mortem confuderunt, cuius quo tempore obtigerit nulla uspiam facta est mentio.

Quoniam eorum, quae pertinent ad Tyrtaei vitae rationes, plura ad liquidum perducere nequeunt, nunc progrediamur ad eius carmina accuratius consideranda, quorum duo potissimum genera distinguenda sunt, elegiaca et anapaestica. Hoc enim quum ex Tyrtaei poematum reliquiis cognoscitur, tum ex disertis Pausaniae (IV, 15, 3.) testimonio, quo enarrante Tyrtaeus apud Spartanos ἀφικόμενος, ἰδίᾳ τε τοῖς ἐν τέλει καὶ συνάγων ὁπόσους τύχοι καὶ ἐλεγεία καὶ τὰ ἔπη σφίσι τὰ ἀνάπαιστα ᾔδεν. Cui suffragatur etiam Suidas eo loco, quem Thierschius merito depromptum esse censet ex auctoribus satis accuratis: "Ἐγραψε Πολιτείαν Λακεδαιμονίοις καὶ Ὑποθήκας δι' ἐλεγείας καὶ μέλη πολεμιστήρια, βιβλία εἶ. Ambiguum est, num verba βιβλία εἶ referenda sint ad omnium Tyrtaei carminum syllogem, an solummodo ad μέλη πολεμιστήρια anapaestico metro inclusa. Quomocunque id sese habuerit, hoc tamen pro certo affirmare licebit, omnem illam librorum divisionem neque ab ipso Tyrtaeo neque ab eius aequalibus esse profectam, sed ad seriore potius aetate, fortasse Grammaticorum Alexandrinorum, referendam.

Iam primum argumentum carminum elegiacorum spectasse partim ad civitatem bene gubernandam, partim ad bellum fortiter subeundum ipsa fragmenta ostendunt. Ea autem carmina, quae pacis potius quam belli speciem prae se tulerunt, scriptores a Suida excerpti ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ, alii ΕΥΝΟΜΙΑΣ inscriptione comprehenderunt. Utrumque nomen idem fere significat. At tamen Εὐνομία Spartanorum ingenio magis convenire videtur, utpote quibus, Lyncurgo intercedente, Pythia ipsa hocce oraculum ediderit:

Ἦκεις, ὦ Λυκόοργε, ἐμὸν ποτὶ πτόνα νηόν,
 Ζηνὶ φίλος καὶ πῦσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσιν.
 δίδω, ἢ σε θεὸν μαντεύσομαι ἢ ἄνθρωπον,
 ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι, ὦ Λυκόοργε.
 ἦκεις δ' εὐνομίαν αἰτεύμενος, αὐτὰρ ἔγωγε
 δώσω τὴν οὐκ ἄλλη ἐπιχθονίη πόλις ἔξει. 17)

Neque omnino Lacedaemonios constat prae ceteris *Εὐνομίας* nomine esse gavisos, sed ipsius quoque Lycurgi, illorum legislatoris, patrem *Εὐνομον* dixisse memoriae prodidit Plutarchus (Lycurg. c. 2.): quod quidem nomen quamvis inter fabulas referendum, haud ambigue tamen significat rem publicam a Lycurgo institutam *Εὐνομίαν* potissimum esse nuncupatam. Iam vero luce clarius evincitur Tyrtaeum in elegiis politicis civitatis, qualem Lycurgus sibi formaverat certisque finibus circumscripserat, imaginem repraesentasse, vel illius potius disciplinam per annorum decursum, ut solet, fortasse in deteriore parte acceptam ideoque depravatam, restaurasse atque civibus suis in memoriam revocasse. Eorum vero carminum, quae olim Tyrtaei *Εὐνομία* inclusit, argumentum a seditionibus imprimis aliisque actionibus civilibus originem duxisse videtur, in quibus aut sedandis aut componendis Tyrtaei operam maxime esse versatam antiquitas ipsa demonstrat. Aristoteles enim in *Politicorum* lib. V. c. 6. varia seditionum genera recensens, eas interdum etiam oriri dicit, ὅταν οἱ μὲν ἀπορῶσι λαν, οἱ δ' εὐπορῶσι· καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πολέμοις τοῦτο γίνεται. συνέβη δὲ καὶ τοῦτο ἐν Λακεδαιμονίᾳ ὑπὸ τὸν Μεσ-

17) Diodor. Excerpt. Vat. p. 1. sq. ed. Dindorf. Suffragatur Plutarchus Lycurg. c. 5. *Διανοηθεὶς δὲ ταῦτα, πρῶτον μὲν ἀπεδήμησεν [Λυκούργος] εἰς Δελφοὺς, τῷ θεῷ χρησάμενος καὶ θύσας ἐπανῆλθε, τὸν διαβόητον ἐκείνον χρησμὸν κομίζων, ὃ θεοφιλῆ μὲν αὐτὸν ἢ Πυθίᾳ προσεῖπε καὶ θεὸν μᾶλλον ἢ ἄνθρωπον, εὐνομίας δὲ χρῆζοντι δίδοναι καὶ καταινεῖν ἔφη τὸν θεὸν ἢ πολὺ κρατίστη τῶν ἄλλων ἔσται πολιτειῶν.*

σηνιακὸν πόλεμον. δῆλον δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Τυρταίου ποιήσεως τῆς καλουμένης *Εὐνομίας*: θλιβόμενοι γὰρ τινες διὰ τὸν πόλεμον ἤξιον ἀνάδαστον ποιεῖν τὴν χώραν. *Occasionem, qua hoc factum sit, supra iam vidimus adumbratam ex Pausania, quam accuratius persequitur idem IV, 18, 1. 2. hisce verbis: Μεσσήνιοι δὲ, ὡς ἐς τὴν Εἶραν ἀνωκίσθησαν, — ἤγον μὲν δὴ τὰ Λακεδαιμονίων καὶ ἔφερον, ὃ τι καὶ δύναιτο αὐτῶν ἕκαστος. ἐλόντες δὲ σῖτον καὶ βοσκήματα καὶ οἶνον ἀνήλισκον, ἐπιπλά δὲ καὶ ἀνθρώπους ἀπεδίδοσαν χρημάτων. ὥστε καὶ ἐποίησαντο οἱ Λακεδαιμόνιοι δόγμα, ἅτε τοῖς ἐν τῇ Εἶρα μᾶλλον ἢ σφίσιν αὐτοῖς γεωργοῦντες, τὴν Μεσσηνίαν καὶ τῆς Λακωνικῆς τὴν προσηχῆ, ἕως ἂν πολεμῶσιν, ἔαν ἄσπορον. καὶ ἀπὸ τούτου σιτοδεία ἐγένετο ἐν Σπάρτῃ, καὶ ὁμοῦ τῇ σιτοδείᾳ στάσις: οὐ γὰρ ἠνείχοντο οἱ πάντῃ τὰ κτήματα ἔχοντες τὰ σφέτερα ἀργὰ εἶναι. καὶ τούτοις μὲν τὰ διάφορα διέλυε Τυρταῖος.*

Aristotelis et Pausaniae locos optime ex semet invicem illustrat Thierschius (p. 612.) commodamque instituit comparationem Tyrtaei *Εὐνομίας* cum Hesiodi *Operibus et Diebus*: „Tumultuantes enim, inquit, novam agrorum divisionem postulabant. Iam ab eo consilio, si teste Pausania Tyrtaeus eos revocavit, ex Aristotele sequitur, eum hoc carminibus effecisse, *Eunomia* nimirum composita. Hinc aliquam si non similitudinem, attamen analogiam inter Hesiodi *Ἔργα* et Tyrtaei *Εὐνομίαν* fuisse conicias: in illis enim frater, qui hereditate absumpta novam patrimonii partitionem postulabat, ab Hesiodo monetur, in hac Tyrtaeus civium aliquam partem, qui propter bellum rerum ad vitam necessariorum inopia pressi, novam agrorum divisionem moliebantur, ab eo conatu dehortatur. Utque Hesiodus, quo id quod vult efficiat, imprimis iura servanda et iustitiam colendam iniungit, iurisque violati poenas persequitur, ita Tyrtaeum, ut turbulentos a perduto conatu deduceret, civitatis Spartanæ eiusque institutorum praestantiam

explicuisse credas, eamque causam fuisse, quare carmen *Εὐνομία* diceretur. Ut autem ad malorum, quibus premerentur, patientiam cives miseros moveret, praeter laudes, quibus patrum instituta persequeretur, aliis argumentis uti poterat et debebat. Debebat celebrare patrum constantiam, quam in primo adversus Messenios bello monstraverant, et in memoriam revocare felicem exitum, ad quem hac ipsa in malis perseverantia istud bellum perduxerant, hostibus penitus devictis et in servorum censum redactis. Ithomae imprimis in priore bello diuturna et operosa obsessio cum Irae oppugnatione, qua tum Spartani atterebantur, commode conferri poterat, ut ex illius eventu perseverare et ultionem ab hostibus sumendam sperare discerent.“ — Sed commodius etiam comparare licet Tyrtaei *Εὐνομίαν* cum Solonis carminibus politicis, qualia fuerunt elagiaca *περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων πολιτείας* conscripta. ¹⁸⁾

Quae quum ita sint, exponendum restat, quāenam carminum elegiacorum reliquiae ex *Eunomia* deprompta esse videantur. Iam primum Strabo VIII, 4, 10. tetrastichium (fragm. I.) servavit, distinctis verbis ad *Eunomiam* relatum, in quo Tyrtaeus civitatis Lacedaemoniae originem describit, ab Heraclidis inde et Doriensibus repetendam, et, sicut ex Strabonis quidem verbis colligitur, progressus est usque ad suam aetatem: *Πλεονάκις δ' ἐπολέμησαν διὰ τὰς ἀποστάσεις τῶν Μεσσηνίων. Τὴν μὲν αὖν πρώτην κατάκτησιν αὐτῶν φησὶ Τυρταῖος ἐν τοῖς ποιήμασι κατὰ τοὺς τῶν πατέρων πατέρας γενέσθαι, τὴν δὲ δευτέραν, καθ' ἣν ἐλόμενοι συμμάχους Ἑλείους καὶ Ἀργείους [καὶ Ἀρκάδας] καὶ Πισάτας ἀπέστησαν, Ἀρκάδων μὲν Ἀριστοκράτην τὸν Ὀρχομενοῦ βασιλέα παρεχομένῳ στρατηγόν, Πισατῶν δὲ Πανταλέοντα τὸν Ὀμφαλίωτος· ἥνικα φησὶν αὐτὸς στρατηγῆσαι τὸν πόλεμον τοῖς Λακεδαιμονίοις·*

18) Vide quae disputavimus ad Solonem p. 25. sqq.

καὶ γὰρ εἶναι φησιν ἐκεῖθεν ἐν τῇ ἐλεγείᾳ,¹⁹⁾ ἣν ἐπιγράφουσιν Εὐνομίαν·

Αὐτὸς γὰρ Κρονίων, καλλιστεφάνου πόσις
Ἥρης,

Ζεὺς, Ἡρακλείδαις τήνδε δέδωκε πόλιν,
οἷσιν ἅμα προλιπόντες Ἐρινεὸν ἠνεμόεντα
εὐρεῖαν Πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα.

Hinc sequitur Tyrtaeum in Eunomia ad consilia ac rationes suas magis etiam comprobandas adhibuisse res a maioribus gestas, quibus cives suos ad constantiam ac fortitudinem incitaret. Itaque verisimillimum videtur omnia fragmenta, in quibus vestigia impressa sunt, ad rem civilem magis quam bellicam spectantia, in Eunomiam, utpote elegiarum politicarum collectionem, olim fuisse redacta. Quam ob rem nunquam dubitavimus (etiam antequam Thierschii dissertationem nostrae rationi faventem perlegeramus) ad Eunomiam etiam referre disticha, quibus poeta Spartanorum rei publicae formam descripsit a Lycurgo institutam eamque a Polydoro et

19) In Strabonis editionibus vulgo legitur ἐν τῇ ποιήσει ἐλεγεία. Sed vocabulum ποιήσει, hoc loco prorsus otiosum, omittitur in Codd. Par. 2. Eton. Esc. Mosc., et quoniam in Cod. Eton. inter lineas scriptum reperitur a recenti manu, interpolationis indicium satis manifestum. Ipsum vero illud interpretamentum Glossator ex Aristotelis loco supra laudato, ubi vox ποιήσις meliorem occupat sedem, deprompsisse videtur. — In praecedentibus inseruimus verba καὶ Ἀρκάδας, quibus sententiae tenor carere non potest. V. Pausan. IV, 15, 4. Μεσσηνίοις μὲν οὖν Ἠλεῖοι καὶ Ἀρκάδες, ἔτι δὲ ἐξ Ἄργους ἀφίκετο καὶ Σικανῶνος βοήθεια. cf. Mülleri Dor. I. p. 149. Deinde post Λακεδαιμονίοις Casaubonus et Coraës addenda esse coniecerunt verba ἐλθὼν ἐξ Ἐρινεοῦ. Haec autem coniectura non solum lubrica mihi videtur, sed recte etiam annotavit Thierschius p. 591. ita locum nondum esse sanatum: „Desunt enim, inquit, versus, ex quibus probari putabat Strabo, poetam eius belli ducem fuisse. Nam qui adduntur, diversum argumentum habent. de quo mox videbimus.“

Theopompo regibus accuratius circumscriptam et a Deo Delphico sancitam (fragm. 2.); huc accedunt versus, qui Theopompi mentionem iniiciunt, quo quidem rege Messenia primum a Lacedaemoniis erat capta (fragm. 3.); hos iterum excipiunt fragmenta, quibus primi belli Messeniaci rationes, difficultates atque finis una cum duris conditionibus, quas victores victis statuerunt (fragm. 4. 5.), describuntur.

Ex his omnibus conficitur Tyrtaei Eunomiam olim suppeditasse expositionem historiae atque rei publicae Lacedaemoniorum, exordientem illam quidem inde ab Heraclidarum reditu et procedentem usque ad bellum Messeniacum primum ab eoque ad ipsius poetae aetatem variis rerum civilium seditionibus turbatam.

Suidas iuxta *Πολιτείαν* sive *Εὐνομίαν* Tyrtaeo assignat 'Υποθήκας δι' ἐλεγείας, ex quibus haud dubie deprompta sunt fragmenta elegiaca, cohortationibus ad studium et ad laborem omnemque virtutem incitantia. Recte enim Thierschius p. 618. *ὑποθήκας* consilia esse dicit, quae alicui suggeras, quibus eum moneas atque horteris, ducta significatione ex usu verbi *ὑποτίθεσθαι*, velut σοὶ δ' αὐτῷ πικινῶς ὑποθήσομαι, αἴ κε πίθημι. Odyss. α, 279. coll. β, 194. ε, 143.

Harum 'Υποθηκῶν sive elegiarum bellicarum hodie supersunt tres eclogae ampliores (fragm. 6 — 9.), ad quas accedunt duo versus eiusdem fere cum illis argumenti (fragm. 10. 11.). His autem adhortationibus elegiacis usus est poeta, ut iuvenes Lacedaemonios ad bellum cum Messeniis fortiter gerendum inflammaret omnemque ex illorum animis depelleret ignaviam ac timiditatem. Sed noli confundere carmina elegiaca ad fortitudinem stimulantia atque *ἐμβατήρια* anapaestico metro composita, quae decantabant milites in aciem progredientes. Illas enim poeta recitasse videtur adolescentibus ad pugnandum paratis, antequam castra movere coeperant, siquidem id, quod postea legibus erat constitutum,

ex ipsius Tyrtaei consuetudine originem deduxit: qui quidem mos qualis fuerit explicat Lycurgus oratione in Leocratem c. 28., ubi Lacedaemonii dicuntur *περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες, περὶ τοῦτον [Τυρταῖον] οὕτω σφόδρα ἐσπουδάκασιν, ὥστε νόμον ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐκστρατευόμενοι ἴωσι, καλεῖν ἐπὶ τῆν τοῦ βασιλέως σκηπὴν ἀκουσομένους Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας, νομίζοντες οὕτως ἂν αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνήσκειν.* Hunc Lycurgi locum vel eius similem ante oculos habuisse putandus est Dio Chrysostomus T. II. p. 78 sq. Reisk. *Μόνου γὰρ Ὀμήρου μνημομεύουσιν οἱ ποιηταὶ αὐτῶν ἐν τοῖς ποιήμασι, καὶ ἄλλως μὲν εἰώθασι λέγειν, αἰεὶ δὲ, ὅποταν μέλλωσι μάχεσθαι, παρακαλεῦνται τοῖς αὐτῶν, ὥσπερ τὰ Τυρταίου ἐν Λακεδαίμονι ἔλέγετο.*

Neque tamen illud solummodo erat sancitum, ut milites pugnaturi ante regis tentorium audirent Tyrtaei poemata, sed ipsos quoque iuvenes in epulis, Paeane iam decantato, singulos alternatim Tyrtaei carmina cecinisse testis idoneus est Philochorus apud Athenaeum XIV. p. 630. F. *Φιλόχορος δὲ φησι κρατήσαντας Λακεδαμονίους Μεσσηνίων διὰ τὴν Τυρταίου στρατηγίαν ἐν ταῖς στρατείαις ἔθος ποιήσασθαι, ἂν δειπνοποιήσωνται καὶ παιωνίωσιν, ἃ δειν καὶ ἕνα Τυρταίου· κρίνειν δὲ τὸν πολέμαρχον καὶ ἄθλον δίδόναι τῷ νικῶντι κρέας.* Hinc sequitur Tyrtaei poemata ad instar carminum amoebaeorum a iuvenibus Lacedaemoniis esse cantata vel recitata; neque inepte Thierschius p. 641. comparat eum illis pastores, qui apud Theocritum cantu se provocant et alternis vicibus aemulantur, praemio praeposito et sedente iudice, quem ipsi elegerunt. „In tali, inquit, certamine carmina similia sese excipere possunt, illud autem spectatur et agitur, ut alter altero vi et concinnitate eorum, quibus adversarium excipiat, superior evadat.“ — Hoc tamen licet dubitare, utrum Philochorus solas elegias intellexerit, an *ἐμβατήρια* quoque in-

cluserit, quae in iuvenum animis admirabilem quandam exercuisse vim quis est qui infitias eat? C. O. Müllerus in libro de Doriensibus (II. p. 336.) et Thierschius (p. 640. sq.) priorem quidem sententiam amplexi sunt, sed neuter argumenta attulit satis idonea.

Haec omnia igitur a Lacedaemoniis erant instituta, ut iuvenum animos ad bellum atque virtutem inflammarent; id quod patet etiam e Cratis quadam sententia in Scholiis ad Homeri *Iliad.* o, 496. p. 428. b. ed. Bekker. *Κάλλιον δέ φησι ταῦτα πρὸς τοὺς νέους ἀναγιγνώσκειν Κράτης εἰς διέγερσιν, ἢ ἂ Τυρταῖος Λακεδαιμονίοις ἔγραψεν.* Quanquam hoc loco non unice de Spartanorum iuvenibus agi videtur, qui haec carmina memoriae commendaverint, illi tamen prae ceteris Graeciae gentibus Tyrtaeum in deliciis habuisse censendi sunt. Nimirum Leonidas rex, quum ex eo quaereretur, qualis poeta Tyrtaeus esse videatur, respondisse dicitur *Optimum ad iuvenum animos exacuendos*, referente Plutarcho in *Vita Cleomenis* c. 2. *Λεωνίδα μὲν γὰρ τὸν παλαιὸν λέγουσιν ἐπερωθέντα, ποῖός τις αὐτῷ φαίνεται ποιητῆς γεγενῆναι Τυρταῖος, εἰπεῖν. Ἀγαθὸς δὲ νέων ψυχὰς αἰκάλλειν.²⁰⁾ Ἐμπιπλάμενοι γὰρ ὑπὸ τῶν ποιημάτων ἐνθουσιασμοῦ παρὰ τὰς μάχας ἠφείδουν ἑαυτῶν.*

Neque tamen soli Lacedaemonii, sed etiam reliquae Graeciae homines excellentissimi quique Tyrtaei carmina ita ut par est aestimare solebant. Iam vero Plato, divinus philosophus, in libro de legibus primo p. 629. hospitem Atheniensem proponit ostendentem praestantiores esse res pacis quam belli; atque legumlatori pacis caussa de bello potius quam belli caussa de pace leges esse conscribendas, deinde ad Tyrtaeum se convertentem haecce apostropha: *ὦ Τύρταιε, ποιητὰ θεϊότατε,*

20) Hoc verbum multo magis Spartanorum regis ingenium sapit, quam *καλλύνειν*, quod exstat apud Plutarch. de Solertia Animal. c. 1.

δοκιᾷς γὰρ δὴ σοφὸς ἡμῖν εἶναι καὶ ἀγαθός, ὅτι τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ διαφέροντας διαφερόντως ἐγκεκωμίλας. Concedit igitur Plato Tyrtaeum id quod voluerit consequutum esse. Quod autem poeta fortitudinem prae ceteris virtutibus celebravit, id philosophus reprehendere debebat, quippe cui quatuor virtutes principales placerent, iustitia, temperantia, prudentia, fortitudo (δικαιοσύνη, σώφροσύνη, φρόνησις, ἀνδρεία), ita at fortitudo neque unica, neque prima virtus habenda sit, sed in quarto demum loco ponenda. Maximam vero virtutem philosophus statuit πιστότητα ἐν τοῖς δεινοῖς, ἣν τις δικαιοσύνην ἂν τελείαν ὀνομάσειεν· ἣν δ' αὖ Τύρταϊος ἐπήνεσε μάλιστα, καλὴ μὲν καὶ κατὰ καιρὸν κεκοσμημένη τῷ ποιητῇ, τετάρτη μὲντοι ὁμῶς ἀριθμῷ τε καὶ δυνάμει τοῦ τιμῆ εἶναι λέγοιτ' ἂν ὀρθότατα. Tollit igitur laudibus Tyrtaeum poetam bellicum, eumque suo genere praestantissimum esse profitetur, quanquam philosophus aequo animo perferre nequit, quod ille fortitudinem ceteris virtutibus anteposuit.

Accedit denique Horatius (Art. poet. 401. sqq.) Tyrtaei laudator, qui paucissimis verbis defunctus iudicium suum pronuntiavit in hunc modum:

*Post hos insignis Homerus,
Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
Versibus exacuit.*

Quod quidem dictum secus, atque ipse Horatius intellexit, interpretatus est Quintilianus Instit. Or. X, 1, 56. „Quid? Horatius frustra Tyrtaeum Homero subiungit?“ — Idemque XII, II, 27. „Neque enim, si quis Achillis gloriam in bellicis consequi non potest, Aiacis aut Diomedis laudem aspernabitur, neque, qui Homeri non, Tyrtaei.“ Horatius enim non secundo post Homerum loco Tyrtaeum poetam collocandum esse censuit, sed Tyrtaeum potius eam ob causam Homero subiunxit, quod eius poemata post Homerica maximam ad

civium suorum animos incitandos vim habuisse putanda sunt. Horatius igitur neque numero neque virtute poetica, sed tempore tantummodo Tyrtaeum post Homerum poetarum iudicavit esse secundum, quorum utriusque carmina divinam paene habuissent efficacitatem.

Iam quaerere aliquis possit, unde factum sit, ut Tyrtaei carmina elegiaca composita sint dialecto, quae gentibus Ionicis magis convenire videatur, quam Doricis quibus annumerandi sunt Spartani. Vulgo quidem hanc dialectum, qualem in antiquissimis carminibus epicis atque elegiacis conspicimus, Ionicam esse dicunt, sed re vera neque Ionica neque Dorica neque Aeolica neque omnino singularum gentium propria fuit unquam, sed omnium fere communis; id quod patet etiam ex carminibus Homericis, quum nemini Graecorum ignotis, tum summa Lacedaemoniorum imprimis admiratione iam dudum ante Tyrtaei aetatem accepta; notum est enim Homeri poesim a Lycurgo ex Ionio in Peloponnesum esse illatam et poetam ipsum apud Lacedaemonios semper in maximo honore fuisse.²¹⁾ Hinc sequitur dialectum quoque carminum Homericorum, quae epica vocari possit, Spartanis fuisse satis notam, ita ut eandem dialectum, in poesi elegiaca, quippe quae epicae apud Graecos fuerit proxima, iam ante Tyrtaeum a Callino, Archilochō aliisque fortasse admissam, penitus assequerentur. Sicut in carminibus elegiacis epica, ita in anapaesticis eundem Tyrtaeum Dorica dialecto usum esse videmus, utpote quae iuxta Aeolicam maxime ad poesim lyricam fuerit accommodata. Quoniam de omni hac re doctissime et acutissime disputavit Thierschius in dissertatione supra laudata p. 603. sqq., cui nemo fere non suffragabitur, nova huius rei commentatione supersedentes illius verba in nostrum usum convertamus: „Hic primum, inquit, observandum est, falso dialectum

21) Vide Wolfii Prolegomena ad Homerum p. CXXXIX. sq.

dici Ionicam, quae epica dici debet. Ionum dialectus quae fuerit, ex parte saltem Herodoti et Hippocratis scripta satis clare docent. Verum quidem est, cum hac in rebus haud paucis convenire epicorum sermonem, sed in rebus haud paucioribus ab ea recedit, et analogiam habet, quam modo Aeolicam, modo Doricam Grammatici dixerunt. Hinc miro errore isti finxerunt, Homerum dialectum Ionicam Aeolismis et Dorismis temperasse. Tale opinionis portentum qui amplectatur, nunc quidem puto fore neminem. Superest igitur, ut statuamus, epicos dialectum habere, quae ut ad Ionicam, Doricam et Aeolicam accedat, propius autem ad Ionicam, ita ab his omnibus diversa sit, legesque sequatur suas et peculiare. Haec autem, quam epicam recte dixeris, quia epicorum est, originem habuit eandem cum poesi epica, quam in ipsa Graecia ante Doriensium migrationes finitas natam et per totam Graeciam carminibus diffusam fuisse ante quindecim fere annos in libello de Hesiodi carminibus eorumque ad Homerica ratione docui. Multa sane in ea dialecto et rhythmica natura peperit, plura tamen ex ipsius gentis, cuius erat, indole repetenda sunt. Quam autem eam gentem fuisse existimabimus? Non frustra est, quod Homerus Graecos plerumque Achaeorum nomine appellat. Hi enim Peloponnesi fere totius domini et per propinquas terras propagati, nec minus in Thessalia conspicui, praecipuam omnem quae tunc erat nationis partem constituebant, neque ab Ionicis, qui postea dicti sunt, multum erant diversi. Hi igitur et poesim excoluerunt epicam atque ita legibus et exemplis firmaverunt, ut prisco aevo omnes omnium Graecarum gentium poetae eam sequerentur, sive illi Boeoti essent, ut Hesiodus et Hesiodeae Musae sectatores, sive Peloponnesii, ut Euenus, seu denique Lesbii, ut Terpander.

Nulla enim alia Graecorum dialectus praeter hunc musica et rhythmicis excolta erat, nec quisquam tum erat,

qui eam, tanquam communem priscae gentis loquelam, non intelligeret. Neque sequentis temporibus usus eius aut intelligentia cessavit, cum Dorienses Achaeis aut debellatis aut pulsis Peloponnesi domini exstitissent. Achaei enim superati erant, non extincti, nec quisquam nunc quidem est, qui ignoret Dorienses etiam in illis terris, quarum imperium tenebant, numero fuisse pauciores, maiorem autem populi partem per Lacedaemoniam, Messeniam, alias regiones diffusam Achaeos fuisse, quos si proeliis superare non possent, Dorienses secum iure et legibus coniungerent, aut penitus devictos in Helotarum censum redigerent. Manente autem Achaeorum populo, quamvis nomen cessaret, et omnes in Doricae gentis appellationem reciperentur, mansit etiam linguae eorum usus in carminibus et intelligentia. Ea utebantur ut poetae epici, ita hymnorum et ceremoniarum auctores, item vates et oraculorum conditores, et qui praeterea aliquid rhythmici et musicae legibus illigare et in hominum notitiam proferre vellent. Hos sequuti elegiarum conditores non habebant, quod exhiberent, nisi hanc ipsam priscae gentis orationem usu diuturno sancitam, eamque quin sequerentur eo minus dubitabant, quod ipsorum musa ab epica non diversa habebatur. Vetustissimi enim elegi et ipsi ἐπέων appellatione veniebant.

Tantum igitur abest, ut miremur, Dorienses illa aetate elegias epica lingua composuisse, potius ut miraculi et portentis instar esset, si inveniretur aliquis, qui prisco more iam tunc relicto linguam exhibuisset, qualem exempli causa Lacones in *Lysistrata* Aristophanis monstrarunt. Non enim prius quam Lyrica a Lesbiis Aeolensibus exulta esset, poetae coeperunt a prisca epica lingua recedere, eamque temperare Aeolismis et Dorismis, ut Terpander et Pindarus, aut prorsus cum lingua patria permutare, ut Sappho, Alcaeus, Corinna, alii.

Iam igitur, ut veluti summam huius disputationis colligamus, non Ionicam dialectum carmina, de quibus agimus, sequuntur, sed epicam, hancque exhibent, quod eius aevi poetae, sive Aeolici sive Dorici, seu denique Ionici illi essent, imprimis in elegis condendis aliam sequi non potuerunt. Si in re aperta exempla aliquis requirat, ex multis, quae afferri possunt, unum proferamus admodum conspicuum, quippe quod ex ipsius belli Messenii secundi temporibus desumptum est, et Messenios in carminibus condendis eodem, quo Lacones et metrorum genere et dialecti tenore usos esse, claro demonstrat. Nam Aristomeni, cum victor Lacedaemoniorum reverteretur, *ταινίας αἱ γυναῖκες* (ita refert Pausanias L. IV. c. XVI, 4.) *καὶ τὰ ὄραῖα ἐπιβάλλουσαι τῶν ἀνδρέων, ἐπέλεγον ἄσμα τὸ καὶ ἐς ἡμᾶς ἀδόμενον.*

*Ἔς τε μέσον πεδίον Στενυκλήριον ἔς τ'
ὄρος ἄκρον*

εἶπετ' Ἀριστομένης τοῖς Λακεδαιμονίοις.

ubi nemo non carminis amplioris particulam, quae reliquis oblivione absumentis, in ore vulgi ad Pausaniae tempora propagata fuit, agnoscet. Statuendum igitur, ut Lacedaemonios, ita etiam Messenios carmina habuisse apud ipsos nata, rhythmorum, dialecti et argumenti ratione reliquis congrua, quae eius belli facinora et heroes celebrarent. —

Tyrtaei carmina, dum Sparta recitabantur vel canebantur, quanquam nescio an nunquam litteris fuerint consignata, tamen vix ulla in re vel ne vix quidem mutata esse videntur, propterea quod Lacones, sicut in omnibus vitae rationibus, ita etiam in poetarum carminibus et colendis et fovendis quam accuratissime ac diligentissime versati, nec quidquam temere negligenterque moliti sunt. Quod licet per se luce clarius patescat, accedit insuper testimonium, quo Lacedaemonii seriori etiam tempore poemata antiqua eximio studio prosequuti

esse dicuntur. Athenaeus enim XIV, 33. p. 632. F. *Διειήρησαν δέ, ἰνquit, μάλιστα τῶν Ἑλλήνων Λακεδαιμόνιοι τὴν μουσικὴν, πλείστη αὐτῇ χρώμενοι· καὶ συχνοὶ παρ' αὐτοῖς ἐγένοντο μελῶν ποιηταί. τηροῦσι δὲ καὶ νῦν τὰς ἀρχαίας ᾠδὰς ἐμμελῶς, πολυμαθεῖς τε εἰς ταύτας εἰσὶ καὶ ἀκριβεῖς.* Sed ut aliorum, ita etiam Tyrtaei carmina e Laconia in alias Graeciae regiones translata variis mutationibus fuerunt obnoxia. Sic illa Solonis vel Pisi- stratidarum aetate Athenas pervenisse ibique a rhapsodis decantata et litteris esse mandata, quamvis certa testimonia desint, tamen verisimillimum est, praesertim quum iam Platonem accuratam eorum notitiam habuisse ex iisque versus laudare constet. Rhapsodos etiam non solum epica, sed elegiaca quoque carmina cecinisse auctor est Chamaeleon apud Athenaeum XIV, 12. p. 620. C. qui *ῥαψωδοὺς — μελωδηθῆναι φησιν οὐ μόνον τὰ Ὅμηρον, ἀλλὰ καὶ τὰ Ἡσιόδου καὶ Ἀρχιλόχου, ἔτι δὲ Μιμνέρον καὶ Φωκυλίδου.* Ita forsitan etiam Tyrtaei poemata per aliquod tempus apud Athenienses rhapsodorum operam experta sunt.

Neque Athenas tantummodo, sed in Cretam quoque insulam Tyrtaei carmina transvecta esse discere licet ex Platonis Legum libro I. p. 629. B. ubi hospes Atheniensis: *Ταῦτα γὰρ, ἰνquit, ἀκήκοός σου καὶ σὺ (alloquitur autem Cliniam Cretensem) τὰ [Τυρταίου] ποιήματα. ὅδε μὲν γὰρ (demonstrat nempe Megillum Lacedaemonium), οἶμαι, διακορῆς αὐτῶν ἐστίν.* Respondet primum Megillus: *Πάνυ μὲν οὖν.* Deinde Clinias: *Καὶ μὴν, ἰνquit, καὶ παρ' ἡμᾶς ἐλήλυθε κομισθέντα ἐκ Λακεδαίμονος.* Megillus igitur significat se Spartae ad fastidium usque audisse Tyrtaei carmina, Clinias eadem inde ad suos cives pervenisse contendit. In hunc modum, non aliter interpretandum esse Platonis locum ratio ipsa docet. Nihilominus Io. Val. Franckius in prooemio ad Tyrtaeum p. 140. sq. Platonis locum misere laceravit eiusque sententiam in suam rem mirabi-

liter flexit ac detorsit; sed acutissime in illius audaciam animadvertit Augustus Matthiae programmata, quod primum Altenburgi a. 1820. prodiit, denique repetitum est Lipsiae a. 1823. in Gaisfordii Poetarum Graecorum minorum Volumine III. p. 228. sqq. in cuius quum nobis pedibus eundem sit sententiam, ipsum audiamus refellentem. In editionibus, inquit, legitur: ὅς μὴ τὸν πόλεμον ἄριστος γίγνοιτ' αἰεὶ ταῦτα γὰρ ἀκηκ. Sed Franckius αἰεὶ in sequentem sententiam transtulit, ut sensum, quem vellet, efficeret: *credibile est te perinde atque hunc Lacedaemonium Megillum satiatum esse Tyrtaei carminibus audiendis.* Hoc est subornare testes, ut, quod tuae rationes ferant, respondeant. Non haereo in γὰρ post secundam vocem posita: cuius rei quae exempla reperiuntur, illud tantum demonstrant, locos, ubi γὰρ ita posita legatur, non statim sine libris mutandos esse, de coniectura particulam ibi ponere licere, ubi raro posita reperiatur, non demonstrant. Sed quis non videt, quod de Megillo dicat Atheniensis, gravius esse debere eo, quod Cliniae dixerit? si de utroque idem valeret, haud dubie dixisset: αἰεὶ γὰρ σὺ τε ἀκήκοας ταῦτα τὰ ποιήματα, καὶ ὅδε διακορῆς αὐτῶν ἐστίν. Et quis, quum dicere vellet, *ad satietatem usque illa carmina audivisti*, dicere malit, *semper ea carmina audivisti?* αἰεὶ vero verbis Tyrtaei addidit Plato, ut exprimeret, quod antea dixerat, σπουδάζειν περὶ τὰ τολεμικά, περὶ τὴν ἀρετὴν. Sed haec levia; illud gravius, quod statim sequitur. Nam post interpretationem loci Platonici huc transcriptam pergit: „*Quod (Cliniam satiatum esse Tyrtaei carminibus audiendis) equidem non video qui potuisset conicere, nisi ab Atheniensibus, popularibus suis, ad omnes Graecos fecisset conclusionem.*“ Nonne ex eo hoc conicere poterat, quod Cretensium instituta simillima erant Lacedaemoniis, idem fere utriusque populi ingenium, iidem mores, frequentia etiam commercia intercedebant? Et ipse Clinias respondet: καὶ μὴν

καὶ παρ' ἡμῶς ἐλήλυθε κομισθέντα ἐκ Λακεδαιμονος. Sed haec ipsa verba operae pretium est videre, quam calide ad id, quod probandum suscepit, deflectat Franckius. „Hic vero, inquit, aperte loquitur de rhapsodis, a quibus carmina sint in Cretam etiam transportata. — Sed eodem Cliniae responso illud etiam confirmatur, carmina ista ab Atticis quoque rhapsodis esse identidem decantata. Cave enim haec verba tali modo accipias: *Nec sane apud Lacedaemonios manserunt carmina, sed inde ad nos etiam sunt translata.* — Immo hoc dicit Clinias: *Recte conicis me non minus, quam hunc Lacedaemonium, ad fastidium usque audisse carmina; neque profecto ad vos Athenienses, sed etiam ad nos perlata, a rhapsodis tam in Creta, quam Athenis, identidem decantantur.*“ O admirabilem sagacitatem hominis, qui in illo loco ea invenerit, quae ne Oedipus quidem ex eo exsculpere potuisset! Primum corrigitur locus Platonis, ut ex eo probari possit Cretenses etiam ad fastidium usque obtusos esse Tyrtaei carminibus audiendis; deinde assumitur Atheniensem hoc de Cretensibus dicere non potuisse, nisi de popularibus suis coniecturam fecisset, itaque Atheniensium etiam aures obtusas esse illis carminibus. Et sic subito prodeunt rhapsodi recitandis carminibus Atheniensium aures obtundentes. — Haec hactenus, et satis quidem superque de inepta insulsaque Franckii interpretatione.

Quanquam satis probabile videtur Tyrtaei quoque carmina Athenas aliasque Graeciae civitates delata rhapsodorum operam esse experta ab iisque in novam quandam formam redacta; hoc tamen minime pro explorato haberi licet, et ita quidem ut quis, mera Franckii coniectura innisus, omnem Tyrtaei elegiarum complexionem, qualis ab antiquitate tradita superest, plane confundere ac perturbare possit. Itaque concedamus etiam Thierschio p. 641. sq. rhapsodos carmina Tyrtaei, quae Sparta recitari audissent, excepisse eorumque no-

titiam per Graeciam sparsisse. „Horum autem in manibus, inquit, seu potius in ore longe diversa eorum conditio fieri debuit, quam inter iuvenes Spartanos fuerat. Rhapsodis enim curae erat, ut, quae populo recitarent, sese exciperent, et uno ordine continuarentur. Hi igitur, quod in Hesiodo fecerant, sibi etiam in Tyrtaeo permiserunt, ut ex artis, quam exercerent, natura et praeceptis, ῥαπτῶν ἐπέων τὰ πόλλ' αἰοδοί, disiuncta consociarent, et ex pluribus, quae seorsim fuerant circumlata, carminibus unum efficerent et non interruptum carminum tenorem.“ Haec omnia bene fieri potuisse nemo negabit; sintne autem facta re vera, quis est qui hodie ad liquidum perducatur? Neque vero, si tota res vere esset ad liquidum perducta, hinc nequaquam sequeretur posse aliquem paucas illas Tyrtaei reliquias in pristinam ac germanam formam redigere. Hinc factum est etiam, ut in diversa transiret uterque Criticus, qui tale periculum susciperet.

Franckius enim ex duabus prioribus elegiis bellicis unam conflavit, et eos versus, qui suae rei parum faverent, pro rhapsodorum interpolationibus iudicatos prorsus exterminavit, utpote Tyrtaeo indignos. Thierschius autem trium carminum elegiacorum eclogas a Lycurgo et Stobaeo servatas in decem particulas breviores, certis quibusdam prooemiis et clausulis instructas, dissipavit, in quibus, si singula seorsim spectantur, nihil iam apparere censet, quod impeditum, quod superfluum sit, nihil, quod diffusum et velut ad initia sua recurrens. „Contra (ita pergit Thierschius ipse p. 640.) in omnibus sententiosa illa brevisitas conspicitur, quam Spartani imprimis amabant, et quae ad animos acuendos egregie valet. Non dubium, quin ea carmina separata suisque prooemiis et epilogis distincta tam diu fuerint, quam Sparta exstiterunt. Quomodo enim tibi fingas informem illam versuum molem et veluti congeriem, cuius partes satis amplas Lycurgus et Stobaeus habent, hominibus

placere potuisse Spartanis, id est, populo, qui omnium maxime ordinem, concinnitatem et brevitatem amaret, modum vero excedentia rescinderet et abiiceret.“ Talia multo facilius possunt proponi, quam argumentis comprobari. Diversam, dum apud solos Spartanos fuerint, Tyrtæi poematum fuisse formam verisimile videtur; sed ipsam illam formam, ab antiquitate relictam, hodie in integrum restituere non minoris est audaciae, quam si quis Homeri Iliadem atque Odysseam ita velit dilacerare, veluti olim ante rhapsodorum *ὑποβολήν* ex uberrimo limpidiſſimoque antiquiſſimorum cantorum fonte fluxisse videantur: id quod nunquam sibi indulſit F. A. Wolfius in Iliadis et Odysſeae editionibus, quem tamen veram ac genuinam carminum Homericorum rationem atque indolem omnium primum et acutiſſime perspexiſſe conſtat. Itaque circumspectius nobis videbatur in Tyrtæi elegiis edendis eam distichorum ſeriem retinere, quam a ſcriptoribus antiquis acceptam eſſe reperiimus. Neque vero tam informem eſſe illam verſuum molem, quam Thierschius animo ſibi informavit, accurata argumenti deſcriptio demonſtrabit. Accedit etiam, quod haec carmina, ab ipſo poeta ex tempore potius plerumque, quam longa meditatione intercedente, quoties occasio aut animus tulerit, coram populo recitata, multa in ſe habere necesse eſt, quae mentem logicis legibus paullo aſtrictiorem paſſim offendant.²²⁾ Sed poeta divino quodam numine afflatus non reſpicit aures pedestres.

Jam, ut eo redeamus, unde paullulum deflexit oratio, Valentinus Franckius, ut integram elegiam ſuisque

22) In hanc rem bene animadvertit Matthiaeus p. 232. „Quum enim ipſi in ſcribendo id maxime ſpectemus, ut notionum ipſarum cognatio ſervetur, nec quidquam ponatur, quod non cum rerum antea memoratarum vi ac natura apte congruat, factum eſt, ut critici etiam in veterum poetarum, imprimis elegiacorum (nam lyricos furore quodam abripi dicebant) car-

rationibus convenientem efficeret, non solum diversa coniunxit, propinqua dissociavit et versus quosdam, ab ipso Platone ad Tyrtaeum relatos, audacter rhapsodorum ingenio vindicavit, sed etiam distichum quoddam (fragm. 1, 1. 2.) e Strabone arcessendum esse opinatur, quod Strabo ipse profitetur ex Eunomia, non ex bellicis elegiis sive hypothecis, esse depromptum. Habes igitur arrogantis temeritatis exemplum, quo tanquam infausto omine *διασκεύασιν* suam exorsus est Franckius, unde si concluditur ad reliqua, totius dispositionis et traiectionis ruinam prospicere licet.

Sed videamus, quid praeterea. „Proxima pars, inquit, fragmenti secundo hucusque collectionis loco posita exstat apud Stobaeum Serm. XLVIII, ubi sic pergit Tyrtaeus:

*ἀλλ', Ἡρακλῆος γὰρ ἀνικῆτου γένος ἐστέ,
θαροεῖτ', οὐπω Ζεὺς ἀχένα λοξὸν ἔχει.*

Qua re quum nihil esse evidentius possit, statim ad reliqua transeo.“ — Contra audiamus Matthiaeum: „Quid hoc est? Illudimur ab homine astuto. Quid enim illo minus esse evidens potest, quod nullis argumentis comprobatum est? An, si in poetae alicuius carmine Hercules commemoratur, eiusdemque poetae aliud fragmentum Heraclidarum mentionem facit, statim evidens est, hoc fragmentum illius carminis partem esse? Sed ne apte quidem hoc distichum cum superiore cohaeret: *ἀλλά* enim quamvis in cohortationibus usurpatur, locum tamen non habet, nisi praecesserit aliquid, cuius contrarium adhortatio illa contineat, ut, si quis ob gravem animi dolorem a cibo ac potu abstineat, tuque non recte eum abstinere monueris, recte pergas, *ἀλλ' ἔσθιε καὶ πῖνε,*

minibus logicum istum rerum ordinem, partium descriptionem ac dispositionem requirerent; quem quum non invenirent, vel intercidisse quaedam querebantur, vel traiectionibus versuum iuxata scilicet sanabant.“

inepte feceris, si a laudibus voluptatum coenae ad illam cohortationem eadem formula transieris. Hic vero praecedunt, quae imprimis ad animum confirmandum valent; αὐτὸς γὰρ Κρονίων κ. τ. λ. Neque vero necesse puto, statuere aliquot versus ante verba ἀλλ' Ἡρακλῆος γὰρ intercidisse: ipse enim Spartanorum in omnium rerum desperatione sibi diffidentium adspectus potuit poetam in mediam rem rapere, ut omissis iis, quae omnes et videbant et sciebant, ab adhortatione, deiectioni illi animi opposita, inciperet.“ — Deinde singulas partes primae et secundae elegiae Franckius ita traiecit, ut longum esset vestigia eius accuratius persequi. Locos autem, quos Franckius obelo distinxit, in annotationibus quam diligentissime examinavimus.

Iam vero Tyrtaei duas priores elegias, quas Franckius in unam consarcinavit, ut loco, sic argumento etiam a se distare sagaciter ostendit Matthiaeus, et alteram quidem ea continere, quae in quovis proelio ad animos militum confirmandos valere potuerint, priorem certum aliquod tempus, certam rerum et hominum conditionem respicere: „Qua enim, inquit, alia de causa poeta statim ab initio exsilii mala enumerare, liberorum v. 13. et senum v. 19 sqq., pugnantes commonefacere censebitur, nisi quia periculum erat, ne victi e patria pellerentur, liberi et senes vel in servitutum abstraherentur vel trucidarentur. Itaque prior elegia eo tempore recitata esse videtur, quum Messenii ipsi Laconicae imminerent, ut Spartani timentes, ne illi Aristomene duce ipsos sedibus suis eiicerent, de salute consulerent oraculum:“ — immo tunc temporis, quum Tyrtaeus Spartanorum afflictorum consiliarius miseriarumque adiutor extiterat. Alteram vero elegiam Matthiaeus non initio belli, sed quum illud iam aliquantum temporis ancipiti eventu gestum esset, compositam esse colligit e v. 7 — 10. Neque enim se videre ait, qui alii dici possint inter fugientes et persequentes fuisse et utramque sortem

ad satietatem experti esse, nisi ii, qui iam per aliquod tempus dubio eventu pugnaverint.

Tertia elegia extat apud eundem Stobaeum Florilegit. Ll. distributa inter num. 1. et 5, paucis Euripidis versibus interpositis. Sed iam priores editores haec fragmenta in unam elegiam conglutinauerunt; quod tamen quibus rationibus fecerint, nusquam expositum esse videmus. Iam primum utrumque fragmentum ita apte secum cohaeret, ut dissolvi non posse videatur, nec quisquam sententiarum connexum ac tenorem desiderabit, neque omnino aequabilem exhortationum progressum usquam impeditum esse sibi persuadebit. Nimirum totius elegiae finis eo redit, ut affirmet poeta omnia bona cum virtute comparata nihili omnino esse aestimanda: quicumque enim pro patria pugnans mortem obierit, non solum ipse sibi laudem atque gloriam pariet immortalem, sed una civitatem, qua natus est, parentes atque populum suum illustrat; qui autem integer ex bello domum redierit, eum omnes maxima veneratione atque intimo amore prosequuntur. Atque totius argumenti summam in ultimo disticho complectens, poeta huius quoque elegiae sententias quasi in orbem redegit finibusque suis circumscripsit. Sed accedunt insuper rationes externae, quibus id, quod primum argumentis internis declarare conati sumus, penitus comprobari posse videatur. Etenim in Theognidis farraginem v. 1003. sqq., in quam complurium poetarum elegiacorum disticha constipata esse constat,²³⁾ assumptum est etiam distichorum par, quorum altero concluditur prius fragmentum (versu 14.) a Stobaeo servatum, altero autem incipitur posterius fragmentum, ita ut paucis mutatum hocce prodierit tetrastichium:

22) Tyrtaei, Mimnermi, Solonis, Eueri et fortasse aliorum. V. Welcker. ad Theognid. p. CX. Bach. ad Mimnermi Rell. p. 33. 38. ad Solon. p. 19 sq. Idem in Ephemeridibus Halens. a. 1828. nr. 290. p. 646. sq.

Ἡ δ' ἀρετῇ, τόδ' ἀεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἀριστον
 κάλλιστόν τε φέρειν γίγνεται ἀνδρὶ σοφῷ.
 ξυγὸν δ' ἐσθλὸν τοῦτο πόλῃ τε παντί τε δήμῳ,
 δεσπὶς ἀνὴρ διαβὰς ἐν προμάχοισι μένη.

Hinc sequitur eum, qui hodiernam Theognidis syllogen fecit, utrumque distichum secum coniunctum nescio quo loco repperisse. Iam autem si utrumque distichum olim eiusdem carminis fuisse patet, etiam utrumque Tyrtaei fragmentum, unde depromptum est illud tetrastichium, in unam elegiam redigendum esse convincitur.

Fridericus Thierschius in Specimine editionis Symposii Platonici (Gottingae 1808) hancce proposuerat thesem: „Tyrtaei carmina, Platonis Theages, Euripidis Supplices non his auctoribus sunt tribuendi.“ Quam quidem de Tyrtaei carminibus sententiam accuratius explicuit et tractavit in dissertatione supra laudata. Et primum quidem provocat Eunomia distichum (fragm. I.) cuius argumentum his verbis expressit: *Nos simul cum Heraclidis Iovis auguria sequutis in Peloponnesum descendimus.* Haec autem putat inter Spartanos dici non posse a poeta peregrino, sive Atticus sive Milesius ille fuerit, sed dici tantum posse a poeta indigena, cuius genus ab illis Doriensibus, Heraclidarum sociis, derivaretur. Talia autem bene dicere potuit poeta, quem supra Spartanorum civem factum esse demonstravimus; sed audi Thierschium p. 600.: „Nec quidquam, inquit, efficias, si Tyrtaeum in civitatem Spartanorum receptum esse statuas. Nam ne civis quidem factus proavos suos, utpote peregrinos, cum Doriensibus fundere et Heraclidis socios addere potuisset. Haec si vera sunt, omnis illa de Tyrtaeo narratio cadit, et carmina, quae Tyrtaeo tribuuntur, non Spartaee solum, sed etiam Spartanorum ingenio nata esse evictum est.“ — Ingens sane conclusio, cui tamen, ut vera prodiret, ingentia praemittenda erant argumenta, quae aegre desiderantur. Ac ne illud quidem verum est, quod Thierschius negavit Tyrtaeum

Dorienses suos quoque proavos dicere potuisse, id quod non solum potuit, sed etiam debuit inde ab eo tempore quo ipse Spartanorum civis factus erat. Accedit etiam, quod Tyrtaeum non suo potius, quam civium suorum nomine res a maioribus gestas enarrantem ponamus necesse est. Sed fac etiam interpretationem a nobis propositam fallacem esse iudicandam, nonne aliud patet effugium idque multo tutius, quam quod Thierschius arripuit, ita quidem, ut Tyrtaeum, Aphidnis in Laconia sitis oriundum, indigenam fuisse sumamus. Deinde Thierschius alteram Eunomia^e excitat locum, ubi poeta Theopompum Spartanorum celebrat regem eumque designat *ἡμέτερον βασιλῆα*, *nostrum regem*, eadem ratione accipiendum, qua modo Dorienses Tyrtaei proavos illustravimus, ab illo tamen ita in suam rem conversum, ut contendat, etiamsi sumas Spartanos Tyrtaeum post adventum in ipso bello civitate donasse, nullo tamen modo Messenae captae gloriam ad maiores suos referre potuisse. Quid multa? Tyrtaeus, Spartanorum civis factus, inde ab hoc temporis momento eosdem iam habuit maiores, quos etiam cives sui, atque in carminibus publice recitandis eorum, quorum stirpe ipse erat profectus, proavorum memoriam penitus obliterare debuit.

Sed alia quoque argumenta in promptu sunt Thierschio, ea tamen identidem omni iusto fundamento destituta. Et primum quidem, si uno tempore nata essent Tyrtaei carmina, mirum hoc esse censet, quod non ad bellum, cui composita essent, respicerent et ne levissimum quidem hostium, contra quos tunc temporis depugnaretur, indicium continerent. Fieri enim, inquit, non potest, quin flagrante bello et instantibus periculis in carminibus coevis et in medio veluti armorum tumultu natis, hostium, regionum, pugnarum insignium vel casuum vel facinorum aliqua saltem indicatio emineat, utcunque levem eam et velut sponte natam tibi fingere velis. Horum autem nihil haec carmina ostendunt,

contra omnia, ex quibus aut hortamenta virtutis petuntur, aut ab ignavia deterretur; omnibus et temporibus et bellis accommodari possunt, hostes autem, de quibus loquitur poeta, eodem modo Tegeatas, Argivos, Persas, alios tibi fingere possis ac Messenios, finitimos atque consanguineos. — Huic argumentationi primum licet responderi multa, ut supra expositum est, in Tyrtaei elegiis inesse, praecipue in prima, quae ad poetae, Lacorum et Messeniorum rationes luculenter respiciant; deinde in fragmentis, a Thierschio et in hac quoque editione ad Eunomiam quidem at sine certo scriptorum veterum testimonio relatis, accuratissimam prioris belli cum Messeniis gesti mentionem fieri, ita ut hoc etiam argumentum fragile atque lubricum esse appareat. Accedit denique, quod Lycurgus et Stobaeus eas potius elegias delegisse putandi sunt, quae omnino virtutis hortamenta complectantur, quam eas, in quibus accuratior extiterit descriptio temporum, hostium, regionum ceterarumque rerum maxime insignium, quod in brevioribus quibusdam fragmentis factum esse patet. Corruit igitur conclusio haecce: quia Tyrtaei quae feruntur Hypothecae nullius certi belli, hostis, temporis indicium contineant, non certo alicui bello neque contra hostes certos scriptas esse; neque igitur Tyrtaei esse posse, cuius omnis adversus Messenios bello eorum cum Lacedaemoniis secundo opera constiterit, sed eo consilio debere esse compositas, ut omnibus omnium temporum bellis atque periculis aptae essent. —

Huic subiunxit alterum argumentum, quod in eo potissimum versatur, ut docere studeat, si per longam aut unius carminis aut plurium carminum seriem idem argumentum repeti in eoque tractando easdem sententias aut magna ex parte iterari videas, idemque tertio et quarto fieri, modo verbis variatis, modo iisdem distichis adhibitis, certum esse et exploratum. Sicut igitur eodem argumento abusus est Franckius, ut multa Tyrtaei

disticha in rhapsodorum officinam vel pistrinam detruderet, ita Thierschius diversos sibi finxit poetas, quibus exigua unius vatis fragmenta assignaret. Nemo autem, qui horum carminum originem atque finem accuratius perpenderit, neque subtiliori logico quem dicunt examini subiecerit, in iis deprehendet sententias otiosas, frigidas, ieiunas atque inanes, immo omnia flagrantissimi vigoris et candidissimae prudentiae esse plena.

Denique horum carminum auctores in ipsis illis Spartanis, qui in iis decantandis laborassent, investigandos esse Thierschius (p. 644.) arbitratur. Hoc idem fere significat, ac si quis hodie Gleimii, Theodori Körneri, Stegemanni aliorumque carmina bellicosa a militibus profecta esse dicat, qui duce Friderico magno aut contra Napoleontis exercitum castra moverunt. Neque Thierschium difficultas coniecturae effugisse videtur, quippe qui in extrema commentatione ipse quaerat, quid Tyrtaei nomini fiat, diuturno remotae antiquitatis cultu veluti sancito, cuius gloria iam Platoni de Legibus lib. I. p. 629 B. et si Plutarcho fides in Vitae Cleomenis init. p. 805. B. Leonidae regi quoque celebrata fuerit. Respondet ipse Tyrtaei nomen, diuturna saeculorum reverentia cultum, esse mansurum, ut Hesiodi, Homeri, Orphei, quanquam nec quae de eo referantur certa sint, nec quae fecisse perhibeatur recte ei tribuantur. Sed Tyrtaei nomen, utpote temporis iam historico assignandum, non licet confundere vel comparare cum Hesiodo, Homero, Orpheo similibusque, quorum nomina vel in collectivis sunt numeranda vel ad remotissimam saltem atque mythicam Graecae antiquitatis memoriam referenda.

Hactenus mihi videor de Tyrtaei carminibus elegiacis quid sentirem potuisse dicere; si qua praeterea sint accuratius indaganda, iis quidem eo magis supersedere mihi liceat, quo copiosius virorum doctorum opiniones examinare et partim comprobare partim refutare conatus sum. Progrediamur ideo ad Tyrtaei *ἐμψυχητά*

μέλη, anapaestico metro composita, quae quidem haud raro cum poematis elegiacis confusa singulares errores procreaverunt.²⁴⁾ Iam vero haec carmina anapaestica ἐμβατήρια sunt nuncupata, quae ab omni Spartanorum exercitu in aciem incedente canebantur, ut numerosum in armis facerent motum. Praeterea, quoniam a militibus armatis cantabantur, appellata sunt etiam ἐνόπλια, Athenaeo referente: Πολεμικοὶ δ' εἰσὶν οἱ Λάκωνες, ὧν καὶ οἱ υἱοὶ τὰ ἐμβατήρια μέλη ἀναλαμβάνουσιν, ἕπερ καὶ ἐνόπλια καλεῖται. καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Λάκωνες ἐν τοῖς πολέμοις τὰ Τυρταίου ποιήματα ἀπομνημονεύοντες ἔρῳθμον κίνεσιν ποιοῦνται.²⁵⁾ Haec autem ἔρῳθμος κινήσις facta est tibiis accinentibus, quibus vocis modulationem adiuvasse videntur, Plutarcho ἐμβατηρίους ῥυθμούς memorante, οἷς ἐχρῶντο πρὸς τὸν αὐλὸν ἐπάγοντες τοῖς πολεμίοις.²⁶⁾ Iam vero hos ἐμβατηρίους ῥυθμούς anapaestico metro fuisse inclusos apparet ex testimonio Ciceronis Tusc. II, 16. respicientis *ad militiam Spartiatarum, quorum procedit mora ad tibiam, nec adhibetur ulla sine anapaestis pedibus adhortatio.*

Ex veterum scriptorum locis, quos passim laudavimus, manifestum est Spartanos etiam post Tyrtaei aetatem in pugnam properantes ἐμβατήρια μέλη decantasse. Sic Thucydides V, 69. Λακεδαιμόνιοι δέ, inquit, καθ' ἐκάστους τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσι αὐτοῖς, ὧν ἡπίσταντο τὴν παρακλήσεσιν τῆς μνήμης ἀγα-

24) Vide Klotzii dissertationem de Tyrtaeo p. 160 sqq. Böttiger in Wielandii Museo Attico I. p. 336. Quem refutavit Manso in Sparta Vol. I. P. 2. p. 171. Franck. Callin. p. 131. sq.

25) Athen. XIV. p. 630. F. Müllerus Dor. II. p. 334. insuper laudat vocabulum ἐπιβατήριον, quod tamen quo loco eandem significationem habeat atque ἐμβατήριον non indicavit.

26) Plutarch. Lycurg. c. 21. Id. institut. Lac. c. 16. Καὶ οἱ ἐμβατηριοὶ δὲ ῥυθμοὶ παρορμητικοὶ πρὸς ἀνδρείαν καὶ θαρσυλεύτητα καὶ ὑπερφρόνησιν θανάτου, οἷς ἐχρῶντο ἐν τε χοροῖς καὶ πρὸς αὐλὸν ἐπάγοντες τοῖς πολεμίοις. Thucyd. V, 70. Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστῶτων [χωροῦντες]. Cf. Valer. Max. II, 6. Mülleri Dor. II. p. 334. not. 2.

τοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο· ubi Scholiasta: νόμους πολεμικοὺς λέγει τὰ ἄσματα, ἅπερ ἦδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι· ἦν δὲ προτρεπτικά· ἐκάλουν δὲ ἐμβατήρια. Sed eadem carmina iam ante Tyrtaeum a Lacedaemoniis fuisse usurpata docet eorum appellatio Καστόρειον, quippe quae ad Tyndaridas, perpetuos Spartanorum duces, referenda sit.²⁷⁾ Attamen Tyrtaei ἐμβατήρια posteriore quidem aetate omnium maxime celebrata esse videntur, ita ut eorum metrum κατ' ἐξοχὴν *Messeniacum* diceretur,²⁸⁾ id est, ut recte acceperunt Manso atque Franckius, in bello Messeniaco a Lacedaemoniis usurpatum.²⁹⁾

Iam fragmentum τῶν Δακωνικῶν ἐμβατηρίων servavit Dio Chrysostomus T. I. p. 92, ipse autem non laudat illius auctorem, sed Scholiasta monet haec παρακλητικὰ esse ἐκ τῶν Τυρταίου, quocum consentit Ioannes Tzetza Chil. I, 26, 692 sqq.

Τυρταῖος Δάκων στρατηγὸς καὶ ποιητὴς ὑπῆρχεν, προτρεπτικὰ πρὸς πόλεμον γράψας ἁσμάτων μέλη, ἅπερ, ἦδον οἱ Δάκωνες ἐν συμβολαῖς πολέμων, πυρρῶχιον ὀρχοῦμενοι τοῖς νόμοις τοῦ Λυκούργου, ὡς Δίων ὁ Χρυσόστομος οὕτω που γράφει λέγων·
 „Ἄγετ', ὦ Σπάρτας εὐάνδρου κοῦροι πατέρων,
 λαῖα μὲν ἴτην προβάλλεσθε, δόρυ δ' εὐτόλμως βάλλουτες,

μὴ φείδεσθε ζωᾶς· οὐ γὰρ πάτριον τῇ Σπάρτῃ.

Quaquam per se intelligitur non omnia Tyrtaei μέλη ἐμβατήρια uno eodemque anapaestico metro fuisse

27) V. Mülleri Dor. II. p. 335. sq. cf. Boeckh, de Metris Pindari p. 276. Dissenii Commentar. in Pindar. Pyth. II, 69. p. 193. ed. Goth.

28) Mar. Victorin. Art. Gramm. lib. II. p. 2522. ed. Putsch. „Cuius mensurae est hoc quoque metrum, quod *Messeniacum* appellatur, et est, ut supra, Trimetrum catalecticum in syllaba: verum eo distat, quod anapaestis praecedentibus et spondeis sequentibus habet factas coniugationes et postremam syllabam brevem. Idem et *embaterion* dicitur, quod est proprium carmen Lacedaemoniorum. Id in praellis ad incentivum virium per tibiae canunt, incedentes ad pedem, ante ipsum pugnae initium.“

29) Mansonis Sparta Vol. I. P. 2. p. 169. Franck. Callin. p. 133.

composita, tamen insuper accedit Marii Victorini testimonium, quem paullo ante memorantem vidimus trimetrum anapaesticum catalecticum in syllabam. Iam Hephæstio Enchirid. p. 46. speciminis gratia laudat versum anapaesticum tetrametrum catalecticum in syllabam, qui fortasse Tyrtaeo assignari possit. Quum enim magna inter hunc versum et alterum illud fragmentum paroemiæ (quod identidem a Dione non tribuitur Tyrtaeo, sed simpliciter tantum ad *Λακωνικὰ ἐμβατήρια* refertur) intercedat similitudo, probabile saltem esse videtur hunc quoque versum incerti poetae a Tyrtaeo olim Lacedæmoniis fuisse relictum. Sed certi et explorati super hac re statuere licet nihil.

Iam vero sicut Tyrtaeo reddere connisi sumus versum, qui fortasse re vera ei reddendus est, ita eundem poetam Thierschius (p. 647) priori etiam fragmento private studuit. Et recte quidem statuit non omnia ista *μέλη πολεμιστήρια* talibus anapaestis, quales exhibeat fragmentum modo laudatum, fuisse composita. „Quis enim, inquit, idem metrum lyricum ferat per quinque libros continuatum, inprimis fracta illa specie, quam paroemiæ prae se ferunt? Non igitur dubium, quin quinque illa carminum lyricorum volumina diversis metrorum generibus constiterint.“ Concedimus diversitatem metri anapaestici, negamus diversa metrorum genera in univsum, propterea quod nusquam memoriae proditum est carmina *ἐμβατήρια* sive *ἐνόπλια* alio atque anapaestico metro fuisse composita. Neque, ut supra iam ostendimus, satis liquet, utrum quinque illis libris a Suida commemoratis sola *μέλη πολεμιστήρια*, an omnia Tyrtaei poemata fuerint distributa. Itaque Thierschio nec possumus largiri istam ipsam metrorum varietatem ac novitatem (quæ an forte tunc temporis iam fuerit vetustas licet dubitare) monstrare non illi aëvo, quo Tyrtaeus vixerit, posse haec carmina assignari, quod vix Archilochi *ἐπῶδός* et carminum lyricorum primordia vidisset. Atqui illos reapse iam viderat, et iuxta illos

alia quoque carminum genera aspicere potuit. Neque in metro anapaestico, quippe quod exhibeat pedes dactylicos inversos, tanta est artis varietas, quantam nimiam esse credideris toto fere saeculo post Olympiadum initia, quo quidem tempore metrum dactylicum atque iambicum iam pridem ad summum perfectionis fastigium pervenerat.

Praeter carmina elegiaca et anapaestica, armatorum incessui imprimis accommodata, Tyrtaeum, quem omnino iuvenibus rite instituendis insignem operam dedisse constat, triplicem chorum in rem publicam Lacedaemoniorum induxisse auctor est Pollux Onomast. IV, 107. *Τριχορίαν δὲ Τυρταῖος ἔστησε, τρεῖς Λακίωνων χορούς, καθ' ἡλικίαν ἐκάστην, παῖδας, ἄνδρας, γέροντας.* Iam vero Plutarchus hanc *τριχορίαν* ad Lycurgum referre perhibetur,³⁰⁾ quamvis hoc ipse disertis verbis nusquam expresserit; nimirum in vita Lycurgi omnino de Spartanorum institutis poeticis loquitur, neque separatim Lycurgo auctori tribuit, quae his verbis continentur: *Τριῶν γὰρ χορῶν κατὰ τὰς τρεῖς ἡλικίας συνισταμένων ἐν ταῖς ἑορταῖς, ὁ μὲν τῶν γερόντων ἀρχόμενος ἦδεν·*

Ἄμμες πόκ' ἤμες ἄλκιμοι νεανῖαι.

ὁ δὲ τῶν ἀκμαζόντων ἀμειβόμενος ἔλεγεν·

Ἄμμες δὲ γ' εἰμέες· αἰ δὲ λῆς, πεῖραν λάβε.

ὁ δὲ τρίτος ὁ τῶν παίδων·

Ἄμμες δὲ γ' ἐσσόμεσθα πολλῶν κἀθρόνες.³¹⁾

Sed ponamus etiam triplicem illum chorum a Lycurgo primum institutum esse, id quod fortasse iam antea factum erat, id tamen laudis tribuendum est Tyrtaeo, ut eum *τριχορίαν* praecipue excoluisse et novis carminibus adornasse sumas, nisi forte Pollucem aut eius auctorem commenticiam quandam fabellam finxisse opineris.

30) Fabricii Bibl. Graec. T. 1. p. 739. ed. Harles.

31) Plutarch. Lycurg. c. 21. Idem institut. Lao. c. 15. *Περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν* c. 15. neque Lycurgum neque alium quempiam auctorem nominat. Plutarchum excerpisse videtur Schol. ad Platonis Leges p. 449. sq. ed. Bekker. cf. Mülleri Dor. II. p. 330.

ΤΡΡΤΑΙΟΤ

ΕΛΕΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΙΣΤΩΝ

Τ Α Σ Ω Ζ Ο Μ Ε Ν Α.

ΕΥΝΟΜΙΑΣ.

1.

Strabo VIII, 4, 10.

Καὶ γὰρ εἶναί φησιν ἐκεῖθεν ἐν τῇ ἐλεγείᾳ, ἣν ἐπιγράφουσιν
Εὐνομίαν·

Αὐτὸς γὰρ Κρονίων, καλλιστεφάνου πόσις Ἥρης,

Ζεὺς Ἡρακλείδαις τήνδε δέδωκε πόλιν,

οἷσιν ἅμα προλιπόντες Ἐρινεὸν ἠνεμόεντα

εὐρεῖαν Πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα.

Vs. 1. 2. Hoc distichum Franckius p. 145 sqq. temere de sede sua movere conatus, praemisit fragmento 7. quod incipit a verbis: Ἄλλ' Ἡρακλῆος γὰρ ἀνικήτου γένος ἐστέ κ. τ. λ. Et profecto, nisi iocari videatur Franckius, ineptus paene atque absurdus habendus sit, quippe qui contra certissimum Strabonis testimonium Tyrtaeum sibi finxerit suo ingenio suisque hariolationibus convenientem. Cf. Mülleri Dor. I. p. 47. Accedit, quod utrumque distichum a Strabone servatum tam arcte secum cohaeret, ut sine vi ac vehementia divelli nequeat, quemadmodum acute demonstravit Matthiaeus diss. I. p. 231. cf. Thierschii diss. p. 596.

V. 1. Κρονίων, notatu digna est mensura huius nominis, quippe quae apud Homerum ita comparata sit, ut penultima in nominativo et genitivo produci, in ceteris casibus corripri soleat.

V. 2. τήνδε πόλιν, i. e. Λακεδαίμονα, quae quidem urbs una cum universa regione ipsam includente in imperium ditionemque Heraclidarum ceciderat, sive regum, qui ab Eurysthene atque Procle stirpem deduxerunt. V. Mülleri Dor. I. p. 47. Thiersch. p. 596. sq.

Selber Kronion fürwahr, der Gemahl der be-
 kränzeten Here,
 Zeus hat Heracles Geschlecht diesen Bezirk
 zugetheilt,
 Welchem gesellt wir verliessen Erineos luftige
 Höhen
 Und in das Inselgefilde kamen des Pelops
 hinab.

Vs. 3. οἷσιν ἄμα, i. e. Ἡρακλείδαις, qui quidem utpote Achaei Argis eieci una cum Doriensibus in Peloponnesum redierunt: qua de re contra Müllerum acutissime disputavit Thierschius p. 598 sqq.

V. 4. Ἐρινεόν, unam ex quatuor urbibus Doricis, Τετράπολιν conficientibus, ad Oetam montem et Chepissum fluvium positam. Commode igitur, ut Thierschius ait p. 598. pro tota Tetrapoli Dorica Erineus, utpote pars pro toto, potuit commemorari. Strabo IX, 4, 10. Τοῖς δὲ Λοκροῖς τοῖς μὲν ἑσπερίοις συνεχεῖς εἰσὶν Αἰτωλοὶ, τοῖς δὲ Ἐπικνημιδίοις Αἰνιᾶνες οἱ τὴν Οἴτην ἔχοντες καὶ μέσοι Δωριεῖς. οὗτοι μὲν οὖν εἰσὶν οἱ τὴν Τετράπολιν οἰκήσαντες, ἣν φασιν εἶναι μητρόπολιν τῶν ἀπάντων Δωριέων· πόλεις δ' ἔσχον Ἐρινεόν, Βοῖον, Πίνδον, Κυτίνεον· ὑπέρεκειται δ' ἡ Πίνδος τοῦ Ἐρινεοῦ· παραρρεῖ δ' αὐτὴν ὁ μῶνυμος ποταμὸς, ἐμβάλλων εἰς τὸν Κηφισὸν οὐ πολὺ τῆς Λιλαίας ἄνωθεν. — ἐντεῦθεν ὁρμηθεῖσι τοῖς Ἡρακλείδαις ἐπῆρξεν ἡ εἰς Πελοπόννησον κἀθόδος. Quae quidem verba extrema aptissime quadrant in Tyrtaei distichum. cf. X, 4, 6. Mülleri Dor. I, p. 36. Thiersch. p. 597 sq. Sic igitur Tyr-

taei locus a Strabone male intellectus ex ipsius Strabonis narrationibus optime explicatur. Hic enim Tyrtaeum ipsum Erineo in Peloponnesum descendisse neque aliam ob causam, nisi quod Tyrtaeus primam personam pluralis admisit ἀφικόμεθα, ita ut semet quoque ipsum includere videretur eorum numero, qui Erineo in Peloponnesum profecti essent. Hinc interpretes quidam temere concluderunt *Erineum* intelligendum esse Atticae pagum. Iam primum nemo aliunde demonstrabit *Erincum* Atticae, quem ferunt, pagum fuisse, neque intelligitur, quomodo Tyrtaeus una cum Heraclidis ex Attica in Peloponnesum descendere potuerit. Intelligendus est procul dubio notissimus ille Heraclidarum in Peloponnesum descensus, cui neque Tyrtaeus ipse neque eius maiores proprie dicti (siquidem Attici fuerunt) interesse potuerunt. Neque tamen se re vera interfuisse distinctis verbis pronuntiat. Nimirum: *Erineo*, inquit, *amissa una cum Heraclidis pervenimus in Peloponnesum: i. e. maiores nostri eo pervenerunt.* Suam vero includit personam, quia civium Spartanorum numero adscriptus erat, veluti etiam fragm. 3. Ἡμετέρῳ βασιλῆϊ, θεοῖσι φίλῳ Θεοπόμπῳ, quo quidem rege Messenia primum capta erat. Similiter Mimnermus fragm. XII.

Ἡμεῖς δ' αἰπὸν Πύλον Νηλῆιον ἄστν λιπόντες
ἡμερτῆν Ἀσίην νησὶν ἀφικόμεθα.

Intelligit autem maiores, qui diu ante Mimnermi aetatem post Heraclidarum recessum ex Peloponneso in Asiam minorem migraverant. V. ad Mimnerm. p. 5. sq. Mülleri Dor. I. p. 47. Atque in hunc modum sagaciter primus interpretatus est Brunckius ad Analecta III. p. 8, qui Strabonem debili argumento hinc concludere iudicans, Tyrtaeum nec Atheniensem fuisse nec Athenis accitum: „Non enim, inquit, suo nomine aut de se loquitur, sed de toto, cui praefectus erat, Lacedaemoniorum exercitu: *nos qui bellum gerimus, omnes cum Herculis posteris in Peloponnesum venimus.* Ipse se Lacedaemoniis accenset et a toto, cuius pars erat, non se diversum facit.“ Et sic corruunt etiam, quae Franckius in hunc

locum commentatus est, Ἐρινεὸν littera initiali maiuscula recte quidem scribi apud Strabonem, sed ipsum Tyrtaeum haud dubie *caprificum* intellexisse, imitatum Homer. II. χ. 145. οἱ δὲ παρὰ σκοπιῆν καὶ ἔρινεὸν ἠνεμόεντα κ. τ. λ. Unde statim novam sibi fingit narratiunculam: „Convenerant igitur Tyrtaei comites in Attica ad caprificum quandam, atque inde fuerant in Peloponnesum profecti.“ Nec denique opus esse videtur Hermanni coniectura in Diariis Lips. a. 1821. p. 1379. proposita, qui anachronismum sublaturus coniecit οἷσιν, ἀποπρολιπόντες κ. τ. λ. Intelligit enim Tyrtaeus omnes gentes Doricas, qui una cum Heraclidis, illarum ducibus, in Peloponnesum descenderunt. — Haec iam erant scripta, quum legimus ingeniosam Thierschii expositionem p. 602. „Etsi enim concedamus Πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα de solo Tyrtaeo intelligi, concedamus etiam, eum Erineo Attico, quidquid id fuerit, profectum esse, licet multiplex de Tyrtaeo fama eius rei nullam mentionem faciat, quid facias Heraclidis, cum quibus se dicit in Peloponnesum venisse? Num tibi fingas, Spartanorum reges cum liberis et tota Heraclidarum prosapia Erineum progressos, ut deducerent poetam claudum et male sanae mentis? Nondum, quantum scio, inventus est, qui tale quid comminisceretur. Sed aliam fabulam non multo saniozem composuerunt. Nam Tyrtaeo, cum Lacedaemoniis dux belli mitteretur, socios et itineris comites creant. Hic edicunt, ut Erineum conveniant. Parent illi imperio. Adsunt ad praedictum diem. Adest et Tyrtaeus et cum his in Peloponnesum descendit. — Nondum tamen recto talo narratio incedit. Nam οἷσιν ἅμα cum Heraclidis vel sic cohaeret.“ —

Plutarch. Lycurg. c. 6. Ὑστερον μέντοι τῶν πολλῶν ἀφαιρέσει καὶ προσθήσει τὰς γνώμας [τοῦ Ἀνκούργου] διαστρεφόντων καὶ παραβιάζομένων, Πολύδωρος καὶ Θεόπομος οἱ βασιλεῖς τάδε τῇ ῥήτρᾳ παρενέγραψαν· Αἱ δὲ σχολιὰν ὁ δᾶμος ἔλοιτο, τοὺς πρεσβυγενέας καὶ ἀρχαγέτας ἀποστατήρας ἤμεν. τοῦτ' ἔστι μὴ κυροῦν, ἀλλ' ὅπως ἀφίστασθαι καὶ διαλύειν τὸν δῆμον, ὡς

2.

Φοίβου ἀκούσαντες Πυθωνόθεν οἴκαδ' ἔνεικαν
μαντείας τε θεοῦ καὶ τελέεντ' ἔπεα·

ἐκτρέποντα καὶ μεταποιοῦντα τὴν γνώμην παρὰ τὸ βέλτιστον.
ἔπεισαν δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν πόλιν, ὡς τοῦ θεοῦ ταῦτα προσ-
τάσσοντος, ὡς πού Τυρταῖος ἐπιμένηται διὰ τούτων·

Φοίβου ἀκούσαντες Πυθωνόθεν οἴκαδ' ἔνει-
καν

μαντείας τε θεοῦ καὶ τελέεντ' ἔπεα,
ἄρχειν μὲν βουλῆς θεοτιμήτους βασιλῆας,
οἷσι μέλει Σπάρτας ἡμερόεσσα πόλις,
πρεσβύτας τε γέροντας, ἔπειτα δὲ δημότας
ἄνδρας,

εὐθείαις ῥήτραις ἀνταπαμειβομένους.

In eadem haec disticha aliis insuper aucta nuper
in lucem prolata sunt ab Angelo Maio in Scriptorum
veterum nova collectione Vol. II. p. 3. repetita a Lud. Din-
dorfio in Diodori Bibliothecae historicae Excerptis Vaticanis,
Lipsiae 1828. p. 3. Ὅτι ὁ αὐτὸς Λυκοῦργος ἤνεγκε χρη-
σμὸν ἐκ Δελφῶν περὶ τῆς φιλαργυρίας τὸν ἐν παροιμίας
μέρει μνημονεύομενον·

ἂ φιλοχρηματία Σπάρταν ἔλοι, ἄλλο δὲ οὐ-
δέν.

δὴ γὰρ ἀργυρότοξος ἄναξ ἐκάεργος Ἀπόλ-
λων

χρυσοκόμης ἔχρη πόνος ἐξ ἀδύτου,
ἄρχειν μὲν βουλῇ θεοτιμήτους βασιλῆας,
οἷσι μέλει Σπάρτης ἡμερόεσσα πόλις,
πρεσβυγενεῖς δὲ γέροντας, ἔπειτα δὲ δημό-
τας ἄνδρας,
εὐθείην ῥήτρας ἀνταπαμειβομένους,

2.

Als sie den Phöbos vernommen, da brachten von
 Python herabwärts
 Heim sie des Gottes Bescheid und den ge-
 heiligten Spruch;

μυθεῖσθαι δὲ τὰ καλὰ καὶ ἔρδειν πάντα δίκαια,
 μηδέ τι ἐπιβουλεύειν τῇδε πόλει,
 δήμον τε πλήθει νίκην καὶ κάρτος ἔπεσθαι.
 Φοῖβος γὰρ περὶ τῶν ᾧδ' ἀπέφηνε πόλει.

Primo iam obtutu neminem fugit a Diodori Epitomatore duas narrationes easdemque inter se diversas in unam esse consarcinatas: ipse nimirum Diodorus primum versum Lycurgo oraculum editum fuisse narrasse videtur, cui epitomator temere adiunxit disticha, quae Diodorus haud dubie eodem retulerat, quo etiam Plutarchus: Quaquam idem Plutarchus instituit Lac. c. 41. hunc quoque versiculum non Lycurgo, sed Alcameni et Theopompo regibus oraculum editum fuisse tradit. Quaeritur ideo, quid in hac quoque re peccaverit epitomator. — Neque tamen omnino primum versum Dorica dialecto conceptum cum sequentibus, qui epicae vel Ionicae dialecto propius accedant uno tempore, ut aiunt, fluere posse, id quidem luculenter ostendit et ratio sermonis et sententiarum contextus. Iam vero quum Plutarchus partem illorum distichorum assignaverit Tyrtaeo, in quem optime quadrant, nihil impedit, quominus Tyrtaei reliquias hoc novo thesauro locupletemus, et disticha ab utroque scriptore servata in eum ordinem redigamus, quem proposuimus.

Vs. 1. Vulgaris olim lectio fuit *Πυθωνόθεν οἱ τάδε νικῶν*, ex codice A. emendata. *Πυθωνόθεν* derivandum a forma *Πυθών*, *Πυθῶνος*, pro consueta *Πυθῶθεν*, deducenda a *Πυθώ*, *Πυδοῦς*, i. q. *Delphi*. cf. Pindar. Pyth. V, 141. Etiam apud Homerum urbs, quae postea nomen nacta est *Delphorum* vel regio circa Delphos sita gaudet nomine *Πυθοῦς* sive *Πυθῶνος*. *Iliad.* ι, 404 sq.

δη γὰρ ἀργυρότοξος ἀναξ ἐκάεργος Ἀπόλλων
 χρυσοκόμης ἔχρη πίνος ἐξ ἀδύτου,
 5 ἄρχειν μὲν βουλῆς θεοτιμήτους βασιλῆας,
 οἷσι μέλει Σπάρτης ἰμερόεσσα πόλις,
 πρεσβυγενεῖς δὲ γέροντας, ἔπειτα δὲ δημότας
 ἄνδρας,
 εὐθείην ῥήτρην ἀνταπαμειβομένους,

οὐδ' ὄσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἔργει,
 Φοῖβου Ἀπόλλωνος, Πυθοῖ ἐνι πετρήεσση.

cf. β, 519. ubi forma Πυθῶνα. Odyss. θ, 79 sq.

ὡς γὰρ οἱ χρείων μυθήσατο Φοῖβος Ἀπόλλων
 Πυθοῖ ἐν ἠγαθέη, ὅθ' ὑπέρβη λάϊνον οὐδὸν

χρησόμενος. — cf. Odyss. λ', 581. Tibullus II, 3, 27.

utrumque nomen coniunctum exhibet hoc modo:

Delos ubi nunc, Phoebæ, tua est, ubi Delphica Pytho?

Vs. 3. 4. Possit quidem offendere hoc distichum a
 Plutarcho omissum; sed hoc temere factum esse videtur.
 Neque enim satis cohaeret versus 5 cum versu 2, ita ut
 iunctura quadam opus sit, qualis apparet in disticho nuper
 demum reperto. —

δὴ γὰρ eodem modo coniunctum, quo videmus apud
 Homer. II, ο, 488. δὴ γὰρ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν κ. τ. λ. Odyss.
 α, 194. νῦν δ' ἦλθον· δὴ γὰρ μιν ἔφαντ' ἐπιδήμιον εἶναι.
 cf. Thierschii Gramm. Gr. §. 302.

Vs. 4. sq. Similem structuram admisit Hermesianax
 5, 89 sq.

οἶφ δ' ἐχλίηνεν ὄν ἔξοχον ἔχρη Ἀπόλλων
 ἀνθρώπων εἶναι Σωκράτη ἐν σοφίῃ
 Κύπρις μηνίουσα κ. τ. λ.

Denn es erwiedert Apollon, der Herrscher mit
silbernem Bogen,
Treffend und goldumlockt, aus dem gewei-
heten Hain:

Herrschen im Rathschluss sollen die götterbe-
gnadeten Fürsten,
Denen die reizende Stadt Sparta zur Pflege
vertraut,
Die ehrwürdigen Alten und dann die gemeind-
lichen Männer,
Wenn sie mit gradem Beschluss bieder ent-
gegenen dem Rath.

Vs. 5. *βουλῆς*, quod dependet a verbo ἄρχειν, recepimus ex Plutarcho pro corrupto *βουλῆ* apud Diodor.

Vs. 6. Quum Tyrtaeus in carminibus elegiacis ubique indulserit formis epicis primae declinationis, nemo dubitabit Diodori lectionem *Σπάρτης* in ordinem recipere pro Plutarchi *Σπάρτας*. — *ἰμερόεσσα*, ita apud Plutarch. cuius vice apud Diodorum perperam scribitur *ἰχερόεσσα*.

Vs. 7. *πρεσβυγενεῖς δὲ γέροντας*, ita Diodorus, quam quidem lectionem longe praestare Plutarchea *πρεσβύτας τε γέροντας*, nemo est qui infitietur. Primum enim *πρεσβυγενέας* a Plutarcho etiam commemoratos esse videmus in clausula, quam Polydorus et Theopompus legi Lycurgeae addiderunt, eamque a Tyrtaeo spectatam; deinde particula *δέ* praecedentem habet particulam *μέν* versu 5., cui respondeat; *τε* autem prorsus otiosum. — *Πρεσβυγενεῖς γέροντας* poeta pleonastice dixit, ita tamen ut in voce *πρεσβυγενής* insit notio *verecundiae*; intelligit autem Spartanorum *γερονσίαν*. v. Plutarch. Lycurg. c. 5. Mansonis Sparta I, 1. p. 95. sqq. Mülleri Dor. II, p. 91. sqq.

Vs. 8. *εὐθείην ῥήτρην*, ita facili opera emendavimus Diodori lectionem *εὐθείην ῥήτρας*. Apud Plutarch. *εὐθείαις ῥήτραις*, quod minus placet, utpote minus sincerum atque simplex. *Εὐθείην ῥήτρην ἀπαμειβεσθαι*, *rectam sententiam*

μυθεῖσθαι τε τὰ καλά καὶ ἔρδειν πάντα δίκαια,

10 μηδὲ τι βουλευεῖν τῆδε πόλει [σκολιόν.]

referre, i. e. integra, haud obscura suffragia ferre. Similiter μῆτιν, χάριν ἀμείβεσθαι, et apud Demosthen. Philipp. I, 30. γνώμας ἐπιχειροποιεῖν, i. e. de diversis rogationibus suffragia ferre. Εὐθείην ῥήτρην Tyrtaeus opponit σκολιᾷ, quam ne sequeretur populus Polydorus et Theopompus reges praecaverant hacce clausula: Αἰ δὲ σκολιᾷν ὁ δᾶμος ἔλοιτο, τοὺς πρεσβυγενέας καὶ ἀρχαγέτας ἀποστατήρας ἤμεν. Iam vero Tyrtaeus una cum clausula ipsius quoque legis a Lycurgo latae argumentum distichis inlusit, quemadmodum apparet ex Plutarchi Lycurg. c. 6. init. Οὕτω δὲ περὶ ταύτην ἐσπούδασε τὴν ἀρχὴν ὁ Λυκοῦργος, ὥστε μαντείαν ἐν Δελφῶν κομίσαι περὶ αὐτῆς, ἣν ῥήτραν καλοῦσιν. ἔχει δὲ οὕτως: — γερουσίαν σὺν ἀρχαγέταις καταστήσαντα ὥρας ἕξ ὥρας ἀπελλάζειν μεταξὺ Βαβύκας τε καὶ Κνακίωνος, οὕτως εὐσφάττειν τε καὶ ἀφίστασθαι: δᾶμια δὲ κυρία ἤμεν καὶ κράτος. cf. Mülleri Dor. II. p. 85. Quanquam κατ' ἐξοχὴν Lycurgi leges dictae sunt ῥήτραι, hinc tamen minime sequitur alias quoque leges eodem nomine non posse gaudere, imprimis apud Lacedaemonios. Vocabulum ῥήτρα enim, quod derivandum a verbo ῥέω, ἔρω, proprie significat dictum sive pactum, deinde usurpatur de oraculi dictis sive vaticiniis; et quoniam Lycurgi leges, utpote a Deo Delphico sancitas, oraculorum similes habebantur, idem nomen sibi vindicarunt. Si igitur ad primitivam vocis significationem respexeris, nihil sane prohibebit, quominus Tyrtaeum ponamus εὐθείην ῥήτρην dicere voluisse dictum sive sententiam directam, distinctam, non obliquam (σκολιᾷν) sive obscuram. Itaque sensus est hic: Populum oportet suffragia haud obscura referre, si lex quaedam a regibus atque Senatu rogata est; i. e. rogationem aut accipere aut detrectare. cf. Mülleri

Reden das Schöne beständig und thun nichts
als das Gerechte,
Und nie krummes Gesetz sinnen und ra-
then der Stadt;

Dor. II. p. 86. 541. — Franckius dativum *εὐθείαις ῥήτραις*, a Plutarcho exhibitum, non accepit pro instrumentali quem dicunt, sed pro dativo, qui dependeret a verbo *ἀνταπαμειβομένους*, neque hac interpretatione contentus audacissimum idemque levissimum emendandi periculum fecit, *γνώμαις* pro *ῥήτραις* in ordinem recipiens, propterea quod in clausula supra laudata facillime potuisset aliquis ad *σκολιὰν* assumere *ῥήτραν* ex iis, quae apud Plutarchum proxima essent: *τῇ ῥήτρᾳ παρενέγραψαν*. Quod si quis fecisset, non mirum esse, si idem sibi visus esset emendasse Tyrtaeum, quum scriberet *εὐθείαις ῥήτραις*. Sed quid multa? Hariolationes nempe nunquam fiunt emendationes; nec sane emendare fas est, si quid ex duplici antiquitatis fonte profectum facillime licet explicare. — Denique observandum est singularem interpretandi viam ingressum esse Schaeferum in novissima Plutarchi editione Teubneriana: *Sua sibi quique jura ita servant, ut aequilibrium inter omnes oriatur*: quod tamen ingenue fateor, assequi non possum.

Vs. 9. *μυθεῖσθαι τε*, ita scribendum esse suadet Dindorfius pro Codicis lectione *μυθεῖσθαι δέ*, quoniam particula *δέ* non habet, quo referatur, *τε* autem una eum particula *καί* optime connectit verba *μυθεῖσθαι* atque *ἔρδειν* sibi invicem opposita, et *dicere* et *agere*.

Vs. 10. Hic versus mutilate legitur in Codice: *μηδέτι ἐπιβουλεύειν τῇδε πόλει*, quibus vestigiis insistens Dindorfius versum integrum restituere conatus est huncce:

μηδ' ἐπιβουλεύειν τῇδε πόλει τι κακόν,
et eum quidem sensui prorsus accommodatum, quanquam aliis coniecturis aditum minime praeclusit. En igitur novum reponendi periculum:

μηδέ τι βουλεύειν τῇδε πόλει σκολιόν,

δήμου τε πλήθει νίκην καὶ κάρτος ἔπεσθαι

Φοῖβος γὰρ περὶ τῶν ᾧδ' ἀπέφηνε πόλει.

3.

Ἡμετέρῳ βασιλῆι, θεοῖσι φίλῳ Θεοπόμπῳ,

quo quidem versu Tyrtaeus respexerit clausulam supra memoratam. Sensus: *Cives ne suadeant obliquum sive obscurum sive dolosum quidquam huic urbi.* Ita Homer. II, π, 387. sq.

οἱ βίη ἐν ἀγορῇ σκολιάς κρίνωσι θέμιστας,
ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.

Ubi scholiasta: οἱ κακῶς κρίνοντες σκολιάς ποιήσουσι τὰς θέμιστας. — σκολιάς, ἀδίκους, ἀπὸ τοῦ εὐθέος καὶ ὀρθοῦ παρατετραμμένας ἐπὶ τὸ ἀδικον, ὃ ἐστὶ στρεβλός. Hesiod. *Wg.* 251. sqq.

ἔγγυς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔοντες
ἀθάνατοι φράζονται, ὅσοι σκολιῆσι δίκησιν
ἀλλήλους τρίβουσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.
cf. 221. sqq. 260. 264. Etiam Solo *γ'*, 38. εὐθύνη δὲ δίκης
σκολιάς. Theognis 535. sq. οὐποτε δουλειή κεφαλῆ ἰθεῖα
πέφυκεν, ἀλλ' αἰεὶ σκολιή.

Ad fragm. 3. Nexum huius et praecedentis fragmenti sagaciter constituit Thierschius p. 615. hoc modo: „Idem ille rex, cui datum erat ab Apolline, ut patrias leges stabiliret, bello quoque, quo patres nostri atterebantur, finem imposuit.“

Vs. 1. 2. extant apud Pausaniam IV, 6, 2. Οὗτος δὲ ὁ Θεόπομπος ἦν καὶ ὁ πέρας ἐπιθεὶς τῷ πολέμῳ· μαρτυρεῖ δέ μοι καὶ τὰ ἐλεγεία τῶν Τυρταίου λέγοντα: Ἡμετέρῳ κ.τ.λ. Versus 3. apud Scholiastam ad Platon. Legg. p. 448. ad Alcibiad. I. p. 388. ed. Bekker. quem quidem versum Buttmanus ad Platon. Alcib. I. p. 151. ed. 3. primus suscipit.

Dann wird der Volksmacht Sieg und jegliche
Stärke erfolgen:
Denn es verkündete so hierüber Phöbos
der Stadt.

3.

Unserem Könige einst, der Unsterblichen Freund
Theopompos,

tus est adhaesisse disticho, quod a Pausania servatum est. Idem rectissime scripsit ἀγαθὴν, cuius vice in utroque Platonis loco perperam legitur ἀγαθόν, quod ad Μεσσήνην referri nequit.

Franckium versu 1. caesura trochaica in pede quarto ita offendit, ut pro θεοῖσι φ. reponeret θεοῖς τε φ. Sed ipse laudavit Theognidis versum Tyrtaei simillimum 881.

οὔρεος ἐν βήσσησι, θεοῖσι φίλος Θεότιμος, quem identidem temere emendare conatus est. Legitima autem utriusque versus caesura est κατὰ τρίτον τροχαῖον post βασιλῆι et post βήσσησι, quam flagitat etiam interpunctio vel sententiarum contextus. Sed audacior etiam in hoc fragmento versatur Franckius p. 172. 295. quippe qui Theopompo adiungendum esse opinetur collegam imperii Polydorum, adeoque ita scribendum:

Πολυδώρῳ

ἡμετέρῳ βασιλῆι, θεοῖς τε φίλῳ Θεοπόμπῳ.

„Omisit Polydori nomen alterumque versum paullulum immutavit ipse fortasse Pausanias, qui quidem de solo loquitur Theopompo, neque omnino affert Tyrtaei versus, nisi ut hunc regem bello Messeniaco priori finem imposuisse ostendat. Sed Tyrtaeus, si voluit Lacedaemonios ad obedientiam regibus illis praestandam impellere, ne potuit quidem, si quid video, alterum sine altero commemorare.“ Primum obedientiam sibi finxit Franckius regibus praestandam, cuius Tyrtaeus ipse nullam omnino h. l. mentionem facit; deinde quid proprie voluerit Tyrtaeus his versibus, prorsus obscurum est, neque ex nexu sententiarum apparet, quoniam referendi sint

ὄν διὰ Μεσσήνην εἶλομεν εὐρύχορον,
 Μεσσήνην, ἀγαθὴν μὲν ἀροῦν, ἀγαθὴν δὲ φυ-
 τεύειν.

4.

Strabo VI, 3, 3. Μεσσήνη δὲ ἐάλαι, πολεμηθεῖσα
 ἑννεακαίδεκα ἔτη, καθάπερ καὶ Τυρταῖός φησιν·

Ἄμφ' αὐτὴν δ' ἐμάχοντ' ἑννέα καὶ δέκ' ἔτη,
 νωλεμέως, αἰεὶ ταλασίφρονα θυμὸν ἔχοντες,

αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες.

dativi βασιλῆι κ. τ. λ. Sed hoc etiam falsum, quod nomen Πολυδώρω posuit in extremo pentametro, cuius terminationi nequaquam convenit. Tyrtaeus de nulla alia re loquitur, nisi de priori bello Messeniaco, in quo excelluit potissimum Theopompus rex: sed eius collega Polydorus huc omnino non pertinet. — Etiam Müllerus Dor. I. p. 146 et Thierschius p. 614. tacite improbant Franckii audaciam.

Vs. 2. ὄν διὰ, ita scribendum. Franckius, ut solet, curiositatis studiosus anastropham admisit, ὄν δία, quam ne posse quidem locum habere in praepositionibus ἀμφί, ἀντί, διά atque ἀνά docent Grammatici. — εἶλομεν vulg. ἔλομεν, quod metro repugnat, Cod. Mosc.

Vs. 3. Ad hunc versum respicit etiam Strabo VIII, 5, 6. qui ex Euripis versiculo Heraclidas Messeniae dominos proponens:

Ἀρετὴν ἐχούσης μείζον', ἢ λόγῳ φράσαι,
 haec deinde adiungit: οἷαν καὶ ὁ Τυρταῖος φράζει. Etiam πλοῖνα ἔργα Messeniae tribuit Tyrtaeus 4, 4.

Ad fragm. 4. De his distichis disputavit Müllerus Dor. I. p. 145. — Versum 1—3 servavit etiam Pausanias IV, 15, 1.

Der des Messenischen Lands weiten Bezirk
 uns gewann,
 Welches vortrefflich zu pflügen, vortrefflich auch
 Bäume zu pflanzen.

4.

Neunzehn Jahre hindurch kämpften sie
 wacker darum,
 Ununterbrochen, und stets ausdauernden Muth
 sich bewahrend,
 Die vollkündig des Speers unsere Väter
 gezeugt.

Vs. 1. Ἄμφ' αὐτήν, ita legitur in omnibus Pausaniae libris, ita ut αὐτήν referatur ad Μεσσήνην, cuius Strabo in praecedentibus mentionem fecit, atque ἐμάχοντ' ad Lacedaemonios sive πατέρων ἡμετέρων πατέρες. Apud Strabonem vero legitur ἄμφω τῶδ' ἐμάχοντ' vulg. ἄμφω τῶδε μάχονται Codd. Par. 1. Med. 1. 2. Eton. Mosc. quorum altera lectio metro repugnat, altera minus convenit totius loci sententiae. Nimirum ἄμφω τῶδε iam essent Lacedaemonii et Messenii; sed πατέρες ἡμετέρων ad solos Lacedaemonios spectare possunt, non ad utrosque.

ἐννέα και δέκ', separatim scripsimus ex Pausaniae Cod. Mosc. vulgo coniunctim ἐννεακαίδεκ'.

Vs. 2. νωλεμέως pertinet ad praecedens ἐμάχοντο, αἰεὶ ad sequens ἔχοντες.

Vs. 3. αἰχμηταί, ita apud Pausan. omnes et apud Strabon. plerique libri; αἰχμητὰς contra Med. 1. 2. Esc. Mosc. quod ineptissimum. Huc respicit etiam Strabo VIII, 4, 10. Τὴν μὲν οὖν κατάκτησιν αὐτῶν [Μεσσηνίων] φησὶ Τυρταῖος ἐν τοῖς ποιήμασι κατὰ τοὺς τῶν πατέρων πατέρας γενέσθαι.

εἰκοστῷ δ' οἱ μὲν κατὰ πύονα ἔργα λιπόντες
φεῦγον Ἰθαμαίων ἐκ μεγάλων ὀρέων.

5.

Pausanias IV, 14, 13. Τιμωρία δέ, ἃς ὕβριζον [οἱ Λακεδαιμόνιοι] ἐς τοὺς Μεσσηνίους, Τυρταίῳ πεποιημένα εἰσὶν·
ὥσπερ ὄνοι μεγάλοις ἀχθεσι τείρομενοι,

δεσποσύνοισι φέροντες ἀναγκαίης ὑπο λυγρῆς

ἡμισυ πᾶν, ὅσον καρπὸν ἄρουρα φέρει.
ὅτι δὲ καὶ συμπεπθεῖν ἔκειτο αὐτοῖς ἀνάγκη, δεδήλωκεν ἐν τῷδε·

δεσπότης οἰμῶζοντες, ὁμῶς ἄλοχοί τε καὶ αὐτοί,

εὐτέ τιν' οὐλομένη Μοῖρα κίχοι θανάτου.

Vs. 4. 5. Hoc distichum redit apud Pausan. IV, 13, 4. — Particula δ' omittitur in Strabonis Codd. Par. 1. Med. 1. 2. Esc. οἱ μὲν, sc. Messenii.

Ad fragm. 5. Pausanias in praecedentibus horum distichorum argumentum accuratius explicat: Τα δὲ ἐς αὐτοὺς Μεσσηνίους παρὰ Λακεδαιμονίων ἔσχεν οὕτως. πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἐπάγουσιν ὄρκον, μήτε ἀποστῆναι ποτε ἀπ' αὐτῶν, μήτε ἄλλο ἐργάσασθαι νεώτερον μηδέν. δεύτερον δὲ φόρον μὲν οὐδένα ἐπέταξαν εἰρημένον, τῶν δὲ γεωργομένων τροφῶν σφίσι ἀποφέρειν ἐς Σπάρτην πάντα ἡμίσεια. προϊήρητο δὲ καὶ ἐπὶ τὰς ἐκφορὰς τῶν βασιλέων καὶ ἄλλων τῶν ἐν τέλει καὶ ἄνδρας ἐκ τῆς Μεσσηνίας καὶ τὰς γυναῖκας ἐν ἐσθῆτι ἤκειν μελαίνῃ· καὶ τοῖς παραβῆσιν ἐπέκειτο ποινή. —

Vs. 2. δεσποσύνοισι sc. Λακεδαιμονίοις. δεσπότης pro δεσπότης. v. Bekkeri Anecd. p. 89. — ὑπο scribendum pro vulg. ὑπὸ, propter Anastropham.

Aber im zwanzigsten dann die gesegneten Flu-
ren verlassend,
Flüchteten jene herab hoch von Ithomes
Gebirg.

5.

Gleichwie die Esel vom Druck mächtiger
Lasten gebeugt,
Bringen sie ihren Gebietern ob schmähhch er-
duldetem Zwange
Alles zur Hälfte, so viel trägt an Getraide
das Feld.

Ihre Gebieter bejammernd, die Gattinnen gleich-
wie sie selber,
Wann das verwünschte Geschick einen zum
Tode entrafit.

Vs. 3. ἤμισυ πᾶν, ὅσων κ. τ. λ. ita correxit Kuhnius, quod vulgo legitur ἤμισυ πάνθ' ὅσων. Structura illa frequentissima pro ἤμισυ πᾶν καρποῦ, ὅσον ἄρουρα φέρει. Id quod Pausanias dicit τῶν γεωργομένων τροφῶν πάντα ἡμίσεια. Sensus est igitur: *Messenis onus impositum erat, ut omnem sive plenam (i. e. nihil minus quam) dimidiam frugum partem Spartam deportarent.*

Vs. 5. De more regum Laconicorum sepeliendorum vide Herodot. VI, 58. — De coniunctione εὔτε cum optativo posita in re saepius repetita v. Thiersch. Act. Monac. I. p. 214.

Τ Π Ο Θ Η Κ Ω Ν.

6.

Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα
 ἄνδρ' ἀγαθόν, περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον·

Ἐπίμετρον.

ad fragm. 5.

Aelius Aristides Vol. II. p. 40. sq. ed. Dindorf. Τί δέ,
 inquit, ὁ τῶν παρθένων ἐπαινήτης τε καὶ σύμβουλος λέγει
 ὁ Λακεδαιμόνιος ποιητής;

Πολλὰ λέγειν ὄνυμ' ἀνδρὶ, γυναικὶ δὲ πᾶσι
 χαρῆναι.

πολλὰ, φησὶν, ὁ ἀνὴρ λεγέτω. γυνὴ δὲ οἷς ἂν ἀκούσῃ χαι-
 ρέτω. Hunc versum hexametrum Fabricius in Indice Ari-
 stidis et Harlesius in illius Bibliotheca Graeca Vol. I. p. 739.
 Tyrtaeo, vindicare ad eiusque Eunomiam referre voluerunt.
 Sed frustra. Possit quidem Tyrtaeus κατ' ἐξοχὴν vocari
 ὁ Λακεδαιμόνιος ποιητής, minime vero ὁ τῶν Παρθένων
 ἐπαινήτης, quae quidem designatio optime convenit *Alcmanis*
Partheniis, cui iure meritoque fragmentum reddidit Wel-
 ckerus p. 30. Accedit Scholiastae auctoritas, ad verba ὁ
 Λακ. ποιητής annotantis: ὁ Ἀλκμάν.

Scriptimus hexametrum, qualem emendavit Welckerus,
 ita ut exponere liceat: *Multa dicere gloria est viro, mu-*
lieri autem multis rebus gaudere, sc. tacenti: id quod sua
 etiam interpretatione expressit Aristides. In libris pro λέγειν
 reperitur λέγων. ὄνυμ', forma Dorica pro ὄνομα, nomen,
 sive honor, gloria.

Deinde πᾶσι χαρῆα Θ. πάση χασῆ χαρῆα Μ. πάση
 χαρῆα Iunt. πάση χαρῆα Iebb. πάση χαρῆα L. unde Her-
 mannus et Dindorfus elicuerunt Πασιχάρῆα, nomen pro-
 prium, quod quomodo explicandum sit fateor me nondum
 assequutum esse.

6.

Ruhmvoll traun ist der Tod in den vordersten
Reihen des Treffens,
Wenn fürs heimische Land kämpfend der
Tapfere sinkt;

Ad. frag. 6. Lycurg. orat. in Leocrat. c. 28. p. 212. sqq. Reisk. Καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες περὶ τοῦτον [Τυρταῖον] οὕτω σφόδρα ἐσπουδάκασιν, ὥστε νόμον ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐκστρατευόμενοι ἴωσι, καλεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκητὴν ἀκουσομένους Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας, νομίζοντες οὕτως ἂν αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνήσκειν. χρήσιμον δ' ἐστὶ καὶ τούτων ἀκοῦσαι τῶν ἐλεγείων, ἵν' ἐπίστησθε, οἷα ποιῶντες εὐδοκίμουν παρ' ἐκείνοις. Τεθνάμεναι κ. τ. λ.

Vs. 1. γὰρ i. e. γε ἄρ sive ἄρα, habet vim intentivam atque exhortativam, ita ut respondeat fere Germanico ja. Itaque in medio relinquitur, utrum hoc versu integra orta sit elegia, an disticha quaedam illum praecesserint, ad quae referatur particula γὰρ, qualis aptissime convenit poetae bellico, cives suos ad virtutem exhortanti et quasi in mediam rem abripienti. — ἐπὶ προμάχοισι, ita Codices ad unum omnes, idem praene quod versu 21. μετὰ προμάχοισι πεσόντα. v. 30. ἐν προμάχοισι πεσών, ex quibus locis nequaquam sequitur hic contra auctoritatem librorum MSS. legendum esse ἐνὶ προμάχοισι, quod voluit Franckius, cui nescio quam ob rem astipulatus est Bekkerus acerrimus alioquin Codicum lectionis vindex, non Heinrichius, ut par est. Coraës autem, qui in textum recepit ἐπὶ προ., tamen in annotationibus: Εἶσιν, inquit, οἱ γραπτέον εἶναι, ἐνὶ προμάχοισι, οὐκ ἀπιθανῶς ὑπενόησαν.

— Vs. 2. Pro περὶ ἧ in Codd. A. B. legitur περὶ τῆ ἐαυτοῦ, quod merum est genuinae lectionis glossema.

τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πύονας
 ἀγρούς
 πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνηρότατον,

5 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
 παιδί τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.

ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσθεται, οὓς κεν ἴκηται
 χρημοσύνη τ' εἰκων καὶ στυγερῆ πενή,

αἰσχύνει τε γένος, κατὰ δ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,

10 πᾶσα δ' ἀτιμίη καὶ κακότης ἔπεται.

V. 3. τὴν δ' αὐτοῦ, ita Cod. Rehdigeranus et ed. Aldina, tacite assentiente Hermanno ad Viger. p. 932. pro vulg. τὴν δ' αὐτοῦ, quod Franckius sine iustis rationibus mutavit in ἦν δ' αὐτοῦ. cf. Pinzger. ad Lycurg. h. l.

Vs. 4. Ad hunc Tyrtaei locum respexisse Dinarchum in initio orationis optime perspexit Osannus, auctore Dionysio Hal. T. II. p. 119. ed. Sylburg. Πάντων ἔστιν ἀναρότατον κ. τ. λ. Ita scribendum pro ἀναρώτατον, quod etiam apud Tyrtaeum exhibent A. B. et pr. L. ἀναρότατον P. unde restituendum ἀνηρότατον.

Vs. 7. ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι, ita in omnibus Bekkeri Codd. praeter A. pr. m. qui, ut pleraeque edd. omittit μὲν cf. Thiersch. Act. Monac. I. p. 214. sq. II. p. 268. sq. Hermann. ad Viger. p. 932. Passovii Symbolae crit. p. 29. sq. Quoniam codicum lectio prorsus sana est, supervacaneum videtur varias virorum doctorum coniecturas enumerare. — Comma post ἴκηται delendum Heinrichio auctore, quoniam

Aber entfernt von der eigenen Stadt und den
 lachenden Fluren
 Bettelnd zu ziehen dahin, das ist der drü-
 ckendste Gram,
 Schweifend umher mit der Mutter zumal und
 dem greisen Erzeuger,
 Lallenden Kindern dazu und mit dem jun-
 gen Gemahl.
 Denn als ein Feind wird er gelten Jedwedem, zu
 welchem er hinkommt,
 Von Drangsalen gebeugt und von entsetz-
 licher Noth,
 Und er beschimpft das Geschlecht und befleckt
 die erhabene Bildung,
 Ihm folgt jeglicher Hohn, jede Verworfen-
 heit nach.

verba, quae sequuntur, spectant ad sententiam relativam,
 non ad μετέσσειται.

Vs. 8. sq. Hunc locum ante oculos habuisse videtur
 Theognis 388. sqq.

τολμᾷ δ' οὐκ ἐθέλων αἴσχρα πολλὰ φέρειν,
 χρησιμοσύνη εἰκων, ἣ δὴ κακὰ πολλὰ διδάσκει.
 ψεύδεά τ' ἔξαπάτας τ' οὐλομένας τ' ἔριδας.

Sed iam antea Homerus Od. ξ, 156.

ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος ὁμῶς Ἄϊδαο πύλησιν
 γίγνεται, ὃς πενήτη εἰκων ἀπατήλια βάζει.

Vs. 9. Pro αἰσχύνει L. P. habent αἰσχύνη.

V. 10. Codd. ἀτιμία, quod emendandum ἀτιμή, ab
 editoribus miro modo perturbatum. Ignominia est enim,
 quae subsequitur virum patria expulsum. Itaque Franckius,
 qui falso statuit Klotzium primum coniecisse ἀτιμία, parum
 vere assensit Scaligeri aliorumque coniecturae ἀθυμία.

εἶθ' οὕτως ἀνδρός τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ὥρη
γίγνεται, οὐδ' αἰδῶς εἰσοπίσω τελέθει.

Θυμῶ γῆς περὶ τῆςδε μαχώμεθα καὶ περὶ παίδων

Vs. 11. εἶθ' οὕτως, Codd. omnes, quam quidem lectionem contra Thierschii coniecturam in Actis Monac. I. p. 215. propositam, εἰ δ' ἄγει' οὖν, bene defendit Hermannus ad Viger. p. 933. sq. Tyrtaei verba ita explicans: *qui relicta patria mendicus peregrinos adit, non solum odio est iis, ad quos accedit, sed etiam genti suae sibi que ipsi opprobrium affert, omnique conficitur infortunio: tumque sane hoc modo nemo curat aut respicit circumerrantem.* Eandem lectionem retinuerunt etiam Heinrichius et Bekkerus. Thierschius autem etiam nunc Act. Monac. III. p. 622. sq. verba εἶθ' οὕτως non poetae, sed oratoris (*Lycurgi* scilicet, non *Stobaei*, quem falso nominat Vol. I. p. 216.) esse statuit, qui pluribus, quae post πᾶσα ἀτιμὴ καὶ κακότης ἔπεται in exemplari suo sequuta essent, omissis, ad ea, quae argumento suo congrua essent, properet et sic pergat: εἶθ' οὕτως, nempe λέγει ὁ Τυρταῖος, aut simile aliquid. Sed hoc nimis lubricum. — Singularem viam ingressus est Franckius, qui dedit εἰ δ' οὕτως, ita ut apodosis incipiat inde a versu 13. non inepte quidem, sed minus vere, quum librorum lectio nihil in se habeat, quod reapse offendat. Nimirum quod ille movet ἀσύνδετον, id quidem ab oratione magis incitata quam pedestri parum abhorret; augeri contra eo sententiarum gravitatem atque pondus bene observavit Matthiae, quum ea, quae cum indignatione antea dicta sint, in hanc quasi summam erumpant. — Extremo versu Bekkeri Codd. omnes praebent ὥρη, quanquam sententia ipsa flagitat ὥρη, leni spiritu scribendum, i. e. φροντίς, ἐπιμέλεια, Harpocrate et Hesychio interpretibus; unde profectum est Latinum cura et verbum ὀλιγορεῖν, i. e. ὀλίγην ὥραν ἔχειν.

So wird keinerlei Achtung fürwahr dem um-
streifenden Manne
Blühen und nimmer hinfort Schaam bei den
Menschen ihm sein.
Muthvoll wollen wir streitend für dieses Gebiet
und die Kinder

ξσ
Vs. 12. οὐτ' ὀπίσω A. B. P. οὐτ' ὀπίσω L. οὐδ' ἐς τ'
ὀπίσω Z. Verum iam reposuerunt priores editores εἰςοπίσω,
quibus suffragantur Heinrichius et Bekkerus. — Pro vulgato
οὐτ' e Cod. Rehdig. dedimus οὐδ', quod idem praetulit
Bekkerus. — τελέθει, τέλος A. B. τελ. P.

Vs. 13—16. Utrumque hoc distichum Franckius exi-
stimat ita additum a rhapsodo nescio quo, ut omitteret antiqui
poetae distichum, coniunctum hodie cum rhapsodi mutatione.
Et prius quidem distichum putat adumbratum esse e verbis
Tyrtaei aliquanto gravioribus: μηδὲ φιλοψυχεῖτ'. Quum
autem Isocratis verba in Archidamo p. 137. ed. Steph. αἱ
γὰρ ἐπιφάνειαι καὶ λαμπρότητες οὐκ ἐκ τῆς ἡσυχίας, ἀλλ'
ἐκ τῶν ἀγώνων γίνεσθαι φιλοῦσιν· ὧν ἡμᾶς ὀρέγεσθαι προς-
ήκει, μήτε τῶν σωμάτων μήτε τῆς ψυχῆς μήτε τῶν ἄλλων
ὧν ἔχομεν μηδεὶς φειδομένους. ex isto Tyrtaei loco mani-
festa imitatione expressa sint, interpolationem vel Isocrate
antiquiorem assumit Franckius. Sed quis talia pro com-
pertis habebit? Iam primum adumbratio, quam suspicatus
est Franckius, eodem iure ab ipso Tyrtaeo quo ab interpo-
latore profecta esse potest; deinde ne verum est quidem
verba μηδὲ φιλοψυχεῖτ' maioris esse ponderis quam ψυχέων
φειδόμενοι, nisi forte Franckium unicum harum rerum iu-
dicem constitueris. Sed alia etiam caussa est, ut Matthiaei
verbis utamur, cur Franckio illi versus interpolati videan-
tur: „quis ferat, inquit, molestum illud ἀλλὰ — μηδὲ, bis
deinceps positum duobus in distichis?“ Hospes sit in anti-
quorum libris oportet, qui eiusmodi repetitionibus offendatur.
cf. Mülleri Dor. I. p. 141.

Vs. 13. pro τῆσδε Z. habet τῆσγε, et pro μάχωμεθα

Sinken dahin, niemals feig um das Leben
 besorgt;
 Nein mit Beharrlichkeit streitet, ihr Jünglinge,
 neben einander,
 Keiner gedenke zuerst schändlicher Flucht
 noch der Furcht;
 Sondern erregt hochsinnig und kräftig den Muth
 in der Brust euch,
 Liebet das Leben auch nicht, wenn mit den
 Männern ihr kämpft;
 Aber den älteren Mann, dem nicht mehr rührig
 die Kniee,
 Lasst nie fliehend zurück, ihn den ergraue-
 ten Greis.

νέω δέ τε πάντ' ἐπέοικεν,
 Ἀρηικταμένω, δεδαϊγμένω ὄξει χαλκῷ,
 κείσθαι· πάντα δὲ καλὰ θανόντι περ, ὅ,τι φανίη·
 ἀλλ' ὅτε δὴ πολίον τε κάρη πολίον τε γένειον,
 αἰδῶ τ' αἰσχύνωσι κίνες κταμένοιο γέροντος
 τοῦτο δὴ οἴκτιστον πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν.

Epitheton, quod Tyrtæus *genubus* attribuit, Homerus *Il. v, 61.*
membris: γυῖα δ' ἔθρηκεν ἑλαφρῶ κ. τ. λ. Sed Homeri quo-
 que aetate maximum corporis robur homines in *genubus*
 positum putasse apparet ex loquutione *θεῶν ἐν γούνασι κεί-*
ται, atque γούνατα λύειν, i. q. interficere.

V. 20. *γεραιούς*, ita scribendum ex Cod. Z. pro *γηραι-*
ούς, quod est in A. B. L. P. neque Homericum est, quan-
 quam prior illa forma saepius obvia. Ceterum notatu dignum
 mediam huius vocabuli syllabam hoc loco corripì, quippe
 quae omnino anceps habenda sit. V. Jacobs in *Monum.*
Acad. Monac. 1809. p. 62. Seidler de versu dochm. p. 101.—
 Singularis etiam structura est: *τοὺς δὲ παλαιοτέρους — μὴ*
καταλείποντες φεύγετε τοὺς γεραιούς, illa procul dubio
ἀνακολούθως explicanda.

αἰσχρὸν γὰρ δη τοῦτο μετὰ προμάχοισι πεσόντα
 κείσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,
 ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιὸν τε γένειον,
 θυμὸν ἀποπνεύοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
 25 αἱματόεντ' αἰδοῖα φίλαις ἐνὶ χερσὶν ἔχοντα
 (αἰσχρὰ τὰ γ' ὀφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν
 ἰδεῖν)
 καὶ χροῖα γυμνωθέντα· νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,

Vs. 21. γὰρ, A. B. μὲν γὰρ, deinde vs. 22. B. πρόσθεν pro πρόσθε.

Vs. 25. φίλαις ἐνὶ χερσὶν, ita Osannum sequentes dedimus ex Codd. B. et Rehdig. qui exhibent scripturam compendiosam φίλ' ἐνὶ χ. Ceteri φίλαις ἐν χερσὶν, quod vulgo in editionibus reperitur.

Vs. 26. τὰ γ' i. e. τὰ αἰδοῖα αἰσχρὰ ἔστιν κ. τ. λ. Quum autem extremo versu non positus sit pluralis, qui respondeat praecedenti αἰσχρὰ, sed singularis νεμεσητόν, Reiskius coniecit νεμεσητ' ἐνιδεῖν, quae tamen coniectura vix necessaria est, praesertim quum ante omnia docendum fuerit formam compositam ἐνιδεῖν etiam usitatam fuisse. Itaque Franckio scribendum videtur νεμεσητὰ ἰδεῖν, hiatus Homericus, Tyrtaei memoria non amplius a digamma, sed ab Homeri imitatione repetendo. Sed nihil est in librorum lectione, quod re vera offendant. Explica: τὰ αἰδοῖα αἰσχρὰ ἔστιν ὀφθαλμοῖς, καὶ νεμεσητόν ἔστιν ἰδεῖν τὰ αἰδοῖα, ita ut dativus ὀφθαλμοῖς atque infinitivus ἰδεῖν sibi respondeant.

Vs. 27. νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν, quam quidem omnium librorum lectionem cur Thierschius in Act. Monac. I. p. 216. II. p. 269. III. p. 621. eumque sequutus Heinrichus etiam

Denn Schmach bringt es fürwahr, wenn unter
den Streitern gefallen
Vorn vor dem jüngeren Volk liegt der be-
jahrtere Mann,
Welchem die Scheitel sich weiss und das Barthaar
grau schon gefärbt hat,
Wie er den kräftigen Muth haucht in dem
Staube heraus,
Wie er die blutige Schaam mit den eigenen Hän-
den bedeckt hält
(Schmachvoll wahrlich und herzureissend den
Augen zu schaun!)
Und wie entblösst ihm der Leib; doch dem Jüng-
linge ziemet sich alles,

mutare voluerint in νέω δέ τε πάντ' ἐπ. vix perspicere po-
tueris. Nimirum ex loco Homericō II. γ, 71. νέω δέ τε
πάντ' ἐπέοικεν, minime sequitur Tyrtaeum eodem numero uti
oportuisse; neque variatio numeri, quum sequatur singularis
ἔχῃ, tantum in se continet offensionis, ut iustam coniciendi
ansam suppeditet. Neque soloecam esse orationem, pro-
pterea quod, quum praecessisset νέοισι δέ πάντ' ἐπέοικεν,
sequeretur ἔχῃ sine pronomine τις, dilucide demonstravit
Hermannus ad Viger. p. 934. Tantum abest, inquit, ut
soloeca sit, ut sit usitatissima. Euripides in Supplicibus 452.

ἢ παρθενεύειν παῖδας ἐν δόμοις καλῶς,
τερπνὰς τυράννοις ἡδονάς, ὅταν θέλῃ.

Plura vide apud Heindorfium ad Plat. Gorg. p. 105. (p. 96.
ed. Bultm.) Protag. p. 499. — Sed possit etiam, quod pro-
posuerunt Pinzgerus atque Coraës, ἄνθος pro subiecto ha-
beri, a quo dependeat verbum ἔχῃ, sc. τοὺς νέους. Quan-
quam altera ratio eam quoque ob causam probabilior vide-
tur, quia adiectiva, quae sequuntur, θῆητός, ἐρατός κ. τ. λ.
pro subiecti appositione iudicanda sunt. Similiter Theognis
1007. sq. ὄφρα τις ἤβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχων καὶ φρεσὶν
ἔσθλὰ νοῆ.

ὄφρ' ἐρατῆς ἤβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχη,
 ἀνδράσι μὲν θηητὸς ἰδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξίν
 30 ζῶος ἐών, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών.
 ἀλλὰ τις εὖ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
 στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὀδοῦσι δακῶν.

Vs. 28. ὄφρ' ἐρατῆς, ita clarissime scriptum in Cod. Rehdig. referente Passovio Sched. crit. p. 30. eodemque oculis exponente in Specimine IV. pro vulgata lectione ὄφρ' ἄρα τῆς, ex qua Valckenarius Diatrib. Euripid. p. 293. B. et Hermannus ad Viger. iam elicuerant id, quod hodie codicis auctoritate stabilitum est. Consentiant etiam Codd. A. B. L. P. qui sola litterarum transpositione exhibent ἀρετῆς. Exemplum huic simillimum exstat apud Mimnerm. 12, 3. p. 44 Nihilominus Thierschius Act. Monac. III. p. 621. pertinaciter retinet id, quod olim defenderat, ἄρα τῆς.

Vs. 29. sq. Eandem fere sententiam expresserat etiam Callin. I, 18 sq.

λαῶν γὰρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ἀνδρὸς
 θνητῶν, ζῶων δ' ἄξιος ἡμιθέων.

θηητὸς ἰδεῖν, sed libri omnes habent θνητοῖσιν, quod Osannus ita defendere studet, ut minime in θνητοῖσιν loci corruptelam versari suspicetur, sed in alia quavis voce, quum formulam ἄνδρες θνητοί, quae non ita frequens sit, librariorum sapientiae deberi posse veri non sit simile. Attamen ne levissimum quidem perspicio corruptelae vestigium, in ceteris huius versus vocabulis positum, quippe quae ad unum omnia prae se ferant germanitatis indicium. Sed quod bene intellexit Osannus, rarissimam esse formulam ἄνδρες θνητοί, id sane hanc vocem suspectam reddit. Itaque probabilis videtur sagacissima Reiskii coniectura, θηητὸς legentis

Weil noch das heitere Loos reizender Ju-
gend ihm blüht;
Denn preiswürdig den Männern zu schaun, lieb-
reizend den Frauen,
Ist er im Leben, und schön fiel er im Vor-
dergefecht.
Harre denn wohl ausschreitend ein jeglicher,
beide die Füße
Fest auf die Erde gestemmt, Zähn' in die
Lippe gedrückt!

pro *Ἰννητοῖσιν*, illa quidem Brunckio, Heinrichio, Bekkero aliisque accepta. Sed cur Brunckius mox pro Codicum lectione, *ἔρατός δὲ*, scripserit *ἔρατός τε*, minus apertum est. Desunt saltem idoneae rationes. Nimirum notione, *ἀνδράσι Ἰννητός*, *viris conspicuus*, atque *ἔρατός γυναιξί*, *mulieribus amabilis*, sibi opponuntur.

Vs. 31. sq. Idem distichum in medio sententiarum decursu reperitur apud eundem Tyrtaeum 7, 21. sq. quam ob rem Brunckius extrema hac elegia omnino missum fecit eumque sequutus Franckius p. 153. cui adscriptum videtur fuisse in margine ad verba *μὴ φεύγετε* v. 20. quum alibi vix potuerit librarius hanc sibi sententiam annotare. Sed quid laboramus de doctrina marginali, minus vera quam arguta! Equidem minime perspicio, cur non Tyrtaeus vel poeta qualiscunque sententiam, loco cuidam aptissimam, eandem repetere potuerit altero loco, ubi eadem in auditorum animis spectare atque efficere sibi proposuerit. Et tantum quidem abest, ut huius distichi argumentum sententiarum tenori adversetur, ut tanquam perorationem continere videatur, qua poeta elegiae suae quasi fastigium imponat.

Vs. 31. *εὔ διαβάς*, loquutio de milite aut gladiatore firmiter, diductis, divaricatis cruribus stante. Homer. II. μ, 457. sq. *στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰών, καὶ ῥηισάμενός βάλε μέσσης, εὔ διαβάς, ἵνα μὴ οἱ ἀφανρότερον βέλος εἶη.*

cf. Causaubon. ad Theophrasti Char. p. 54. ed. Lips.

Vs. 32. *χεῖλος ὁδοῦσι δακῶν*, quae quidem loquutio

7.

Ἄλλ', Ἡρακλῆος γὰρ ἀνικῆτου γένος ἐστέ,
 θαρσεῖτ', οὐπω Ζεὺς ἀνχένα λοξὸν ἔχει.
 μηδ' ἀνδρῶν πληθὺν δειμαίνετε, μηδὲ φοβεῖσθε,
 ἰθὺς δ' εἰς προμάχους ἀσπίδ' ἀνήρ ἔχέτω,
 ἐχθρὰν μὲν ψυχὴν θέμενος, θανάτου δὲ μελαι-
 νας
 κῆρας ὑπ' ἀνγαῖσιν ἠελίοιο φίλας.

denotat hoc loco vehementiam, qua quis adversus hostem progreditur, sicut apud Homer. *Odyss. a*, 381. similis formula procorum iracundiam designat: οἱ δ' ἄρα πάντες ὁδᾶξ ἐν χεῖλεσι φύντες.

Ad fragm. 7. Extat in Stobaei Florileg. L. 7. p. 352, et inscribitur *Τυρταίου* in Cod. A. Trinc.

Vs. 1. sq. Commata posuimus post Ἄλλ' atque ἐστέ, ita ut coniungenda sint haec verba: Ἄλλὰ θαρσεῖτε, et sententia caussalis, Ἡρακλῆος γὰρ ἀνικῆτου γένος ἐστέ, pro parenthetica habenda. cf. Schaeferi Melet. p. 76. Matthiae Gramm. Gr. §. 615. p. 1242. Ἄλλὰ, i. e. age, agite.— ἀνικῆτου Codd. ἀνίκητον Gesneri marg.

Vs. 2. ἀνχένα λοξὸν ἔχει, proverbialis loquutio, qua significatur *Iovem oculos nondum a Lacedaemoniis deiecisse*. Theognis 535. sq.

οὐ ποτε δουλείη κεφαλὴ ἰθεῖα πέφυκεν,
 ἀλλ' αἰεὶ σχολή, κανχένα λοξὸν ἔχει.

Vs. 4. εἰς, ita Codd. omnes, et recte quidem, pro Stephani atque Brunckii in Gnomiis lectione ἐς.

7.

Auf! das Geschlecht ja seid ihr des unbesiegten
 Herakles,
 Vorwärts! denn noch hält Zeus nicht den
 Nacken gekehrt.
 Banget euch nicht vor der Menge der Männer,
 noch fliehet erbebend;
 Stracks auf die Vordersten los halte der
 Streiter den Schild,
 Feindlich das Leben umphahend, und finsternen
 Keren des Todes
 Unter des Helios Strahl freundlich entgegenwandt.

Vs. 6 κῆρας ὑπ' ἀργαῖσιν ἤ. ita ex ingeniosissima Hermannii coniectura ad Viger. p. 935. maxime reposuimus. κῆρας ἐπ' ἀργαῖσιν ἤ. Cod. B. κῆρας ἀργαῖς ἤ. Cod. A. Voss. κῆρας ἀργαῖσιν vulg. unde Grotius primum refinxit κῆρας ὁμῶς ἀργαῖς, quod defendit Thierschius Act. Monac. I. p. 217. II. p. 269. III. p. 264. Brunckius minori etiam mutatione Codicis B. sequutus est virum doctum in Miscell. Observatt. I. p. 128. κῆρας ἴσ' ἀργαῖσιν, ἴσα, ἴσως, ἐπίσης, instar, ceu, aequae. Sed Homerus penultimam syllabam vocabuli ἴσος semper producit, quae apud Atticos demum ambigua est facta. Itaque multo probabilior est Hermannii coniectura, qui tamen nescio an immerito post ἀργαῖσιν inseruerit particulam γ'. Simile exemplum habet Philetas 13, 4.

ἔμπεδα, καὶ τοῖσιν ἄλλα προσανξάνεται.

Optime explicat Hermannus: „Ita pugnare hortabitur, vitam spernentes, mortem autem, sub luce quidem solis, i. e. honestam, ut in pugna, expetentes, quoniam illa parum gloriosa mors est, qua quis domi suae morbo vel senio extinguitur. Facit ad hanc rem hoc in Callini elegia v. 14.

πολλάκι δημοτῆτα φρυγῶν καὶ δοῦπον ἀκόντων
 ἔρχεται, ἐν δ' οἴκῳ Μοῖρα κίχεν θανάτου.

ἴστε γὰρ, ὡς Ἄρως πολυδακρύτου ἔργ' αἰδήλα,
 εὖ δ' ὀργὴν ἐδάητ' ἀργαλέου πολέμου·
 καὶ πρὸς φευγόντων τε διωκόντων τ' ἐγένεσθε,
 10 ὧ νέοι, ἀμφοτέρων δ' εἰς κόρον ἠλάσατε.
 οἳ μὲν γὰρ τολμῶσι, παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
 εἰς τ' αὐτοσχεδίην καὶ προμάχους ἔναι,
 παυρότεροι θνήσκουσι, σάουσι δὲ λαὸν ὀπίσω·

Vs. 7. πολυδακρύτου, ita Cod. B. et Gesneri marg. πολυδακρύου vulg. Illud Homericum, πολυδάκρυτος autem primum obvium apud Apollonium Rhodium. αἰδήλα dedimus ex Cod. Arsen. et Gesn. marg. pro vulg. ἀρίδηλα, quae quidem forma apud Homerum non obvia, sed eius loco ἀρίζηλος, ita tamen ut syllaba antepenultima semper producat, nunquam, velut hoc loco, corripitur. V. Buttmanni Lexilog. I. p. 254. Simonides primum fragm. 62 (65), 3. ἀρίδαλος admisit, antepenultima correpta:

τὰν δ' ἀρετὰν οἶδεν μέγα Πήλιον, ἃ τ' ἀρίδαλος ὄσσα. —

Accedit, quod eidem Marti in Iliad. ε, 757. tribuuntur ἔργ' αἰδήλα (vulg. καρτερὰ ἔργα.) Buttmann. l. c. p. 247. Denique Franckius recte observavit causam fuisse afferendam, non omnino, cur fortiter sit pugnandum, sed cur spernenda vita, gloriosaque mors deligenda. „Haec vero, inquit, non potest alia esse, quam quod mors exspectanda sit iis, qui acriter hostem invadunt, neque igitur amor vitae in pugna queat cum virtute conciliari. Atque huc spectat Ἄρης πολυδάκρυτος et versus proximus:

εὖ δ' ὀργὴν ἐδάητ' ἀργαλέου πολέμου.“

Denn wie gefahrvoll Ares der thränenerregende,
 wisst ihr,
 Und wohl kennt ihr den Sturm schrecklich
 verwüstendes Kriegs;
 Wart mit fliehenden auch und wart im Zug der
 Verfolger,
 Jünglinge, beider Geschick habt ihr zur
 Gnüge versucht.
 Die da muthig es wagen, gedrängt bei einan-
 der verharrend,
 Zum Nähkampfe zu geh'n und in das Vor-
 dergefecht,
 Deren erliegt ein geringerer Theil, und sie schir-
 men die Nachhut;

Sensus: *Nostis enim, quam pernicioosa sint opera Martis.*

Vs. 9. καὶ πρὸς φευγόντων, ita Cod. B., quod Brunckius elegantius esse iudicavit. Significat εἶναι πρὸς τινος, esse a partibus alicuius, ut apud Herodot. I. 124. καὶ γενομένοι πρὸς σέφ. cf. interprett. ad Gregor. Corinth. p. 104. sqq. ed. Schaefer. Lectio vulgaris μετὰ φευγόντων nihil nisi illius glossema statuendum est. παρὰ φευγόντων habet Voss. minus apte.

Vs. 10. ἀμφ. — ἤλασατε, ad utrorumque (et fugientium et persequentium) satietatem processistis, i. e. in utraque re, et fugiendo et persequendo, satis experti estis. Verbum ἐλαύνειν h. l. habet significationem intransitivam, quem ad modum in loquutione: εἰς ταῦτ' ἤλασε μανίας.

Vs. 11. sqq. Antiquissima sententia apud Homer. II. ε, 529. sqq.

ᾠ φίλοι, ἀνέρες ἔστε, καὶ ἄλκιμον ἦτορ ἔλεσθε,
 ἀλλήλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑσμίνης.
 αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι, ἧὲ πέφανται
 φευγόντων δ' οὔτ' ἄρ κλέος ὄρνυται οὔτε τις ἀλκή.

cf. II. ο, 561. sqq. Xenoph. Anab. III, 1, 43.

Vs. 12. εἰς τ', recte Brunckius emendavit vulg. ἐς τ'.

τρεσδάντων δ' ἀνδρῶν πᾶσ' ἀπόλωλ' ἀρετή.
 15 οὐδεὶς ἂν ποτε ταῦτα λέγων ἀνύσειεν ἕκαστα,
 ὅσ', ἣν αἰσχρὰ πάθῃ, γίγνεται ἀνδρὶ κακά.
 ἀργαλέον γὰρ ὅπισθε μετάφρενον ἔστι δαΐζειν
 ἀνδρὸς φεύγοντος δηῖω ἐν πολέμῳ.
 αἰσχρὸς δ' ἔστι νέκυς κατακείμενος ἐν κονίῃσιν,

Vs. 14. πᾶσ' ἀπόλωλ' in Cod. A corruptum legitur πᾶσ' πώλετο. — πᾶσα ἀρετή, *omnis fortitudo sive bellica virtus, non omnis praestantia*, ut male interpretatus est Franckius p. 155. ad instar sententiae Homericæ: φευγόντων δ' οὐτ' ἄρ κλέος ὄρνυται οὔτε τις ἀλκή.

Vs. 15. sq. Hoc distichum Franckius p. 154. frigidum habet et ieiunum ideoque interpolatum. Audis Pythiam tripodis insidentem. Primum, ut sententiam suam firmaret, Franckius male interpretatus est loquutionem praecedentem: πᾶσ' ἀπόλωλ' ἀρετή, deinde αἰσχρὰ παθεῖν negat esse fugere simpliciter, sed *ignominiam sibi fuga contrahere*. Recte autem animadvertit Matthiaeus hoc sensu *sua culpa sibi aliquid contrahendi πάσχειν nunquam usurpari, sed αἰσχρὰ παθεῖν esse idem quod αἰσχρῶς ἀγωνίζεσθαι, animo molli et ignavo pugnare, et hinc vinci*, ita tamen ut verbo πάσχειν indicet poeta hanc ignaviam non sponte suscipi, sed ex animo a timore victo oriri. „Ita recte explicato loco concidit tota ratiocinatio, qua versus 15. 16. a rhapsodo additos, non a Tyrtaeo profectos, demonstrare voluit.“ —

Vs. 16. Quod vulgo legitur, ἂν-πάθῃ, emendandum est ἣν-πάθῃ, auctoribus potissimum Valckenario et Thierschio Brunckius, quum ἂν metro adversaretur, scripsit ἔάν, quod Atticum est, non epicum neque elegiacum. Sed addit

Doch Zaghaftigen welkt jegliche Tugend
dahin.

Keiner wohl könnte sie alle zu End' ausnennen
die Uebel,

Welche betreffen den Mann, wenn er der
Schmach sich ergibt.

Denn schwer lastet der Schimpf, wenn zwischen
den Schuldern getroffen

Sinkt der entfliehende Mann mitten in feind-
licher Schlacht.

Schmachvoll liegt in dem Staube gestreckt der
entseelete Leichnam.

Schaeferus in Gnomiorum editione: „Brunckius ἄν pro ἐάν dictum corripit credidit. Idem aliis visum: sed sunt qui praefracte negent; quo iure, ipsi viderint. Monui de hac re in Ind. ad Odys. p. 147. Nunc addo ex Antholog. Palat. T. II. p. 343. n. 74. v. 9. ὅξος ἄν αἰτήσω.“ — Cod. B. suprascriptum habet lectionem κακῶ pro κακά. Valckenarius, Gaisfordio referente, totum versum ita corrigere studuit: ὅσσ' ἦν (vel ἐάν) αἰσχροπαθῆ, γίγνεται ἀνδρὶ κακά. Vel potius: Ὅσσα περ αἰσχροῦ παθεῖν γίγνεται ἀνδρὶ κακῶ. Sed utrumque sine iusta ratione.

Vs. 17. Singularis est hoc loco usus infinitivi δαίζειν, cuius eadem est vis ac potestas, qua fungitur Latinorum Supinum (in u) in verbis transitivis. Explica: Ἀργαλέον ἐστὶ δαίζειν μετὰφρονον ἀνδρὸς φεύγοντος, Grave est vulneratu terga viri fugientis, i. e. si terga vulnerantur, vel: si quis terga vulnerat. Legem huius infinitivi proposuit et similia exempla contulit G. Bernhardyus in Syntaxi linguae Graecae Germanice scripta p. 360. Itaque operam perdidit Franckius, qui in proximo versu reponendum statuerit esse δῆμον ἐν πολέμῳ pro lectione omnium librorum δηῖον ἐν πολέμῳ.

V. 19. αἰσχροῦς, lectio omnium librorum MSS., quam Brunckius exterminavit in eiusque loco posuit αἰσχροῦν, ex

- 20 νῶτον ὀπισθ' αἰχμῆ δουρὸς ἔληλαμένος.
 ἀλλά τις εὖ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
 στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδοῦσι δακῶν,
 μῆρους τε κνήμας τε κάτω καὶ στέρνα καὶ ὦμους
 ἀσπίδος εὐρείης γαστρὶ καλυψάμενος.
 25 δεξιτερῇ δ' ἐν χειρὶ τινασσέτω ὄβριμον ἔγχος,
 κινεῖτω δὲ λόφον δεινὸν ὑπὲρ κεφαλῆς·
 ἔρδων δ' ὄβριμα ἔργα διδασκέσθω πολεμίζειν,
 μηδ' ἐκτὸς βελέων ἐστάτω ἀσπίδ' ἔχων·
 ἀλλά τις ἐγγὺς ἰὼν, αὐτοσχεδὸν ἔγχεϊ μακρῷ

Trinc. et Gesneri Marg. quod Franckius etiam exquisitius existimavit. Sed alia est quaestio, num quid verius an exquisitius sit. — κατακείμενος in A. corruptum legitur κακ-κείμενος.

Vs. 21. sq. De hoc disticho vide ad fragm. 6, 31. sq. Huc respicere videtur Plato de Legg. I. p. 630. διαβάντες δ' εὖ καὶ μαχόμενοι ἐθέλοντες ἀποθνήσκειν ἐν τῷ πολέμῳ, φράζει Τύρταιος τῶν μισθοφόρων εἰσὶ πάμπολλοι, ὧν οἱ πλείστοι γίνονται θρασεῖς κ. τ. λ.

Vs. 24. γαστρὶ, ita recte habent libri plerique, ut denotetur scuti forma convexa, qualis fere est ventris humani. Contra Voss. Arsen. δουρὶ. —

Vs. 25. ὄβριμον, ita Codices praeter Arsen. omnes, qui exhibet ὄμβριμον. Similiter versu 27. Voss Arsen. habent

Welchem die Spitze des Speers drang durch
 den Rücken hindurch.
 Harre denn wohl ausschreitend ein jeglicher,
 beide die Füße
 Fest auf die Erde gestemmt, Zähn' in die
 Lippe gedrückt,
 Hüften sodann und die Schenkel hinab und die
 Brust und die Schultern
 Mit des geräumigen Schilds Bauche bedeckend
 zugleich;
 Und mit der Rechten entschwing' er sofort die
 gewaltige Lanze,
 Und er errege den Busch fürchterlich über
 dem Haupt;
 Uebergewaltige Thaten bestehend erlern' er zu
 kriegen,
 Und nicht fern dem Geschoss steh' er, den
 Schild in dem Arm;
 Sondern hervor nun schreitend und nah mit dem
 Schwerte verwundend

ὑβρομα, ceteri *ὑβριμα*, quae quidem forma utroque loco
 retinenda. V. ad Callini fragm. 2.

Vs. 27. *πολεμίζειν* cum optimis libris scribendum, cui
 etiam suffragatur quod Voss. compendio expressit *πολεμίζ-*
Arsen. πολεμίζων.

Vs. 28. *ἑστάτω* in A. corruptum *ἑστάτ'*.

Vs. 29 — 34. Haec disticha Franckius iterum *ὀβελίζει*,
 primum quia distichum 29. 30. repetitum sit e v. 21. de-
 inde versus 31 — 34. lusum contineant a simplicitate antiqui
 poetae quam maxime abhorrentem. Sed audi, quam ridicule
 pergat ipse: Erunt fortasse, quibus e contrario hi versus
 omnium maxime placeant. Sed hi diffidant velim sensui
 suo cett." Suo quisque sane fruatur sensu, neque Franckius

30 ἢ ξίφει οὐτάζων, δῆμον ἄνδρ' ἐλέτω·

καὶ πόδα παρ ποδὶ θείς, καὶ ἐπ' ἀσπίδος ἀσπίδ'
ἐρείσας,
ἐν δὲ λόφον τε λόφῳ καὶ κυνέην κυνέῃ

καὶ στέρνον στέρνω πεπλημένος, ἀνδρὶ μαχέσθω,

ἢ ξίφειος κώπην ἢ δόρυ μακρὸν ἐλών.

35 ὑμεῖς δ', ὦ γυμνῆτες, ὑπ' ἀσπίδος ἄλλοθεν ἄλλος

πτώσσοντες, μεγάλοις βάλλετε χερμαδίσις,

opinetur suum sensum unice esse sincerum. Iudices vero, qui minus olent rhapsodos et interpolatores, in his ipsis versibus spiritum deprehendent furori bellico aptissimum, quos quidem versus probabiliter censet Thierschius fluxisse ex Homeri Il. v, 128. sqq.

οἱ γὰρ ἄριστοι

κρινθέντας Τρωάς τε καὶ Ἔκτορα δῖον ἔμμινον
φράζαντες δόρυ δουρὶ, σάκος σάκει προθελύμνω·
ἀσπίδ' ἄρ' ἀσπίδ' ἐρείδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ.

Iam circumspeciat Franckius, ne ludentem quoque sibi fingat Homerum. Singula, quae praeterea affert, tam ieiuna tamque sensu poetico indigna sunt, ut ne verbum quidem amplius addam. Paucis functus est etiam Matthiaeus, Franckium ipsum perstringens tanquam sensui suo minime diffisum. Sed apage poetarum iudices, οἰομένους τι εἰδέναι, οὐκ εἰδότας.

Vs. 32. Particula δέ pertinet ad participium, quod sequitur, πεπλημένος, veluti τε respondet καί. Itaque δέ totam sententiam coniungit cum praecedentibus, τε autem

Oder dem mächtigen Speer, greif' er den
 feindlichen Mann;
 Und Fuss pressend an Fuss, und den Schild an-
 drängend dem Schilde,
 Flatternden Busch an den Busch, Helm auch
 dem Helme gereiht,
 Und mit der Brust anschlagend die Brust, ob-
 sieg' er dem Feinde,
 Schwingend empor Schwertgriff oder den
 mächtigen Schaft.
 Ihr dann, rüstige Knappen, der andere hinter
 dem Schilde
 Anderer niedergeduckt, werfet mit grobem
 Gestein,

singula vocabula λόφον et κυνέην. Particula ἐν adverbialiter
 explicanda significat in superiori hominis parte, Germanice
 drauf, oben.

Vs. 33. πεπλημένος, ita optime correxit Brunckius, quod
 in omnibus libris scribitur πεπαλημένος, nemini unquam,
 nisi Oedipo, explicandum. Sed falsam interpunctionem ad-
 misit Brunckius eumque sequutus Franckius, comma ponen-
 tes post στέρονω, ita ut πεπλημένος referatur ad μαχέσθω.
 Explica: πεπλημένος λόφον λόφω καὶ κυνέην κυνέη καὶ
 στέρονον στέρονω, μαχέσθω ἄνδρι.

Vs. 35. γυμνήτες, i. e. ψιλοί, qui non fuerunt induti
 armis militaribus, ideoque tanquam nudi, iustis militibus
 oppositi. V. Mülleri Dor. II. p. 55. sq.

Vs. 36. βάλλετε, quod quum omnes praebeant Codices,
 nescio, cur cesserit Stephani coniecturae σφάλlete, quae
 quidem, si in libris MSS. reperitur, neminem offendat, iam
 vero legitima auctoritate destituta non debet exterminare
 lectionem antiquitus nobis traditam.

δοῦρασί τε ξεστοῖσιν ἀκοντίζοντες ἐς αὐτούς,

τοῖσι πανοπλίταις πλησίον ἰστάμενοι.

8.

Οὔτ' ἄν μνησαίμην, οὔτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθεί-
μην,

Vs. 37. „Libri ἀκοντίζοντες ἐς αὐτούς. In quos vero? Nempe in hostes. Audio. Sed doceri velim κατ' ἐξοχὴν dici posse αὐτούς. Nam antea facta non erat hostium ulla mentio, ad quam αὐτούς possit referri. Corrigo:

δοῦρασί τε ξεστοῖσιν ἀκοντίζοντες ἐς ἄκρους,
in principes, in duces. Ita Euripides Phoeniss. v. 440. ed. Porson.

πολλοὶ δὲ Δαναῶν καὶ Μυκηναίων ἄκροι
πάρεσι, etc.“ — FRANCKIUS.

Rursus habes iudicem pedestrem. Hostes enim, quos aut animo aut oculis prae se conspexit poeta, et una cum poeta iuvenes audientes satis cognitos habuerunt, non opus erat, ut ille ipsos nomine designaret, in quos tela atque hastas conicerent γυμνήτες, sed sufficiebat, ut pronomine tantum monstraret αὐτούς, vi quadam atque emphasi pronuntiandos: id quod non solum poetis, sed cuilibet in vividiore sermonis habitu accidere solet. Sic in omnium ore versatur Pythagoricorum de praeceptore illud dictum: *Αὐτὸς ἔφα.*

Vs. 38. τοῖσι πανοπλίταις, ita legendum ex Cod. B. et Gesneri marg. τοῖσι πανοπλίταισι Cod. A. Voss. Trinç. quod quidem duplici modo metricis legibus adversatur, primum quia syllaba antepenultima corripitur, quamvis metrum flagitet productam, deinde quia ultima prorsus abundat. Alii habent πανοπλίταις, quod eodem illo morbo metrico laborans ne Graecum quidem est. Itaque Stephanus, quem temere sequutus est Klotzius, coniecit πανοπλίαις, abstractum pro concreto. Sed eiusmodi emendationem hodie nemo desidera-

Und mit geglättetem Schaft im Wurf erzielend
die Feinde,
Schliesset euch nahe gedrängt an die Ge-
harnischten an.

8.

Nie wohl mücht' ich gedenken des Manns, noch
in Achtung ihn halten,

hit. — In vocabulo, quod sequitur, paullo negligentius lectio-
nis diversitatem indicavit Gaisfordius: *πλησίον*] *ἔγγυθεν*,
ita ut pro certo affirmare nequeas, in quibusnam Codicibus
una aut altera reperiatur lectio. Id quidem Brunckius me-
moriae prodidit *ἔγγυθεν* esse in Cod. B. Et quoniam Gais-
fordius *πλησίον* in ordinem recepit, hinc concludere licet id
vocabulum in ceteris extare codicibus, unde contra Brunckii
auctoritatem reponendum videtur. Satis enim probabiliter
demonstravit Franckius vocem *ἔγγυθεν* glossematis instar
huc transferri potuisse ex fragm. 8, 12.

Ad fragm. 8. Exstat in Stobaei Florileg. LI, 1. p. 353.
sq. inde a versu 1, usque ad versum 14. ibid. LI, 5. p. 354.
vers. 15—44. Priori loco inscriptio *Τυρταίου* reperitur
in Cod. A. et Trinc. Altero loco Trinc. suppeditat lemma
Τυρταίου, deest autem in Cod. A. Singularem titulum
Ἡρωελεγεία habet Voss.

Vs. 1. sqq. Similis sententia est apud Theognidem
713. sqq.

οὐδ' εἰ ψεύδεα μὲν ποιοῖς ἐτύμοισι ὁμοῖα,
γλώσσαν ἔχων ἀγαθὴν Νέστορος ἀντιθέου,
ὠκύτερος δ' εἰησθα πόδας ταχέων Ἀρπυιῶν
καὶ παιδῶν Βορέω, τῶν ἄφαρ εἰσὶ πόδες.

cf. Xenophan. ap. Athen. X, 6. p. 414. —

Vs. 1. Laudatur hic versus a Platone de Legg. I. p. 629.
A. II. p. 660. E. hoc modo: Οὐτ' ἀν μνησαίμην, οὐτ' ἐν

οὔτε ποδῶν ἀρετῆς, οὔτε παλαιμοσύνης,
οὐδ' εἰ Κυκλώπων μὲν ἔχοι μέγεθος τε βίην τε,
νικῶν δὲ θεῶν Θρηίκιον Βορέην,

λόγῳ ἄνδρα τιθειμην. Pro ἐν λόγῳ in Stobaei Cod. A. et Trinc. perperam legitur ἂν λόγῳ. Pro τιθειμην in omnibus Stobaei libris extat τιθείην, quarum formarum non infrequentem in libris commutationem ostendit Valckenarius ad Euripid. Phoeniss. p. 189. b. Idem Valckenarius ad Herodot. II, 141. p. 172. ex Platone primus restituit τιθειμην, eumque sequuti sunt Brunckius atque Franckius. Contra activo non offenditur Porsonus ad Euripid. Med. 542. neque Thierschius Act. Monac. III. p. 630. — „Hic et post Wakefieldius Silv. crit. III. p. 26. tentavit nonnulla, a quibus manum vellem abstinuisset.“ SCHAEFER.

Vs. 2. παλαιμοσύνης, vulg. quod corruptum, παλαιμοσύνης, suppeditant A. Trinc. παλαιμοσύνη, i. q. πάλη, reperitur etiam in Homeri Il. ψ, 701. Od. ϑ, 103. 126.

Vs. 3. ἔχοι, ita legendum hoc loco et versu 9. propter reliquos optativos. Perperam ἔχει A. Voss.

Vs. 4. θεῶν, a verbo θεῶ, quod B. pessime scribit θεῶν.

Vs. 5 — 10. Franckius p. 161. sq. hos versus interpolatos esse censet, improbante Welckero ad Theognid. 501. p. 107. Primum Franckius versus 9. et 10. plus quam suspectos habet, propterea quod optimi et antiquissimi poetae elegiaci aegre sententiam hexametro terminent. Quod tamen fallacissimum est argumentum, Mimnermo, Solone, Theognide aliisque poetis elegiacis auctoribus. Sed, Matthiae observante p. 237. ne verum est quidem sententiam hexametro terminari: versu enim 10. parenthesi incluso, ita cohaerent

Sei es um rührigen Fuss, oder um Ringer-
geschick,
Auch nicht, wenn er besässe die Grösse und
Kraft der Kyklopen,
Und obsiegte im Lauf Boreas' Thrakischem
Fuss,

verba: οὐδ' εἰ πῦσαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θούριδος ἀλκῆς,
εἰ μὴ τετλαῖη μὲν ὁ. κ. τ. λ. Atque certissimum integrita-
tis monumentum suppeditat Plato de Legg. I. p. 629. A.
ὁς [Τύρταιος] δὴ μάλιστα ἀνθρώπων περὶ ταῦτα ἐσπού-
δακεν, εἰπὼν, ὅτι

οὐτ' ἂν μνησαίμην, οὐτ' ἐν λόγῳ ἀνδρα
τιθείμην,

οὐτ' εἰ τις πλουσιώτατος ἀνθρώπων εἴη, φησὶν, οὐτ' εἰ
πολλὰ ἀγαθὰ κεκτημένος εἰπὼν σχεδὸν ἅπαντα, ὁς μὴ περὶ
τὸν πόλεμον ἄριστος γίγνοιτ' αἰεὶ. Vides Platonem in
Tyrtaei carminibus legisse versus 5—8. quos intempestivum
Franckii acumen a rhapsodo quodam additos esse arbitra-
tur, ita ut interpolationem illam Platone etiam antiquio-
rem esse sibi persuaserit. Fugit Franckium alter Plato-
nis locus de Legg. II. p. 660. E. quo poetae sententia ac-
curatius exponitur: Τοὺς ποιητὰς ἀναγκάζετε λέγειν, ὡς ὁ
μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ, σώφρων ὢν καὶ δίκαιος, εὐδαίμων ἐστὶ
καὶ μακάριος, εἴαν τε μέγας καὶ ἰσχυρὸς, εἴαν τε σμικρὸς
καὶ ἀσθενὴς ᾗ, καὶ εἴαν πλουτῆ καὶ μὴ· εἴαν δὲ ἄρα πλουτῆ
μὲν Κινύρα τε καὶ Μίδα μᾶλλον, ᾗ δὲ ἄδικος, ἄθλιός
τ' ἐστὶ καὶ ἀνιαρὸς ζῆ. καὶ, Οὐτ' ἂν μνησαίμην, φη-
σὶν ὑμῶν ὁ ποιητῆς, εἴπερ ὀρθῶς λέγει, οὐτ' ἐν λόγῳ
ἀνδρα τιθείμην, ὁς μὴ πάντα τὰ λεγόμενα καλὰ μετὰ
δικαιοσύνης πράττοι καὶ κτῶτο, καὶ δὴ καὶ δηίων τοιοῦ-
τος ὢν, ὀρέγοιτο ἐγγύθεν ἐστάμενος, ἄδικος δὲ ὢν
μήτε τολμῶ ὀρῶν φόνον αἵματόεντα, μήτε νικῶ
θέων Θρηίκιον Βορέην, μήτε ἄλλο αὐτῷ μηδὲν τῶν
λεγομένων ἀγαθῶν γίγνοιτό ποτε. —

5 οὐδ' εἰ Τιθωνοῖο φῦν χαριέστερος εἶη,
 πλουτοῖη δὲ Μίδεω καὶ Κινύραο πλέον,
 οὐδ' εἰ Τανδαλίδη Πέλοπος βασιλεύτερος εἶη,
 γλῶσσαν δ' Ἀδρήστου μελιχόγηρον ἔχοι,
 οὐδ' εἰ πᾶσαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θούριδος ἀλκῆς,
 10 (οὐ γὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ,)
 εἰ μὴ τετλαιή μὲν ὄρων φόνον αἰματόεντα,
 καὶ δηίων ὀρέγοιτ', ἐγγύθεν ἰστάμενος.
 ἢ δ' ἀρετῆς, τό τ' ἄεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστον

Vs. 5. χαριέστερος, Codd. omnes. χαριέστατος Trine.

V. 6. κινυρόιο μᾶλλον] κινύραο πλέον B. κινύρεω βάθιον Camerarius in margine Gesneri. GAISFORD. Certissima sane habenda esset Camerarii coniectura marginalis, si quidem lectio, quam Hertelius et Wintertonius indicant, κινύρεω βάθιον, re vera ex Codicibus deprompta esset; quod tamen vix crediderim, quoniam Gaisfordius nullam illius ex Codicibus mentionem facit. Itaque tutius videretur adhuc retinere lectionem codicis B.

Vs. 6. In Platonis Phaedro p. 269. A. ad hunc versum respicitur: Τί δαίς τὸν μελίγηρον Ἀδραστον οἴομεθα κ. τ. λ. quod bene vidit Heindorfius p. 347. Sicut Tyrtaeus Adrasti, ita Theognis l. c. Nestoris celebrat dulcem facundiam.

Vs. 9. πλὴν omisit B.

Vs. 11. sq. Hæc distichum in suum usum convertit Plato de Legg. I. p. 629. E. εἰρηκας γούν ὥδε ἐν τοῖς ποιή-

Noch auch wenn er an Wuchs liebreizender
 wär' als Tithonos,
 Reicher als Midas sogar, oder als Kinyras
 selbst,
 Ragt' er als König hervor über Tantalos' Sohn,
 über Pelops,
 Hätt' er den süßen Gesang, welchen Adra-
 stos gehegt,
 Hätt' er auch jeglichen Ruhm, nur des Kriegs an-
 stürmende Kraft nicht,
 (Denn als ein rüstiger Mann zeigt er sich
 nie in der Schlacht)
 Wenn er nicht muthig ertrüg' blutträufenden
 Mord zu erblicken,
 Und losstürmt' auf den Feind, neben ihm
 stehend zum Streit.
 Das zeigt männliche Kraft, ist den Menschen der
 köstlichste Kampfpriest,

*μασιν ὡς ἀθάραῶς τοὺς τοιοῦτους ἀνεχόμενος, Οἱ μὴ τολ-
 μήσωσι μὲν*

*ὄρῶν φόνον αἰματόεντα,
 καὶ θήλων ὀρέγοιεν, ἐγγύθεν ἰστάμενοι.*

Sed idem II. p. 661. A. singularem numerum retinuit: ὀρέ-
 γοιτο — ἰστάμενος, atque participium ὄρῶν. — In Stobaei
 Trinc. perperam legitur μήτε τλαίη, atque in Cod. A. m. p.
 πόνον pro φόνον, quod quidem illo verius esse praeter cete-
 ros Stobaei libros demonstrat Plato l. c. Coniunge ὀρέγοιτο
 θήλων, i. e. adversus hostes manus extenderet, interficiendi
 caussa, ita ut ἐγγύθεν ἰστάμενος pro appositione accipiendum
 sit. cf. Matthiae Gramm. Gr. II. p. 661. §. 350.

Vs. 13. Apud Stob. τὸδ' ἄεθλον — ἄριστον. Vulg. τὸγ'
 ἄριστιν — ἄεθλον B. Apud Theognidem 1003. τὸ δ' ἄεθλον
 — ἄριστον, quae quidem verborum dispositio, quum maiore
 nitatur auctoritate, praeferranda est. Sed bene perspexit

κάλλιστόν τε φέρειν γίγνεται ἀνδρὶ νέω.
 15 ξυνὸν δ' ἐσθλὸν τοῦτο πόλῃ τε παντὶ τε δήμῳ,
 ὅστις ἀνὴρ διαβάς ἐν προμάχοισι μένη,
 νωλεμέως, αἰσχρᾶς δὲ φυγῆς ἐπὶ πάγχυ λάθῃται,
 ψυχὴν καὶ θυμὸν τλήμονα παρθέμενος.
 θαρσύνῃ δὲ πεσεῖν τὸν πλησίον ἄνδρα παρεστῶς.
 20 οὗτος ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ.
 αἶψα δὲ δυσμενέων ἀνδρῶν ἔτρεψε φάλαγγας
 τρηχείας, σπουδῇ δ' ἔσχευε κῦμα μάχης.

Franckius ineptam esse utramque lectionem, et τό γ' et τὸ δ',
 cuius vice sagaciter reposuit τό τ' ubi particula τε respon-
 deat sequenti κάλλιστόν τε φέρειν, suffragante etiam Wel-
 ckero ad Theognid. p. 137. Atque ita quidem pari proba-
 bilitate exponit Franckius: „Dixerat enim Tyrtaeus ne men-
 tione quidem dignum esse virum, nisi caedem cruentam
 aspicere cominusque pugnare audeat, iamque sic pergit:
*Haec vero est ea virtus, quae et optimum inter homines
 praemium est, et pulcherrimum, quod iuvenis possit attingere.*

Vs. 14. Pro νέω, quod unice verum in elegia bellica,
 apud Theognidem legitur σοφῶ, quod ita ortum esse vide-
 tur, ut Graeculum illum, qui Tyrtaei disticha cum Theo-
 gnideis consarcinavit, vocabulum ἀρετῇ ethica significatione
 accepisse ponamus.

Vs. 16. ὅστις ἀνὴρ, in hac lectione consentiunt Stobaei
 et Theognidis libri, quae tamen offendit Uptonum, nescio
 quem, a Gaisfordio laudatum, in *Critical observations upon*

Und als den edelsten Lohn stellt er dem
 Jüngling sich dar.
 Ja ein gemeinsames Gut gilt jener der Stadt
 und dem Volke,
 Der ausschreitend ein Mann harret im Vor-
 dergefecht,
 Rastlos, ganz ungedenk schmachbringender Flucht
 aus der Feldschlacht,
 Und der Leben und Blut muthig zu opfern
 vermag,
 Und nahstehend dem anderen Mann ihn ermun-
 tert zu fallen:
 Also bestehet ein Mann wacker und kühn
 in dem Krieg.
 Hurtig verscheucht er die Schaaren der feindlich
 gemutheten Männer,
 Starrende, und mit Geschick dämmt er die
 Woge der Schlacht.

Shakspeare p. 236. *conscientem ὅστις ἂν εὔ, sine iusta ratione.*

οι
 Vs. 17. ἀλοχῶς] ἀλοχρ A.

Vs. 19. sq. Hoc distichum Franckius iterum obelo no-
 tavit, propterea quod ei laborare videtur iisdem vitiis hexa-
 metri claudentis sententiam languidique pentametri, ne quid
 dicat de usu articuli non satis Homericō. Hoc argumentum
 partim absurdum est, ut sensus quemque docet sensus, partim
 non verum. De articulo ne in Homericis quidem carmini-
 bus nimis offendente vide Matthiae Gramm. Gr. p. 541.
 sqq. — Particulam δὲ post θαρσύνῃ omittit Voss. Pro
 οὔτως Trinc. habet οὔτως.

Vs. 22. σπουδῇ δ' ἔσχεθε dedimus, et vulgatam et
 Codicis A lectionem sequuti: σπουδῇ τ' ἔσχεθε vulg. σπουδῇ
 δ' ἔχεσκε A. quod metro repugnat. Similiter Homer. II. v,
 687. σπουδῇ ἐπαίssonτα νεῶν ἔχον.

αὐτὸς δ' ἐν προμάχοισι πεισὼν φίλον ὄλεσε θυ-
 μόν,
 ἄστυ τε καὶ λαοὺς καὶ πατέρ' εὐκλείδας,
 25 πολλὰ διὰ στέροιο καὶ ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης
 καὶ διὰ θάρηκος πρόσθεν ἐληλαμένος.
 τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν ὁμῶς νέοι ἠδὲ γέροντες,
 ἀργαλέω τε πότῳ πᾶσα κέκηδε πόλις,
 καὶ τύμβος καὶ παῖδες ἐν ἀνθρώποις ἀρίσθημοι
 30 καὶ παίδων παῖδες καὶ γένος ἔξοσιώω.
 οὐδέποτε κλέος ἐσθλὸν ἀπόλλυται οὐδ' ἄνομ'
 αὐτοῦ,
 ἄλλ' ὑπὸ γῆς περ ἐὼν, γίγνεται ἀθάνατος,
 ὄντιν' ἀριστεύοντα μένοντά τε μαρνάμενόν τε
 γῆς περὶ καὶ παίδων θοῦρος Ἄρης ὀλέσῃ.

Vs. 25. Pro διὰ A. δέ: quod nihil est nisi error librarii.

Vs. 26. πρόσθεν ἐληλαμένος, in antica parte percussus, unde apparet illum fronte adversa cum hostibus pugnasse, neque in fugam se coniecisse.

Vs. 27. sq. Eandem sententiam Callin. 1, 17. sqq. ita expressit:

τὸν δ' ὀλίγος στενάχει καὶ μέγας, ἦν τι πάθῃ.
 λαῶ γὰρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ἀνδρὸς
 θνήσκοντος, ζώων δ' ἄξιος ἡμιθέων.

Vs. 29. Similiter fere Pericles in oratione funebri apud

Doch wenn er selbst nun sinkend im Vorder-
 gefechte dahinstarb,
 Hebet er hoch sein Volk, Vater und hei-
 misches Land,
 Häufig von feindlichen Waffen an Brust und
 genabeltem Schilde
 Und durch den Panzer hindurch vorne ge-
 troffen am Leib.
 Aber um ihn wehklagen die Jünglinge gleich-
 wie die Greise,
 Und sehnsüchtig umher stöhnet entsetzlich
 die Stadt.
 Und hell strahlet das Grab und die Kinder ihm
 unter den Menschen
 Und Kindskinder und nachblühendes Fol-
 gegeschlecht.
 Nimmer vergeht sein trefflicher Ruhm, nie welckt
 ihm der Name,
 Sondern im Grabe sogar lebet unsterblich
 er fort,
 Den, da er herrlich vor allen im Kampf aus-
 harrete, verfechtend
 Kinder und heimisches Land, Ares der Stür-
 mer erlegt.

Thucyd. II, 43. κοινῇ γὰρ τὰ σώματα δίδοντες, ἰδίᾳ τὸν ἀγῆρων ἔπαινον ἐλάμβανον καὶ τὸν τάφον ἐπισημώτατον, οὐκ ἐν ᾧ κείνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι ἀεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῶ ἀίμνηστος καταλείπεται.

Vs. 33. sq. Franckius hoc quoque distichum cancellis inclusit, neque aliam ob causam, nisi quod ipsi versus otiosi videntur, quibus immane quantum enervetur oratio, et propter homoeoteleuta. Sed multo magis otiosus Franckii ὀβελισμός.

εἰ δὲ φύγη μὲν κῆρα τανηλεγέος θανάτοιο,
 35 νικήσας δ' αἰχμῆς ἀγλαὸν εὐχος ἔλη,
 πάντες μιν τιμῶσιν ὁμῶς νέοι ἠδὲ παλαιοί,
 πολλὰ δὲ τερπνὰ παθῶν ἔρχεται εἰς Αἶδην.
 πάντες δ' ἐν θάκοισιν ὁμῶς νέοι οἳ τε κατ' αὐ-
 τὸν

Vs. 35. εἰ δὲ φύγη, ita Codd. omnes. Brunckius pro-
 pter coniunctivos, qui sequuntur, correxit ἦν, qua tamen
 emendatione non magis opus est, quam apud Callin. 1, 13.
 cf. Bastii Epist. crit. p. 127. sqq. ed. Lips.

Vs. 36. Pro ἔλη B habet ἔχη.

Vs. 37. μιν omittit A.

Vs. 39 — 42. Hos versus Franckius a rhapsodo quodam
 suppositos esse dicit, quod ei assentitur etiam Matthiaeus.
 Et Franckius quidem: „Sed confido, inquit, si quis hacten-
 us totum carmen, quemadmodum olim erat ab ipso Tyrtæo
 factum, attente perlegerit, neque sit ingenio tam obtuso, ut me-
 diocrem poetam a Tyrtæo discernere nequeat, hunc semel moni-
 tum facile intellecturum, antiquitus finitum fuisse carmen v. 38.

πολλὰ δὲ τερπνὰ παθῶν ἔρχεται εἰς Αἶδην.

Adeo dehinc remissa sunt omnia, deficiunt ab antecedentium
 gravitate. Nec bene cohaerent sententiae.“ cett. Haec pri-
 mo aspectu satis probabiliter disputata esse videntur, prae-
 sertim quum iidem vere versus reperiantur apud Theogni-
 dem 933 sqq. ubi cum praecedentibus artius coniuncti sunt:

πάροις ἀνθρώπων ἀρετὴ καὶ κάλλος ὀπηδεῖ·

ὕλβιος, ὃς τούτων ἀμφοτέρων ἔλαχεν.

πάντες μιν τιμῶσιν· ὁμᾶς νέοι οἳ τε κατ' αὐτὸν

χῶρης εἴκουσιν, τοί τε παλαιότεροι.

γηράσκων ἀστοῖσι μεταπρέπει, οὐδέ τις αὐτὸν

βλάπτειν οὔτ' αἰδοῦς οὔτε δίκης ἐθέλει.

Doch wenn dem Loos er entronnen des lang-
hinstreckenden Todes,
Und sieghaftig des Speers glänzenden Ruhm
sich erwarb,
Ehren ihn alle zumal, die Jünglinge gleichwie
die Greise,
Und viel blüht ihm der Lust, eh' er zum
Aïdes geht:
Alle zusammt auf den Sitzen die Jünglinge
gleichwie der Mitwuchs

Nimirum apud Theognidem οἱ παλαιότεροι opponuntur τοῖς νέοις sive τοῖς κατ' αὐτόν, i. e. aequalibus, qui mediam quandam inter iuvenes atque senes aetatem obtinuisse videntur: sed apud Tyrtaeum, ut recte interpretatur Franckius, οἱ παλαιότεροι intelligendi sunt *sene seniores*, quam quidem absurdae sententiae interpretationem vere postulat distichum antecedens. Itaque Franckius istos versus interpolatos esse censet, eique indulgens Welckerus ad Theognid. p. 137. „Habet, inquit, apud Theognidem seriam Tyrtaei seu potius rhapsodi illius versuum parodiam.“ Recte quidem in versibus Theognideis parodiam perspexisse videtur; sed Tyrtaei, qui vulgo feruntur, versus a rhapsodo quodam profectos esse parum probabile videbitur, si Thierschii viam inieris, quippe qui Act. Monac. III. p. 636. accuratissime docuerit utrumque distichum esse transponendum: „In vulgatis distichon πάντες δ' ἐν θάκοισι κ. τ. λ. postpositum est alteri Γηράσκων δ' ἀστοῖσι κ. τ. λ. manifesto errore. Nam post Γηράσκων non possunt inferri οἱ παλαιότεροι, qui ipsi loco cedant. Contra si transpositionem admittas, virum habes, cui iuvenes, aequales, seniores cedunt, et qui ipse senex factus magno honore floret, quae concinna et apta oratio est.“ Quam quidem transpositionem esse verissimam luce clarius demonstrat Theognidis locus in omnibus libris iam ita comparatus, ut Thierschius Tyrtaeum quoque transponendum esse iubet. Ut denique intolerandum tautologiae crimen Tyr-

40 εἴκουσ' ἐκ χώρας οἳ τε παλαιότεροι:
 γηράσκων δ' ἄστοῖσι μεταπρέπει, οὐδέ τις αὐτὸν
 βλέπτειν οὔτ' αἰδοῦς οὔτε δίκης ἐθέλει.
 ταύτης νῦν τις ἀνὴρ ἀριτῆς εἰς ἄκρον ἰκέσθαι
 πειράσθω θυμῷ, μὴ μειδιεὶς πόλεμον.

taeo auferamus, id modo observandum est, versibus 23. et 24. sententiam generalem esse pronuntiatam, quam in sequentibus distichis nunc demum transpositis accuratius expositam et in singulas partes distributam esse conspiciamus.

Vs. 40. εἴκουσ' ἐκ χώρας, ita omnes Stobaei libri. Apud Theognidem χώρας εἴκουσιν A. quod receperunt Bekkerus et Welckerus; cui lectioni favet etiam χώροις εἴκουσιν in K. O. — εἴκουσι χώροις F. L. εἴκουσιν (vel εἴκουσι) χώρας ceteri Codd. a Bekkero consulti. Vulgo apud Lacedaemonios senioribus locum dabant iuniores, Herodoto auctore II, 80. Συμφέρονται δὲ καὶ τόδε ἄλλο Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων μούνουσι Λακεδαιμονίοισι. οἱ νεώτεροι αὐτέων τοῖσι πρεσβυτέροισι συντηγχάνοντες εἴκουσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτρέπονται, καὶ ἐπιούσι ἐξ ἔδρης ὑπανιστέαται. cf. Cic. de Senect. 18. Deinde apud Stob. οἳ τε παλ. apud Theognid. Bekkerus et Welckerus ediderunt τοί τε, quanquam Codd. D. E. F. G. H. K. L. M. N. O. habent οἳ τε π.

Vs. 41. μεταπρέπει Trinc. et Theogn. μετατρέπει habent ceteri Stobaei libri, nullius pretii lectionem.

Vs. 42. βλέπτειν — αἰδοῦς κ. τ. λ. Franckius memorabilem vocat hunc usum genitivi. Sed nihil offendit Schaefero interprete, βλέπτειν i. q. στερεῖν. Sic etiam Theognis 223. κῆνός γ' ἄφρων ἐστὶ, κόου βεβλαμμένος ἐσθλοῦ.

Geben dem Nahenden Raum, und die Be-
 jahrteren selbst;
 Alternd erglänzt er vor allen im Volk, und
 keiner erkühnt sich
 Ihm je Kränkung an Ehr' oder an Rechte
 zu thun.
 Solcher Verherrlichung Gipfel versuche denn
 jeglicher Mann itzt
 Kühn zu erklimmen, und nie lass er vom
 Männergefecht.

Vs. 44. *Θυμῶ* A. B. *Θυμὸν* Voss. Trinc. Illud unice
 verum. — Deinde pro *μεθίεις* sola librarii negligentia *μεθεις*
 B. *πόλεμον* omnes Codd. *πολέμου* Gesneri in margine et
 Ursinus. Franckius unice Homericum esse dicit *μεθιέναι*
πολέμου, vulgatum *μεθιέναι πόλεμον* ne Graecum quidem.
 Sed Franckio refragatur Schaeferus: De usu illo Homericum
 non repugno; sed *μεθιέναι πόλεμον* non dicam barbarum.
 Valckenarius ad Euripid. Phoen. p. 189. b: „inter alias
 haec etiam est optimae frugis observatio Rich. Dawes. Mis-
 cell. crit. p. 238. 239. activum *μεθίημι* accusativo coniungi,
 medium *μεθίεμαι* cum casu secundo.“ Quod si forte pro-
 prium dicas Atticorum poetarum, audi Dammium in Lexico
 Homericum col. 937. γ. *μεθίημι*: „hoc verbum *activum* solet
 habere accusativum, nisi subintelligenda est ellipsis *τοῦ τί*,
medium vero habet genitivum.“ Quamquam h. l. accu-
 sativum cedere genitivo facile patior. — Haec Schaeferus.
 Sane plerumque apud Homerum reperitur *μεθιέναι*
ἀλκῆς, *πολέμου*, *μάχης*, sed hinc minime sequitur ea-
 dem loquutione usum esse Tyrtaeum, praesertim quum *με-*
θιέναι, significans *remittere*, *relinquere*, apud eundem
 Homerum cum accusativo coniungatur: ita Il. γ, 414. Od.
 ε, 471. ο, 212. imprimis α, 77. *Ποσειδάων δὲ μεθήσει*
ὄν χόλον.

Πρὶν ἀρετῆς πελάσαι τέρμασιν ἢ θανάτου.

Αἶθωνος δὲ λέοντος ἔχων ἐν στήθεσι θυμόν.

Ad fragm. 9. Plutarch. de Stoicorum repugnantibus c. 14. καὶ τὸ Τυρταίου, τὸ Πρὶν ἀρετῆς κ. τ. λ. καίτοι τί ταῦτα βούλεται δηλοῦν ἄλλο, πλὴν ὅτι τὸ μὴ ζῆν λυσιτελέστερόν ἐστι τοῦ ζῆν τοῖς κακοῖς καὶ ἀνοήτοις; — Brunckius Anal. I. p. 63. post πρὶν tacite inseruit particulam γ', eumque sequutus est Franckius, qui eandem particulam apud Homerum addendam putat, ubicunque πρὶν ante vocabula, quae digamma non haberent, productum reperiat, sive in arsi sive in thesi. Sed talis est vox dictatoris philologi, non persuadentis vel medentis. Quis enim Franckio obsequutus omnes locos Homericos corruptos habere velit, qui Tyrtaei versus simillimi particulam πρὶν in arsi habent productam? Ut Iliad. β, 348. π, 839. φ, 179. 340. ω, 245. Odys. δ, 254. ν, 192, ο, 210. 394. ρ, 105. τ, 475. Itaque prudentius videtur Tyrtaei quoque locum intactum relinquere.

Ad fragm. 10. Galen. περὶ Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων, Operum Vol. I. p. 267. ed. Basil. Ὁρφέως καὶ Ἐμπεδοκλέους καὶ Τυρταίου καὶ Σησιχόρου καὶ Ἐνριπίδου καὶ ἑτέρων ποιητῶν ἐπῶν μνημονεύει [Χρῦσιππος], ὁμοίαν ἔχόντων ἀτοπίαν. οἷον καὶ, ὅταν εἴπῃ Τυρταῖον λέγοντα· Αἶθωνος δὲ λέοντος κ. τ. λ. ὅτι μὲν γὰρ ἔχει ὁ λέων θυμόν, ἀκριβῶς ἅπαντες ἄνθρωποι καὶ πρὶν ἀκοῦσαι Τυρταίου γινώσκουμεν. — Αἶθωνα sive ardentem, διάπυρον appellat leonem non solum de pellis colore flavo, sed imprimis de eius animo fervida et impetuoso, τὸν κατὰ

Eh' er zum Ziele des Ruhms oder des Todes gelangt.

Tragend des funkelnden Leun unerschrockenes Herz in dem Busen.

ψυχὴν ἔμπυρον, Etymologo M. interprete. Apud Homer. II. κ, 23 sq. *δέρμα λέοντος αἴθωνος* de pellis colore intelligi videtur; sed λ, 548 sq. *ὡς δ' αἴθωνα λέοντα βοῶν ἀπὸ μεσσαύλοιο ἔσσεύοντο κύνες κ. τ. λ.* ad animum maxime referendum est epitheton, quemadmodum σ, 161. *ὡς δ' ὑπο σώματος οὔτι λέοντ' αἴθωνα δύνανται κ. τ. λ.*

ΕΜΒΑΤΗΡΙΩΝ.

11.

⏏ ⏏ — | ⏏ ⏏

ἄγετ', ὦ Σπάρτας εὐάνδρου,
κοῦροι πατέρων, πολιῆται,
λαῖα μὲν ἴτυν προβάλεσθε

Ad fragm. 11. Dio Chrysost. T. I. p. 92. ed. Reisk. Ἔτι δὲ οἶμαι τὴν παρακλητικὴν, οἷα τῶν Λακωνικῶν ἐμβατηρίων, μάλα πρόπουσαν τῇ Λυκούργου πολιτείᾳ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐκείνοις. Ubi Schol. monet haec παρακλητικὰ esse ἐκ τῶν Τυρταίου. cf. Tzetzae Chil. I, 26, 692. sqq. — Versus sunt anapaestici dimetri catalectici vel paroemiaci, ad quod metri genus primus eos revocavit Theodorus Canterus Varr. Lectt. I, 10. deinde Thierschius Act. Monac. I. p. 217. III. p. 646. Hermannus ad Viger. p. 935. sq. cf. Boeckh. de metris Pindari p. 130.

Vs. 1. 2. Thierschius l. c. utriusque versus extrema verba non solum transposuit, sed etiam εὐάνδρου contra Dionis atque Tzetzae auctoritatem mutavit in εὐάνδρων, ita interpungens:

ἄγετ' ὦ Σπάρτας πολιᾶται,
κοῦροι πατέρων εὐάνδρων.

Sed Hermannus: „Ordo verborum, inquit, in primis versibus, is valde dubitari potest an non sit mutandus, etiam si ab omni alia correctione abstineas. Nam si sic interpungas:

ἄγετ', ὦ Σπάρτας εὐάνδρου,
κοῦροι πατέρων, πολιῆται,

cives Spartani vocabuntur filii patrum, i. e. digni patribus filii, quae ratio loquendi minime ab usu Graecorum abhorret. Ut apud Sophoclem in Electra 365.

νῦν δ' ἔξὸν πατρὸς
πάντων ἀρίστου παῖδα κεκλήσθαι καλοῦ
τῆς μητρὸς.

11.

Wohlauf! ihr der muthigen Sparta
Ihr der Väter untadliche Söhne,
Mit der Linken erst haltet den Schild vor,

Quod si tamen aliquid mutandum sit, longe facillima in promptu est correctio:

ἄγετ', ὦ Σπάρτας εὐάνδρου
κοῦροι πατέρων πολητῶν.

Σπάρτας omnes libri Dionis atque Tzetzae Cod. B. et A. in quo manus secunda mutavit σπάρτης, quod legitur in editione Basil. πατέρων, quod primus restituit Th. Canterus ex corrupto πρώτον vel πρότερον, postea confirmatum est auctoritate Codicis Regii, a Morellio consulti, omniumque librorum apud Tzetzam.

Pro ποληται Thierschius parum feliciter scripsit πολιᾶται. Sed illud certe quod ad dialectum attinet, ut Hermannus ait, nullo modo debebat mutari. Similiter in oraculo Dorice concepto apud Plutarch. institut. Lac. c. 41. et Diodori Excerpt. Vat. p. 3. φιλοχρηματία, non φιλοχρηματία, in legis quadam Spartanorum formula apud Plutarch. Lycurg. c. 6. ἀποστατήρας, non ἀποστατᾶρας. — Absurda eademque falsissima est Reiskii interpretatio: „πρώτον ποληται videtur bene habere, primum canescētes, quibus prima canities obrepit.“

Vs. 3. Dionis libri vulgo habent μέντοι ἔτιν, quod metro repugnat. Sed syllaba τρι non solum abest a Dionis editione Veneta, sed etiam ab omnibus Tzetzae libris. — προβάλεσθε habent Dionis libri idque recte. προβάλλεσθε vulg. apud Tzetzam, cuius cod. B. exhibet προβάλλοντες. Thierschius scribendum proposuit προβαλέ-

5 δόρν δ' εὐτόλμως πάλλοντες,
μὴ φειδόμενοι τᾶς ζωᾶς·
οὐ γὰρ πάτριον τᾶς Σπάρτας.

12.

ᾠδαι. ὦ Σπάρτας ἔνοπλοι κοῦροι, ποτὶ τὰν Ἄρεως
κινάειν.

ᾠδαι. Sed verissime in hanc coniecturam animadvertit Hermannus praegresso ἄγετε multo aptiorem esse imperativum.

Vs. 4. Hermannus: „inseri in hoc versu debebat particula δέ, non solum hiatus tollendi causa, sed etiam quod ea in tali oppositione necessaria est: commemorantur enim sinistrae dextraeque manus officia.“ Quae quam recte sint perspecta, inde potissimum apparet, quod in Dionis et Tzetzae libris re vera post δόρν positum est δ', a Klotzio solummodo, Brunckio, Thierschio (Act. Monac. I. p. 217. sed ab eodem restitutum III. p. 646.) aliisque nescio quibus temere omissum. Extremo versu omnes et Dionis et Tzetzae libri praebent βάλλοντες, quod propter praecedens προβάλεσθε vix tolerandum. Lenissimam igitur Thierschius adhibuit medicinam, πάλλοντες, Hermanno quoque comprobata. G. Bernhardyus Syntax. Gr. p. 457. vulgatum βάλλοντες retinuit, atque totam sententiam pro zeugmate grammatico habuit. Est sane zeugma, quoniam imperativus πρόβαλεσθε spectat quum ad ἴνυν tum ad δόρν, sed ineptum fuerit, si quis iam explicandi causa addere velit participium βάλλοντες, aptissimum vero πάλλοντες, vibrantes. Quam ob rem Thierschius post hunc versum sine iusta ratione versiculum deesse coniecit, qui structuræ & verbis δόρν δέ incipientis exitum habuerit.

Vs. 5. Apud Dionem legitur φειδόμενοι ζωᾶς, sine articulo, quem primus, metro flagitante, restituisse videtur Canterus. Apud Tzetza magis etiam corruptum: μὴ φειδεσθε ζωᾶς.

Und den Speer dann schleudert mit Kühnheit,
Nicht ängstlich besorgt ums Leben;
Denn das ist ja Spartas Gebrauch nicht.

12.

Auf, Spartas gerüstete Jünglinge, auf, ins Ge-
dränge des furchtbarn Ares.

Vs. 6. Apud Dionem vulgo hic nihil legitur nisi *περὶ πάτρας*, sed in ed. Venet. *οὐ γὰρ πατρὶ τῆς σπάρτας*, unde Canterus veram lectionem refinxit: *οὐ γὰρ πάτριον τῆς Σπάρτας*. Favet etiam scriptura Codicis Reg. *οὐ γὰρ πρὶν τῆς σπάρτας*, ea quidem orta ex compendio *πρὶον* pro *πάτριον*. Denique accedit Tzetzae lectio, *οὐ γὰρ πάτριον τῆ Σπάρτα*, ubi dativus quomodo ex genitivo profectus sit facillimus est explicatu.

Ad fragm. 12. Hephaestion. Enchirid. p. 46. ed. Gaisford. *τὸ μέντοι τὸν σπονδεῖον ἔχον, ἀλλὰ μὴ τὸν ἀνάπαιστον παραλήγοντα, εἰσὶ οἱ Λακωνικὸν καλοῦσι, προσφερόμενοι παράδειγμα· Ἄγετ', ὦ Σπάρτας κ. τ. λ.* — Extremo versu recepimus quod Gaisfordius ex Codd. edidit. Sed D habet *Ἄρεος κίνησιν*. Ἄρεος etiam retinuit Boeckhius de Metris Pindari p. 130. nescio, quam ob causam.

1870
The first of the year
was a very successful one
and the business was
very good.

The second of the year
was also very successful
and the business was
very good.

The third of the year
was also very successful
and the business was
very good. The fourth
of the year was also
very successful and
the business was very
good. The fifth of the
year was also very
successful and the
business was very good.

The sixth of the year
was also very successful
and the business was
very good. The seventh
of the year was also
very successful and
the business was very
good. The eighth of the
year was also very
successful and the
business was very good.

L. S.

AS IUS SAMIUS.

L. S.

**Hanc commentationem de Asto Samio poeta elegiaco atque epico
ex Seebodii Diario philologico a. 1830. n. 23 repetendam
curavimus, nonnullis locis paullulum immutatam atque au-
ctam, aliis correctam atque mendis potissimum typographicis
purgatam.**

ASIUS Samius, Amphiptolemi filius¹⁾, antiquissimus quidem ab Athenaeo designatur poeta²⁾, sed quonam temporis spatio floruerit, nemo scriptorum veterum indicavit. Interea hoc tamen verisimillimum esse videtur, Asii aetatem haud ita multum ab Olympiadum initio abfuisse, propterea quod Pausanias (IV, 2, 1.) una cum Hesiodi Eois, carmine Naupactio, Cinaethonis genealogiis Asium quoque laudavit auctorem vnum genealogicarum: *Πυθέσθαι δὲ σπουδῆ πάνυ ἐθελήσας, δίκτιες παῖδες Πολυκάρου ἐγένοντο ἐκ Μεσσηνίας, ἐπεξελέξαμην τὰς τε Ἡοίας καλουμένας καὶ τὰ ἔπη τὰ Ναυπάκτια, πρὸς δὲ αὐτοῖς ὅποσα Κιναιθῶν καὶ Ἄσιος ἐγενεαλόγησαν*, Praeterea Apollodorus (Bibl. III, 8, 2.) Eumelum, Hesiodum, Asium et Pherecydem testes antiquissimos provocavit; unde intelligitur, non veram esse Valckenarii annotationem in Diatriba Euripidea p. 58 sq. Asii carmen epicum nulli eorum, qui nobis supersint, fuisse

1) Pausan. VII, 4, 2. cf. II, 6, 2. ubi tamen pro Ἀμφιπόλεμου in utroque cod. Vindob. perperam legitur Ἀμφιπόλεμον, in Mosq. Ἐμφιπόλεμου.

2) Athen. III, p. 125. B. κατὰ τὸν Σάμιον ποιητὴν Ἄσιον τὸν παλαιὸν ἐπέϊον.

lectum, praeterquam Pausaniae: quanquam certissimum est Asii fragmenta, quae ab aliis, atque Apollodoro et Pausania, scriptoribus servata sunt, non ex ipso fonte, sed ex rivulis potius inde deductis esse repetita.³⁾

Ex verbo *γενεαλογεῖν*⁴⁾, quo Pausanias Asii carmina accuratius designavit, luculenter apparet eorum argumentum ad *genealogias* sive deorum sive heroum hominumque spectasse. Sed accedunt etiam ipsa Asii fragmenta, in quibus fabulae heroogonicae tractantur. Iam Gu. Ern. Weberus in interpretatione poetarum elegiacorum p. 449 pro certo affirmat Asii genealogias ad Cyclum epicum referendas, cuius tamen ipse notionem magis vagam quam certis finibus circumscriptam animo suo informasse videtur. Etenim Franciscus Wüllnerus in libello exquisitae doctrinae plenissimo *de Cyclo epico poetisque cyclicis* p. 14. probabiliter ostendit initio quidem cyclum nonnisi mente conceptum extitisse, ita ut, quisquis carmina, quae in suo ordine disposita totam fabularem historiam serie continua et naturali complecterentur, eorumque argumenta cognita habuisset, eadem quasi in cyclum quendam redacta sibi cogitaret; postea autem, Grammaticorum aetate, sicut poetarum epicorum principum, qui canonem constituiebant, ita etiam cyclicorum indices esse confectos. Quatenus et quorum poetarum carmina ad cyclum epicum pertinuerint, non ubique ad liquidum perducitur. Sed quoniam heroes magnam vel potius maximam mythologiae partem continent, in cyclo carmen, quod originem et historiam eorum breviter universeque pertractaret, non

3) V. Heynii indicem scriptorum ab Apollodoro laudatorum p. 353.

4) Similiter Pausanias II, 3. 7. de solo Cinaethone: *γενεαλόγησε γὰρ καὶ οὗτος ἔπει.* cf. VIII, 53, 2. Veram explicationem iam proposuerat G. I. Vossius de Poëtis Graecis, Operam Vol. III. p. 225. „*γενεαλόγησε*, sive genealogias conscripsit.“

temere iudicat Wüllnerus p. 45. desideratum esse. Iam vero genealogia heroum canebatur in Hesiodi Magnis Eoeis, in Cinaethonis Asiique genealogiis et in carmine Naupactio, quod Wüllnero cyclicis annumerandum esse videtur. Mirum est a Wüllnero nullam omnino Asii mentionem esse factam, praesertim quum hunc poetam in cyclo fuisse iam plures⁵⁾ existimaverint. Nobis quidem valde dubium esse videtur, utrum carmen Naupactium an Asii genealogiae poematis cyclicis assignandae sint. Neque assentimur C. G. Müllero, qui in dissertatione *de Cyclo Graecorum epico* p. 36. Heroogoniam omnino in Cyclo fuisse negat; id quod rerum mythicarum apud Graecos naturae ac rationi refragatur.

A. F. Naekius, praeceptor meus eruditissimus, in praestantissima Choerili editione p. 64. magna cum probabilitate demonstravit Homericum sermone post Homerum sive post Homeridas loquutos esse epicos poëtas omnes, inter eosque recensuit etiam Asium Samium, in cuius fragmentis partim iocosa magniloquentia, partim epica quaedam simplicitas appareat. Itaque idem p. 76. hexametros, apud Athenaeum XII. p. 525. F. superstites, non in carmine epico heroico, sed in minore quodam poemate, in quo artificiosior et comicus ille Margitae color placuerit Asio, scriptos fuisse sagaciter perspexit.

Iam praeter epicum genus Asius Samius elegiacam quoque poesim excoluisse putandus est, in qua illum sane iocosam quandam loquendi rationem sequutum esse declarat fragmentum ab eodem Athenaeo servatum.

5) Praeter Weberum v. Groddeckium in hist. litt. Gr. I. p. 37. Naekium ad Choerilum p. 64. Passovium in epitome hist. litt. Gr. et Lat. p. 66. Schoellium in hist. litt. Gr. I. p. 128. ed. Germ.

ΑΣΙΟΥ ΣΑΜΙΟΥ ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

ΤΩΝ ΕΛΕΓΕΙΩΝ.

1.

Athen. III, 99. p. 125. B. D.

Κνισολοῖχος γὰρ τις εἶ καὶ κατὰ τὸν Σάμιον ποιη-
τὴν Ἄσιον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον καὶ κνισοκόλαξ. — Τὰ
μὲν οὖν τοῦ Ἄσιου, ἔφη ὁ Μυρτίλος, ἔπη ταῦτ' ἔστι·

Χωλὸς, στιγματῆς, πολυγήραος, ἴσος ἀλήτη,
ἦλθεν κνισοκόλαξ, εὔτε Μέλῃς ἐγάμει,

Hinkend, gebrandmarkt, hoch schon ergraut,
einem Bettler vergleichbar,
Rückt der Schmarotzer heran, just als sich
Meles vermählt,

Ad fragm. 1. vs. 1. ἴσος recte scribitur in Codice P.
quoniam syllaba penultima huius vocabuli apud poetas epi-
cos et elegiacos antiquissimos semper producitur, velut hoc
etiam loco. Vulg. ἴσος.

Vs. 2. ἦλθεν κνισοκόλαξ, ita Cod. B. quocum consentit C.
nisi quod *ν ἐφελκυστικόν* omissum est in ἦλθε. Schweighaeu-
serus et Dindorfius ex Codd. et edd. A. P. V. L. scripserunt
ἦλθεν ὁ κνισοκόλαξ. Sed articulus aliquid offensionis habet
in carmine tam antiquo, quam ob causam alteram lectionem
melioṛem ac verioṛem esse censemus. Praeterea in Cod. C.
κνισοκόλαξ scribitur duplicato σ, in ceteris κνισοκόλαξ,
quod confirmat Phrynichus in Bekkeri Anecdotis I. p. 47, 10.
Κνισοκόλαξ, τὸν οὐδενὸς ἀγαθοῦ κόλακα, τοῦ αἰσχίστου
δὲ πάντων. — Quinam fuerit Meles, utriusque distichi
tanquam heros, in medio relinquitur. Nimirum Homeri pa-
ter vix fuisse videtur.

ἄκλητος, ζωμοῦ κεχρημένος, ἐν δὲ μέσοισιν
ἦρως εἰστίχαι βορβόρου ἐξαναδύς.

Nicht ein gerufener Gast, nach der Brühe sich
sehnd, auf einmal
Stand in der Mitte der Held, wie er dem
Schlamm sich entwühlt.

ΤΩΝ ΕΠΩΝ.

2.

Athen. XII, 30. p. 525. E. F.

Περὶ δὲ τῆς Σαμίων τροφῆς Δοῦρις ἱστορῶν παρατί-
θεται Ἀσίου ποιήματα, ὅτι ἐφόρον χλιδῶνας περὶ τοῖς
βραχίοσι καὶ τὴν ἐορτὴν ἄγοντες τῶν Ἑραίων ἐβάδιζον
κατεκτενισμένοι τὰς κόμας ἐπὶ τὸ μετάφρενον καὶ τοὺς
ἄμους. τὸ δὲ νόμιμον τοῦτο μαρτυρεῖσθαι καὶ ὑπὸ παροιμίας
τῆσδε, Βαδίζειν Ἑραῖον ἐμπεπλεγμένον. ἴσι δὲ
τὰ τοῦ Ἀσίου ἔπη οὕτως ἔχοντα·

Οἱ δ' αὐτως φοίτεσκον, ὅπως πλοκάμους κτενί-
σαιντο,

Vs. 3. ἄκλητος, intellige hospitem, qui invocatus appa-
rebat in convivio nuptiali. — ζωμοῦ κεχρημένος, iusculi
egens, iusculi desiderio captus, ut apud Homer. Od. ξ, 124.
ἀλλ' ἄλλως κομιδῆς κεχρημένοι ἄνδρες ἀλῆται ψεύδοντ'. —
Sed comicus color etiam augetur, si quis meminerit Odyss. α,
13. τὸν δ' οἶαν, νόστου κεχρημένον ἠδὲ γυναικός.

Ad fragm. 2. vs. 1. αὐτως scribendum videtur, non
αὔτως, quod Schweighaeuserus et Dindorfius praetulerunt.
Buttmannus quidem Lexilog. I. p. 34. sqq. veterum gramma-
ticorum praeceptum, αὐτως idem esse quod οὐτως, con-
firmare studuit, sed frustra, quatenus ad Homerum et poe-
tam quemque antiquissimum pertinet, quippe quod parum
simplex esse videatur. Itaque Wolfius etiam in novissima

εἰς Ἡρῆς τέμενος, πεπυκασμένοι εἶμασι καλοῖς,
χιονέοισι χιτῶσι, πέδου χθονὸς εὐρέος ἄχρη,

Iliadis editione ubique scripsit αὐτως, et Hermannus ad Viger. p. 736. ei astipulatus demonstravit αὐτως, quod proprie est adverbium pronominis αὐτός, primo significare hoc ipso modo; secundo, quum ad statum, qui antehac fuerit, referatur, notare adhuc, noch, quum autem ad praesentem statum, ut nunc sum, gleich so; atque ex hac significatione derivari alias. cf. Hermanni Opusc. I. p. 338. sqq. — φοιτέσκον, ita editiones et aliquot, ut videtur, Codices a Dindorfio consulti; sed Cod. A. φοιτέσκον, quod metro adversatur. Ceterum notatu digna est forma frequentativa φοιτέσκω quae in Lexicis desideratur. — ὅπως . . . κτενίσαιντο, ut primum, simul ac, postquam capillos sibi compserunt. Similiter ὅπως cum optativo conjunctum significationem habet temporalem apud Herodot. I, 17. ὅπως μὲν εἶη ἐν τῇ γῆ καρπὸς ἀδρός, τηνικαῦτα ἐξέβαλλε τὴν στρατιήν. VII, 119. ὅπως δὲ ἀπύκοιτο ἡ στρατιή, σκηπὴ μὲν ἔσκε πεπηγυῖα ἐτοίμη.

Vs. 2. Ἡρῆς, forma epica, reponenda pro vulg. Ἡρας.

Vs. 3. Ante hunc versum qui vulgo sic legitur:

χιονέοισι χιτῶσι πέδον χθονὸς εὐρέος εἶχον,

Dindorfius veretur ne qua exciderint; quod iam ante eum coniecit Hermannus in censura Choerili Naekiani Ephemeridibus Lips. inserta a. 1817. No. 279. p. 2230. quippe qui, nisi versus ante hunc exciderit, legendum proponat:

πεπυκασμένοι εἶμασι καλοῖς,
χιονέοισι χιτῶσι, πέδου χθονὸς εὐρέος ἄχρη.

Et quoniam Delecampius hunc versum Latine ita expresserat: *terraeque late nivcis tunicis solum radebant*, Jacobsius in Exercitationibus crit. I. p. 121. suspicatur illum fortasse legisse εὐρὸ ἔσαιρον, quod tamen nimis a veteris scripturae vestigiis recedere bene iudicat Schweighaeuserus, cui prae

χαῖται δ' ἠώρευντ' ἀνέμω χουσέοις ἐνὶ δισμοῖς,

ceteris placet Westoni certissima quam autumat coniectura in Hermesianact. p. 44. ἔχον proponentis pro εἶχον, et provocantis ad exemplum Homericum οὐρανὸν ἔχον. Naekius ad Choeril. p. 74. immanem suspicatus soloecismum inesse in verbis χθονὸς εὐρέος (quam tamen sententiam ipse in Addendis reprobavit), lenissimo sane medicamento accusativum πέδον mutavit in genitivum πέδου, ad quem referendum sit adiectivum εὐρέος. Et si quis alia exempla desideret, ubi ἔχεν sic cum genitivo positum sit, hoc inter ea numerandum esse putat, quae etiam sine exemplis ferri possint, praesertim in poeta tam antiquo. Quod autem ad Westoni coniecturam atinet, Naekius acutissime perspexit mirum quantum interesse inter Homericæ exempla Iliad. α, 317. β, 153. et illud, quod velit ab Asio scriptum esse. Iam vero Hermannum minus offendit soloecismus quam particulae desiderium, qua hic versus coniungatur cum praecedentibus, ita ut nobis in eius coniectura et simplicissima et commodissima acquiescendum videatur: πέδου χθονὸς εὐρέος ἄχρη.

Vs. 4. 5. Nemo intelligit, quonam in vulgari horum versuum ordine referendus sit genitivus αὐτῶν; quam ob causam Naekius rectissime, ut nobis quidem videtur, hos versus transposuit, ita ut αὐτῶν (cuius vice minus probabiliter dedit αὐτέων. v. Thiersch. Gramm. Gr. p. 278.) iam spectet ad praecedentes χαῖτας. Explica: Comae vento ferebantur, aureis fibulis adstrictae, super iisque aurei tutuli quemadmodum cicadae.

Vs. 4. χαῖται δ' ἠώρευντ' ἀνέμω, ita Casaubonus in Animadv. p. 839. (minus recte ad p. 525. ἠώρηντ') emendavit quae in Codd. corrupta leguntur: χαῖται δωρεντανέμω in P. V. L. χαῖται δ' ὠρεντανέμω in A. Similiter fere Hesiod. Scut. 225. θύσανοι δὲ κατηώρευντο φαινοὶ χούσειοι, 234. ἐπὶ δὲ ζώνησι δρῦνδοντε δοιῶ ἀπρωρεύντ'. Orphei Argon. 1224. sq. ἀπὸ κρατὸς γὰρ εἴθειραι πρησαῖς ἀκτινεσσῶν

χρούσειαι δὲ κόρυμβαι ἐπ' αὐτῶν τέττιγες ὡς,
 δαιδάλεοι δὲ χλιδῶνες ἀρ[ιπρεπέες ἐφάν]ησαν,
 ἀμφιβραχιονίσαντες ὑπασπίδιον πολεμιστήν.
 ἄλλοι μὲν ἠώρητο. Naskius in hac Casauboni emendatione
 acquiescens, Westoni hoc quoque loco quod fecit periculum
 irritum reddidit: χαῖται δ' ἐρρόωντ' ἀνέμῳ, ad Homer. Iliad.
 μ, 367. respicientis: ibi nimirum equi, quorum χαῖται δ'
 ἐρρόωντο μετὰ πνοῆς ἀνέμοιο, celeriter currunt: Samii
 autem apud Asium procedunt lento gressu.
 V. 5. κόρυμβαι V. L. κορύμβαι B. P. Deinde pro
 ἐπ' αὐτῶν τέττιγες ὡς, in B. pessima verborum transposi-
 tione legitur: καὶ τέττιγες: ἐπ' αὐτῶν ὡς. Κορύμβαι autem
 vel κόρυμβος, i. q. κρωβύλος, significat tutulum quendam
 comarum. Varro de lingua Lat. VII. p. 330. ed Spengel.
 Tutulus appellatus ab eo, quod matres familias crines con-
 volatos ad vertex capitis quos habent uti velatos dicebantur
 Tutuli. Apud Thucyd. I, 6. antiquissimi Athenienses
 describuntur χρούσιων τεττίγων ἐνέροισι κρωβύλον ἀναδού-
 μνοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τοιχῶν. Unde cognoscitur Athe-
 nienses tutulum adornasse aureis cicadis inflectendis, minima,
 ut vulgo opinantur, tutulo ipsi speciem fuisse cicadae. Jam
 sane neminem, ut spero, offendet Asii poetae sententia,
 quippe qui tutulos appellaverit aureos eosque comparaverit
 cum cicadis, quanquam reapse aureae cicadae tutulo erant
 inflexae, a quibus omnis comarum cultus denominaretur.
 Verus igitur atque insucatus sensus est hicce: Tutuli, au-
 reis cicadis ornati, ipsi aurei et cicadarum similes esse
 videbantur.
 V. 6. 7. δαιδάλεοι scribendum pro Codicum editio-
 numque lectione δαιδάλεοι, docente Herodiana περὶ μονό-
 ρουσι λέξεως p. 4. 7. ed Dindorf, τὸ μέντοι δαιδάλεος
 τρίτην ἀπὸ τέλους ἔχει τὴν ὀξείαν. — Deinde Cod. A.
 ἀμφὶ βραχίονα ἦσαντες — P. V. L. ἀμφὶ βραχίονα ἦσαντες.
 Hinc Casaubonus prudenter quidem elicit ἀμφὶ βραχίονα
 ἦσαν, sed minus accurate Codicum vestigia impressit in

sequentibus, ὡςπερ ὑπασπίδιον πολεμιστή. Schweighaeusero perspicuum videtur sextum versum olim exisse in haec verba, βραχίονα ἦσαν, sed ab illo verbo ἦσαν, omissis nonnullis, aberrasse librarium ad aliud verbum paullo post positum, quod in ἦσαντες aut in aliquid tale desierit. Dindorfius lacunam ita indicavit:

Δαίδαλοι δὲ χλιδῶνες ἄρ' ἀμφὶ βραχίονα ἦσαν
 ἦσαντες ὑπασπίδιον πολεμιστήν.

In poetae, quod inest in verbis ὑπασπίδιον πολεμιστήν, acumen primus penetravit Naekius p. 76. quippe qui illis verbis lucem attulerit ex versu 2. ita explicans: „Υπασπίδιον πολεμιστήν eum iocose appellat Asius, qui veste utitur longa, ad terram pertinente. Homerus: ὑπασπίδια προβιβάντος.“ Utrumque vero versum ita disposuit:

Δαίδαλοι δὲ χλιδῶνες ἄρ' ἀμφιβραχιόνισαντες ὑπασπίδιον πολεμιστήν.

Particulam ἄρ', quae in omnibus Codd. reperitur, inane versus fulcrum esse iudicat, quale ab Asio profectum esse vix potuerit. Id tamen minus offenderit, siquidem apud ipsum Homerum particula ἄρ' haud raro otiosa esse videtur. Sed bene coniecit Naekius particulam ἄρ' indicium habere vocis, quae olim legebatur, ἀριστερές aut ἀσπρότες. Quae quidem eximii praeceptoris vestigia premiens totum versum ita supplendum esse cenceo:

Δαίδαλοι δὲ χλιδῶνες ἀριστερές ἐφάνησαν.

Deinde Naekius ex litterarum elementis ἀμφὶ βραχίονα ἦσαντες eruit participium ἀμφιβραχιόνισαντες, quod versum efficiat rotundissimum et iocosa Asii magniloquentia dignissimum sit. Provocat etiam cognata περιβραχιόνιον, βραχιονίσθη. Iam facillimum est explicatu, quomodo extremae syllabae verbi ἐφάνησαν, quod supplevimus, et participii ἀμφιβραχιόνισαντες temere conglutinatae monstrosam protulerint lectionem ἦσαντες vel νήσαντες, unde paulatim cetera partim corrupta sunt, partim exciderunt. Totus igitur locus ita est interpretandus: Artificiosae armillae eminentes apparerant, cum fundentes brachia militis loricati.

ΤΩΝ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΩΝ.

3.

Pausan. II. 6. 2.

Ἀμφίδων γὰρ ὁ Κορώνου βασιλεύς μετὰ Ἐπιπέτῃ
ἔξέδωκεν Ἀντιόπην. ἥ δὲ ὡς ἐς Θήβας ἤγετο σὴν ἐπ' Ἐλευ-
θερῶν ἐνταῦθα καθ' ὁδὸν τίκτει, καὶ ἐπὶ τούτῳ πεποίηκεν
Ἄσιος*) ὁ Ἀμφιπολέμων.

Ἀντιόπη δ' ἔτεκεν Ζῆθον καὶ Ἀμφιόνα διόν.
Ἀσωποῦ κούρη ποταμοῦ βαθυδινήεντος,
Ζηνί τε κρσαμένη καὶ Ἐπιπέτῃ ποιμενὶ λαῶν.

Ad fragm. 3. vs. 1. ἔτεκεν scribendum, non ἔτεκε,
quod vel ipse Siebelisius retinuit metro adversante. καὶ
Ἀμφιόνα, ita scribitur in Aldina, Siebelisio et Bekkero suf-
fragantibus. Naekium p. 76; in vulgata offendit crasis in-
audita κ' Ἀμφιόνα, quam ob causam comiecit Ζῆθόν τ'
Ἀμφιόνά θ' νίον. Sed Hermannus in censura laudata
p. 2230. proposuit idem, quod ex editione Aldina in ordi-
nem recepimus. Crasin nimirum hoc loco propter nomen
proprium ferendam quidem, sed particulam καὶ plene scri-
bendam esse censet. Attamen fortasse scribendum καμπίονα
secundum exempla Inscriptionis Sigeae κῆγῶ, κῆπίστατον.
V. Boeckhii Corpus Inscr. Gr. Vol. I. p. 15. sqq. Buttmann.
Gramm. I. p. 115. — Eandem rem Homerus Odys. A, 260.
sq. ita descripsit:

Τὴν δὲ μετ' Ἀντιόπην ἴδον, Ἀσώποιο θύγατρα,

ἥ δὴ καὶ Διὸς εὔχετ' ἐν ἀγκοίνῃσιν ἰάσσει.

καὶ θ' ἔτεκεν δύο παῖδ', Ἀμφιόνά τε Ζῆθόν τε, κ. τ. λ.

cf. Apollon. Argon. I, 735. Welcker. de Colonia Cretica
Thebas deducta p. 82.

Vs. 3. Naekius scripsit κρσαμένη pro vulg. κρσαμένη,
quam quidem lectionem veram esse putamus, quoniam littera

*) Vulgo hic legitur Ἄσις, quod iam ante Valckenarium Diatrib.
Euripid. p. 58. Gedoynus et Goldhagenus correxerant.

Pausan. VIII, 1, 2.

Πεποιήται δὲ καὶ Ἀσία ταυάδε ἐς αὐτὸν (Πελασγόν).

Ἀντίθεον δὲ Πελασγὸν ἐν ὑπικόμοισιν ὄρεσιν
Γαῖα μέλαιν' ἀνέδωκεν, ἵνα θνητῶν γένος εἴη.

5.

Strabo VI, 1, 15.

Δοκεῖ δ' Ἀντίοχος τὴν πόλιν Μεταπόντιον εἰρησθαι
πρότερον Μεταβον, παρωνομάσθαι δ' ὕστερον τὴν τε
Μελανίπην οὐ πρὸς τοῦτον, ἀλλὰ πρὸς Δίον κοινοῦσθαι,
ἐλέγχει ἠρώων τοῦ Μετάβου, καὶ Ἀσιον τὸν ποιητὴν,
φῆσαντα, ὅτι τὸν Βοιωτὸν

Δίου ἐνὶ μεγάροις τέκεν εὐειδῆς Μελανίπην,

ὡς πρὸς ἐκείνον ἀχθεῖσθαι τὴν Μελανίπην, οὐ πρὸς τὸν
Μεταβον.

6.

Schol. ad Odys. δ, 797. p. 170. ed. Buttm.

Ἰφθίμη, καύρη κ.τ.λ. Οὕτως ἐκαλεῖτο κυρίως ἡ
ἀδελφὴ τῆς Πηνελόπης: Ἀσιος δὲ φησιν.

Κουραὶ τ' Ἰκαρίοιο Μεδῆ καὶ Πηνελόπεια.

Ἄνδρα δὲ Ἰκαρίον λέγει.

— v per se iam producitur in verbo χρειν. v. Buttmani
Grammat. II. p. 177. sq. Hermann. de Aeschyli Danaid.
p. XV.

Ad fragm. 4. vs. 2. Vulgo legebatur θητῶν, quod
Naekius et Siebelisius emendarunt.

Ad fragm. 6. De Penelopae sorore poetae et scriptores
Graeci sibi non constituerunt. Nonnulli nimirum illius no-
men proprium fuisse contendunt Ἰφθίμη, quod alii pro
epitheto habuere. Itaque Schol. Pal. refert: Ἀμφιβάλλει

Pausan. II, 29, 4, 8. III. Ἰδὲ ἰσοβολοῦ

Ὡς δὲ Ἄσιος ὃ τὰ ἔτη ποιήσας γενέσθαι φησὶ Πανοπέα καὶ Κρίσον, καὶ Πανοπέως μὲν ἐγένετο Ἐπειὸς, ὃ τὸν ἵππον τὸν δαριεῖον, ὡς Ὀμηρὸς ἐποίησεν, ἐργασάμενος. Κρίσου δὲ ἦν ἀπόγονος τρίτος Πυλάδης, Στροφίου τε ὦν τοῦ Κρίσου καὶ Ἀναξαβίας ἀδελφῆς Ἀγυμέμονος.

8. A. 71. V. 112167

Pausan. VII, 4, 2.

Ἄσιος δὲ ὁ Ἀμφικτολέμου Σάμιος ἐποίησεν ἐν τοῖς ἔπεσιν, ὡς Φοῖνικι ἐκ Περιμήδης τῆς Οἰνέως γίνοιτο Ἀστυνύλαμα καὶ Εὐρώπη, Ποσειδῶνος δὲ καὶ Ἀστυναλαίας εἶναι παῖδα Ἀγκαῖον, βασιλεύειν δὲ αὐτὸν τῶν καλουμένων Λελέγων. Ἀγκαῖω δὲ τὴν θυγατέρα τοῦ ποταμοῦ λαβόντι τοῦ Μαιάνδρου Σαμίαν γενέσθαι Περιλαον καὶ Ἐνοῦδον καὶ Σάμον καὶ Ἀλιθέρσην καὶ θυγατέρα ἐπ' αὐτῷ Παρθεγόνην. Παρθενόπης δὲ τῆς Ἀγκαίου καὶ Ἀπόλλωνος Λυκομήδην γενέσθαι. Ἄσιος μὲν ἐς τοσοῦτον ἐκπέποιθε ἔπεσιν ἐδήλωσεν.

9.

Pausan. IX, 23, 3.

Προελθόντι δὲ ἀπὸ τῆς πόλεως [Ἀθηῶν] ἐν δεξιά πέντε πον καὶ δέκα σταδίου τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι τοῦ Πιῶν τοῦ ἱερὸν εἶναι δὲ Ἀδάμαντος καὶ Θεμιστοῦς παῖδα τὸν Πιῶν, ἀφ' οὗ τῷ τε Ἀπόλλωνι ἐπέκλησις καὶ τῷ ὄρει τὸ ὄνομα ἐγένετο, ὡς Ἄσιος ἐν τοῖς ἔπεσιν εἶρηκεν.

Ἀριστοκροχός, πότερον ἐπίθετον τὸ ἰφθίμη ἢ κύριον. *Asius eam nominavit Μῆδην, Andro autem Ὑψιύλην. Sic enim correxit Buttmanus corruptum δηπύλην, scholio innixus hocce: θυγατέρες (τοῦ Ἰκαρίου) δὲ Πηνελόπη καὶ Μῆδη ἢ Ὑψιύλη (Ὀψιύλη) ἢ Λαοδάμεια.*

10.

Apollodori Bibl. III, 8, 2^a *Pausan. II, 29*
 Εὐκλείδης δὲ καὶ τινες ἑτέροι λέγουσι Ἀγκίον καὶ θυ-
 γατέρα Καλλιστὴν γενέσθαι. Πιστὸς μὲν γὰρ αὐτὴν μίαν
 εἶναι τῶν νηπιῶν λέγει, Ἄσιος δὲ Νυκτεως, Φερειδης
 δὲ Κόρως.

11.

Pausan. V, 17, 4.
 Ἄσιος δὲ ἐν τοῖς ἔπεισι καὶ Ἀλκιμήνην ἐποίησι θυγα-
 τέρα Ἀμφιαράου καὶ Ἐριφύλης εἶναι.

12.

Pausan. III, 13, 5.
 Θεσπιὸν γὰρ τὸν Ἄσας πατέρα Ἀρείος φησὶ ἐν
 τοῖς ἔπεισι Ἀγηγορας παῖδα εἶναι τοῦ Πλευρώνος.

Ad fragm. 11. Asi nomen primus restituit Sylbur-
 burgius, quem Facius, Siebelsius et Bekkerus sequuti sunt.
 In omnibus libris MSS. legitur αἴσιος.

Ad fragm. 12. Ἀρείος scribitur in omnibus libris,
 quod Valckenarius in Diatribe Eurip. p. 61. mutandum esse
 censuit in Ἄσιος. Sed recte Siebelsius: Nescio, inquit,
 an intelligi possit poeta Lacedaemonius ille, qui apud
 Antoninum Liberalem c. 12. vocatur Ἀρεῖς ὁ Λάκων, cuius
 ab eodem laudatur ἄμα Κόκνος. Apud Theocritum quo-
 que XXII, 5, Leda appellatur κούρη Θεσπιας.

Ad fragm. 13. Θεσπιὸν γὰρ τὸν Ἄσας πατέρα Ἀρείος φησὶ ἐν
 τοῖς ἔπεισι Ἀγηγορας παῖδα εἶναι τοῦ Πλευρώνος.
 Θεσπιὸν γὰρ τὸν Ἄσας πατέρα Ἀρείος φησὶ ἐν
 τοῖς ἔπεισι Ἀγηγορας παῖδα εἶναι τοῦ Πλευρώνος.

CORRIGENDA.

- Pag. 5. lin. 15. corrige Hesiodiae.
 — 11. — 1. — Callisthenes
 — 18. — 14. — sacrae
 — 19. — 31. — quorundam
 — 21. — 19. — Meinekius
 — 28. not. lin. 3. — *μοῖραν*
 — 31. lin. 2. — *gemülhethen*
 — 33. — 24. — certa
 — 40. — 16. — *ἡγεμόνα*
 — 41. — 28. — *referrent pro spectarent*
 — 47. — 22. — XXIII. pro XXXIII.
 — 49. — 7. post *neque* *insere solum*
 — 56. — 4. corrige *ut*
 — 57. — 17. — *acceptis*
 — — 18. — *Ionia*
 — 61. — 5. — *ἐπιμελῶς*
 — 62. — 3. — *deinde* *pro denique*
 — 68. not. lin. 1. — *Euemi*
 — 73. lin. 4. — *quia* *pro qui*
 — — 12. — *κίνησιν*
 — 74. — 19. *dele comma* post *ἄντρο*
 — 79. not. lin. 6. corrige *Cephissum*.
 — 87. not. lin. 17. post *tamen* *pene* *comma*.
 — 89. — — *extrema* corrige *quonam*
 — 91. lin. 9. corrige *wohlkundig*
 — 95. not. ad vs. 1. lin. 3. corrige *orsa*.
 — 96. lin. 2. corrige *ἔστ*.
 — 97. — 3. — *Betteln*
 — 100. not. ad vs. 17. lin. 2. corrige *facere*
 — 107. lin. 9. corrige *umpfahend*
 — 120. — 4. — *μειλιχόγηρον*
 — 124. — 6. — *πᾶσα*
 — 126. not. ad vs. 39. lin. 12. corrige *fere*.
-

